

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Економічний факультет
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему: «ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ»

Виконав студент 2 курсу, групи МОА-21
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Захарчук Сергій Григорійович

Керівник – доктор економічних наук, професор
Мамонтова Наталія Анатоліївна

Рецензент – доктор економічних наук, професор
Антонюк Олена Ростиславівна

«РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри фінансів,
обліку і аудиту _____ (проф., д.е.н. Дем'янчук О.І.)
(підпис)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2023 р.

Острог, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність дебіторської заборгованості підприємства та її класифікація.....	6
1.2. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості підприємства.....	16
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами за товари та послуги	26
РОЗДІЛ 2	
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ ТОВ «СКЛОРЕСУРС»	33
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Склоресурс».....	33
2.2. Організація первинного, аналітичного і синтетичного обліку дебіторської заборгованості за товари та послуги на ТОВ «Склоресурс»	49
2.3. Методика проведення аудиту дебіторської заборгованості підприємства за товари та послуги на підприємстві.....	60
2.4. Організація аналізу дебіторської заборгованості за товари та послуги	68
РОЗДІЛ 3	
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ НА ТОВ «СКЛОРЕСУРС»	77
3.1. Напрями удосконалення обліку дебіторської заборгованості підприємства за товари та послуги на ТОВ «Склоресурс»	77
3.2. Покращення аудиту дебіторської заборгованості підприємства за товари та послуги	86
3.3. Заходи щодо методики оцінки ефективності розрахунків з дебіторами на ТОВ «Склоресурс»	94
ВИСНОВКИ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	105
ДОДАТКИ	111

ВСТУП

Сучасна економічна дійсність визначається швидкими та непередбачуваними змінами, які вимагають від підприємств постійного удосконалення своїх методів управління та фінансового обліку. Однією з ключових складових ефективного фінансового управління є система обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість, як важлива частина оборотних активів підприємства, має суттєвий вплив на його фінансовий стан та платоспроможність. В умовах конкурентного середовища та невизначеності економічних умов забезпечення надійного обліку та аудиту дебіторської заборгованості стає критично важливим завданням для забезпечення стійкості підприємства.

Актуальність обраної теми полягає у поєднанні необхідності ефективного управління оборотними активами та потреби впровадження сучасних підходів до обліку та аудиту дебіторської заборгованості. Зростання конкуренції, глобалізація ринків та зміни в споживчому підході роблять цю тему дуже актуальною для практичного застосування в умовах сучасного бізнесу.

У процесі написання кваліфікаційної роботи було проведено ознайомлення із працями як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів, а також вивчено законодавчі та нормативні акти, що стосуються обліку та аудиту дебіторської заборгованості. Це включало аналіз документів як національного, так і міжнародного рівня, що регулюють порядок обліку цієї форми заборгованості.

Також було враховано наукові статті та тези, опубліковані в періодичних виданнях з економіки, фінансів, бухгалтерського обліку та аудиту і електронні джерела. Ознайомлення з порядком обліку дебіторської заборгованості базувалося на аналізі внутрішніх документів, таких як наказ про облікову політику, статут підприємства, посадова інструкція бухгалтера, штатний розпис, а також фінансова звітність.

Багато видатних вчених-економістів присвятили свої дослідження обліку дебіторської заборгованості на підприємствах. Серед них можна відзначити Г. М.

Азаренкову, яка внесла значний внесок у розвиток теоретичних аспектів обліку та управління дебіторською заборгованістю. Також до числа вчених, що активно досліджували цю тему, входять В. Белозерцев, О. Г. Біла, М. Д. Білик, А. Б. Борисов, Ф. Ф. Бутинець, М. П. Войнаренко, В. О. Голов, С. Ф. Гуня, В. Л. Вороніна, О. В. Гаращенко, Є. В. Дубровська, І. Ю. Єпіфанова, О. С. Іванілов, Є. О. Іванов, В. В. Смачило, Г. Г. Кірейцев, В. Г. Лінник та інші. Їхні праці сприяли вдосконаленню методів обліку та управління фінансовими ресурсами на підприємствах, що має важливе значення для практичної сфери управління фінансами.

Мета дослідження полягає у визначенні шляхів вдосконалення обліку, аудиту і аналізу дебіторської заборгованості підприємства на основі оцінки обліково-аналітичного забезпечення його діяльності та вивчення теоретичних аспектів обраної проблематики.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати ряд завдань:

- здійснити економічну характеристику категорії «дебіторська заборгованість», а також розглянути види такої заборгованості;
- ознайомитися із методикою визнання дебіторської заборгованості на підприємстві, її оцінкою;
- вивчити нормативно-правову базу, яка регламентує методику обліку та аудиту розрахунків з дебіторами;
- здійснити організаційно-економічну характеристику ТОВ «Склоресурс»;
- розкрити особливості документального оформлення обліку дебіторської заборгованості та синтетичного і аналітичного обліку;
- дослідити порядок здійснення аудиту на досліджуваному підприємстві;
- здійснити аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «Склоресурс» протягом 2020-2022 років;
- розробити рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві;
- запропонувати шляхи поліпшення аудиту на ТОВ «Склоресурс»;
- вдосконалити методи оцінки ефективності розрахунків із дебіторами.

Об'єктом дослідження є дебіторська заборгованість ТОВ «Склоресурс» за товари і послуги, а предметом – процес здійснення обліку, аналізу і аудиту його дебіторської заборгованості за товари і послуги.

У ході написання кваліфікаційної роботи було використано такі наукові методи: діалектичний метод пізнання та аналізу матеріалів (для розгляду теоретичних аспектів обліку та аудиту дебіторської заборгованості, розкриття протиріч між різними підходами та концепціями), зведення й групування (для зведення впливу різних факторів на облік дебіторської заборгованості, що дозволило структурувати інформацію), метод аналізу (для оцінки фінансового стану підприємства, аналізу формування прибутку через ретельний розгляд фінансової звітності та аналіз дебіторської заборгованості), порівняльний аналіз (для порівняння впливу різних факторів на формування дебіторської заборгованості), економіко-статистичний метод (для вивчення та аналізу руху грошових коштів та виявлення тенденцій у розвитку обліку дебіторської заборгованості) і спостереження та узагальнення.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність дебіторської заборгованості підприємства та її класифікація

Дебіторська заборгованість – це процес отримання оплати через деякий час за надані послуги або реалізовані товари. Власне у сфері бухгалтерського обліку термін «дебіторська заборгованість» означає, що підприємство здійснило продаж, але ще не отримало виручку від цього продажу. При цьому, багато підприємств дозволяють своїм клієнтам купувати товари зі свого асортименту у так званий кредит.

Іноколи компанія може розглянути можливість продажу певного товару клієнту, але клієнт не в змозі оплатити цей товар відразу, тоді підприємство пропонує клієнту оплати із відстрочкою за отримані товари. Важливо зазначити, що дебіторська заборгованість – це також гнучкий спосіб для компаній керувати привілейованими клієнтами.

Розглянемо визначення сутності поняття «дебіторська заборгованість» відповідно до нормативних документів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування сутності економічної категорії «дебіторська заборгованість» відповідно до нормативних документів

№	Автор	Сутність поняття «дебіторська заборгованість»
1.	НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1]	Сума заборгованості дебіторів на певну дату.
2.	НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [2]	Сума, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.
3.	МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [3]	Це похідні фінансові активи з фіксованими платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку.

**Джерело: розроблено автором на основі [1-3]*

Відповідно до нормативних документів дебіторська заборгованість – це перш за все актив, який перепродати неможливо. Проте, дебіторська заборгованість також це сума коштів, яку покупці повернуть через певний проміжок часу за раніше надані послуги чи реалізовані товари. Доцільним буде розглянути думки та підходи вчених щодо трактування сутності економічної категорії «дебіторська заборгованість».

Таблиця 1.2

Різні підходи до трактування сутності економічної категорії «дебіторська заборгованість»

№	Автор	Сутність поняття «дебіторська заборгованість»
1.	Белозерцев В. [4]	Грошове вираження результату вимушеної або заздалегідь запланованої господарсько-економічної операції кредитного характеру з контрагентами (юридичними або фізичними особами), що мала місце у минулому та борг за неї може бути достовірно визначений, узгоджений з контрагентом та сплачений підприємству у майбутньому, а в поточний момент відображений у балансі підприємства як актив.
2.	Білик М. Д. [5]	Це матеріальні ресурси, не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена у підприємства.
3.	Бутинець Ф. Ф. [6]	Заборгованість інших підприємств чи окремих осіб з платежів даному підприємству.
4.	Войнаренко М. П. [7]	Сума боргів юридичних та фізичних осіб, що виникли внаслідок минулих подій і зафіксовані на певну дату.
5.	Голов С. Ф. [8]	Фінансовий актив, що є контрактним правом однієї сторони отримати гроші й узгоджується з відповідним зобов'язанням.
6.	Гуня В. О. [9]	Один із найважливіших складників кредитної діяльності підприємства, один з елементів для розрахунку показників її результативності.
7.	Економічна енциклопедія [10]	Сума боргів, котрі належать підприємству, від юридичних або фізичних осіб у результаті господарських взаємин із ними.
8.	Іванілов О. С., Смачило В. В., Дубровська Є. В. [11]	Складова оборотного капіталу, яка передбачає певні вимоги до юридичних чи фізичних осіб щодо оплати товарів, робіт, продукції.
9.	Іванов Є. О. [12]	Це боргові права до покупців.
10.	Кірейцев Г. Г. [13]	Складова оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг.
11.	Кужельний М. В., Лінник В. Г. [14]	Визнається як актив, коли підприємство має юридичне право отримувати грошові кошти.
12.	Матицина Н. О. [15]	Розмір неспроможності суб'єкта підприємницької діяльності виконати грошові зобов'язання перед підприємством після настання встановленого договором строку їх оплати.
13.	Сурніна К. С. [16]	Матеріальні ресурси, що не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена з обігу грошових коштів.

14.	Хрущ Н., Білик І. [17]	Фінансовий актив, який є контрактивним правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства визнається як актив, коли підприємство стає стороною контракту і, внаслідок цього, має юридичне право отримувати грошові кошти.
15.	Шевченко Б. О. [18]	Показник фінансового стану підприємства, який являє собою суму заборгованості на користь підприємства на певну дату за наданий комерційний та споживчий кредити покупцям, а також авансування постачальників, щодо яких у підприємства з'являється майнове право вимоги оплати боргу.

**Джерело: розроблено автором на основі [3-18]*

Отже, думки науковців щодо трактування сутності економічної категорії «дебіторська заборгованість» дещо відрізняються один від одного. Більш узагальнено і згруповано інформацію про підходи науковців до визначення сутності дебіторської заборгованості подано на рис. 1.1. Також додано примітки до визначення поняття.

Загалом, дебіторська заборгованість – це сума коштів, які належать фірмі за реалізовані товари чи надані послуги, але ще не оплачені клієнтами. Дебіторська заборгованість являє собою кредит, наданий клієнту підприємством, за умови погашення протягом відносно короткого періоду. Проте, цей термін може становити від кількох днів до фінансового або календарного року.

Підприємства реєструють дебіторську заборгованість як активи на своїх балансах, оскільки існує юридичне зобов'язання клієнта сплатити борг. Вони вважаються ліквідним активом, оскільки їх можна використовувати як заставу для забезпечення позики. Також дебіторська заборгованість є частиною оборотного капіталу підприємства.

А ще дебіторська заборгованість є важливим аспектом фундаментального аналізу бізнесу. Така заборгованість є поточним активом, тому вона вимірює ліквідність підприємства або здатність покривати короткострокові зобов'язання без додаткових грошових потоків. Загалом, інвесторам необхідно досліджувати цифри, вказані під дебіторською заборгованістю, щоб визначити, чи дотримується підприємство належної практики щодо контролю дебіторської заборгованості. Коли стає зрозуміло, що дебіторська заборгованість не буде оплачена клієнтом, її потрібно списати на витрати як безнадійну заборгованість.

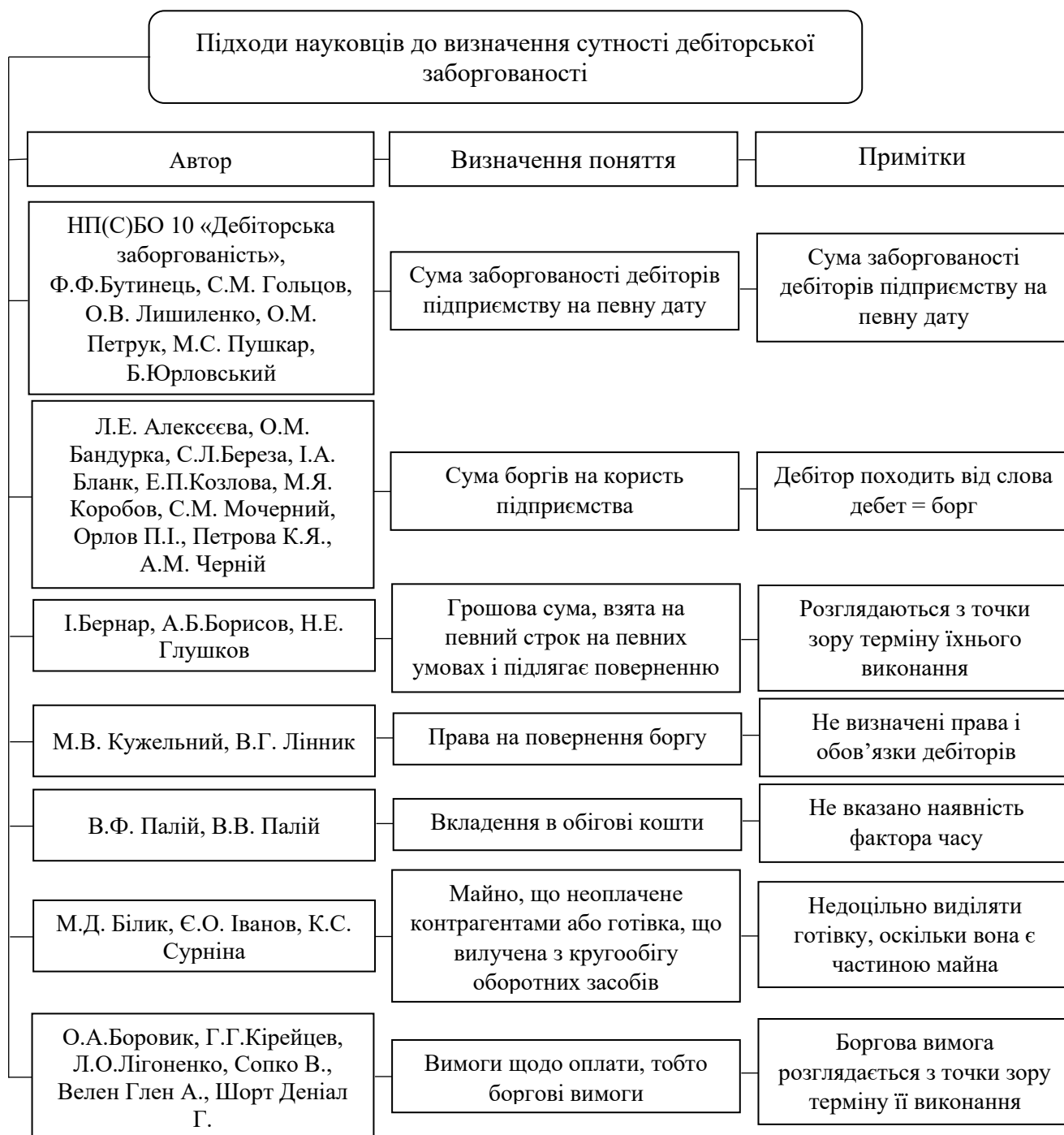

Рис. 1.1. Підходи науковців до визначення сутності дебіторської заборгованості

**Джерело: розроблено автором на основі [19]*

Щодо причин виникнення дебіторської заборгованості, то їх подано на рис. 1.2 та рис. 1.3. Такі причини виникнення дебіторської заборгованості можна умовно поділити на об'єктивні та суб'єктивні. Детальнішу характеристику подано на рис. 1.2.

Основними причинами виникнення дебіторської заборгованості є неналежна організація бухгалтерського обліку на підприємстві, коли бухгалтери або ж

менеджери не слідкують за своєчасністю погашення контрагентом заборгованості за отримані послуги або придбані товари. Також дебіторська заборгованість може виникати через несвоєчасну обробку первинних документів, оскільки у даному випадку не взявши до уваги ту чи іншу накладну може така заборгованість за накладною може бути як безнадійна та прийдеться підприємству її списати. І звичайно, якщо бухгалтер не знайомий із розрахунками пов'язаними із використанням чекових книжок чи з використанням акредитивної форми розрахунків, то також можуть виникнути помилки.

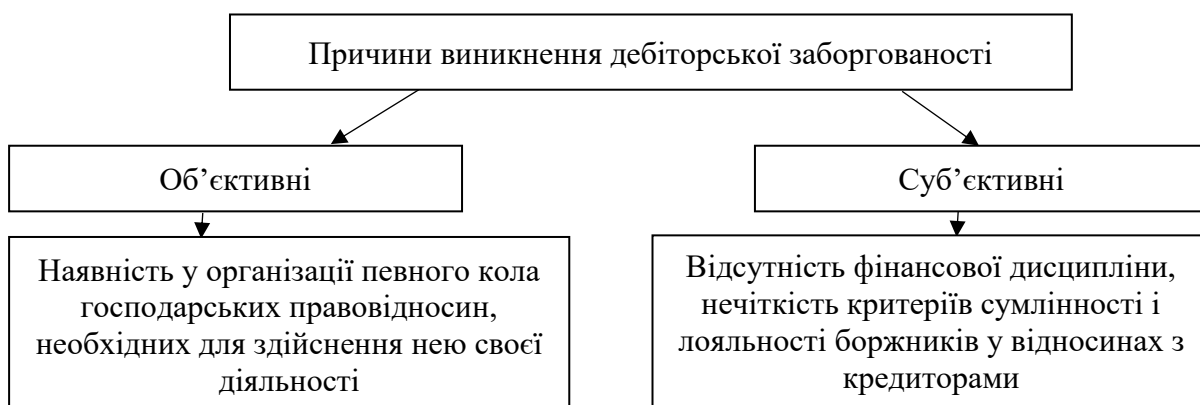

Рис. 1.2. Причини виникнення дебіторської заборгованості

**Джерело: розроблено автором на основі [19]*

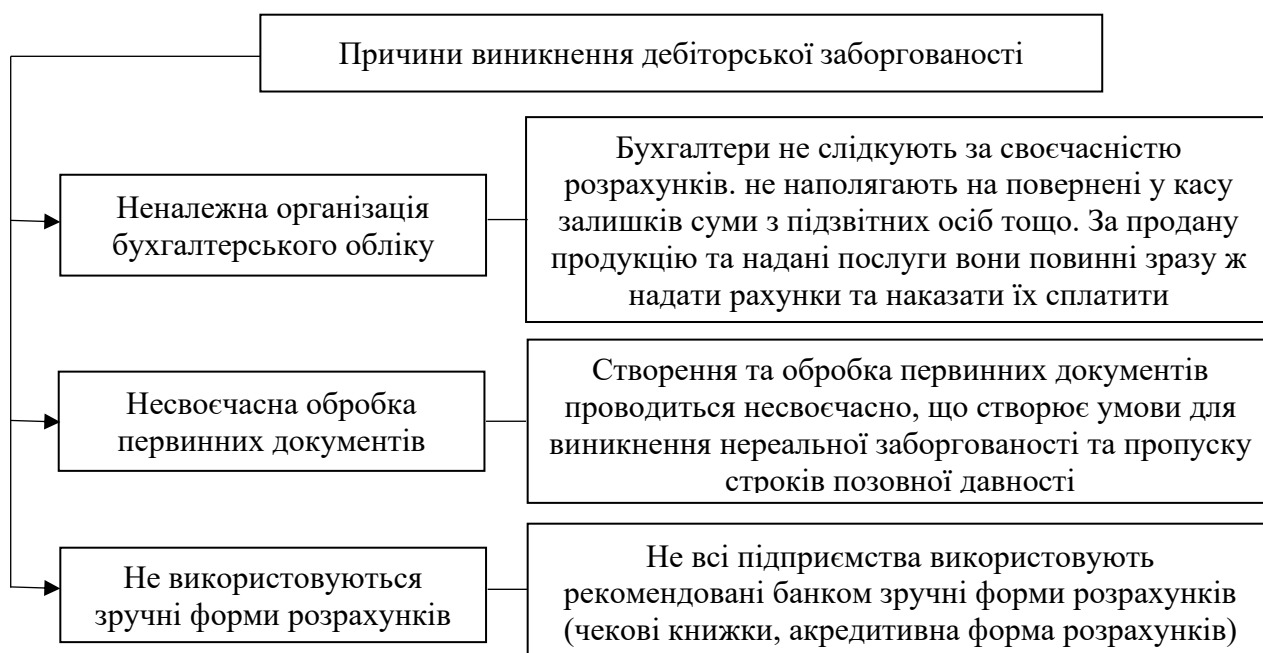

Рис. 1.3. Причини виникнення дебіторської заборгованості

**Джерело: [19]*

Доцільним буде також розглянути перелік можливих контрагентів, з якими господарюючий суб'єкт вступає у виробничо-фінансові відносини, результатом яких є виникнення дебіторської заборгованості. Перелік можливих контрагентів та підстави для виникнення дебіторської заборгованості подано на рис. 1.4.

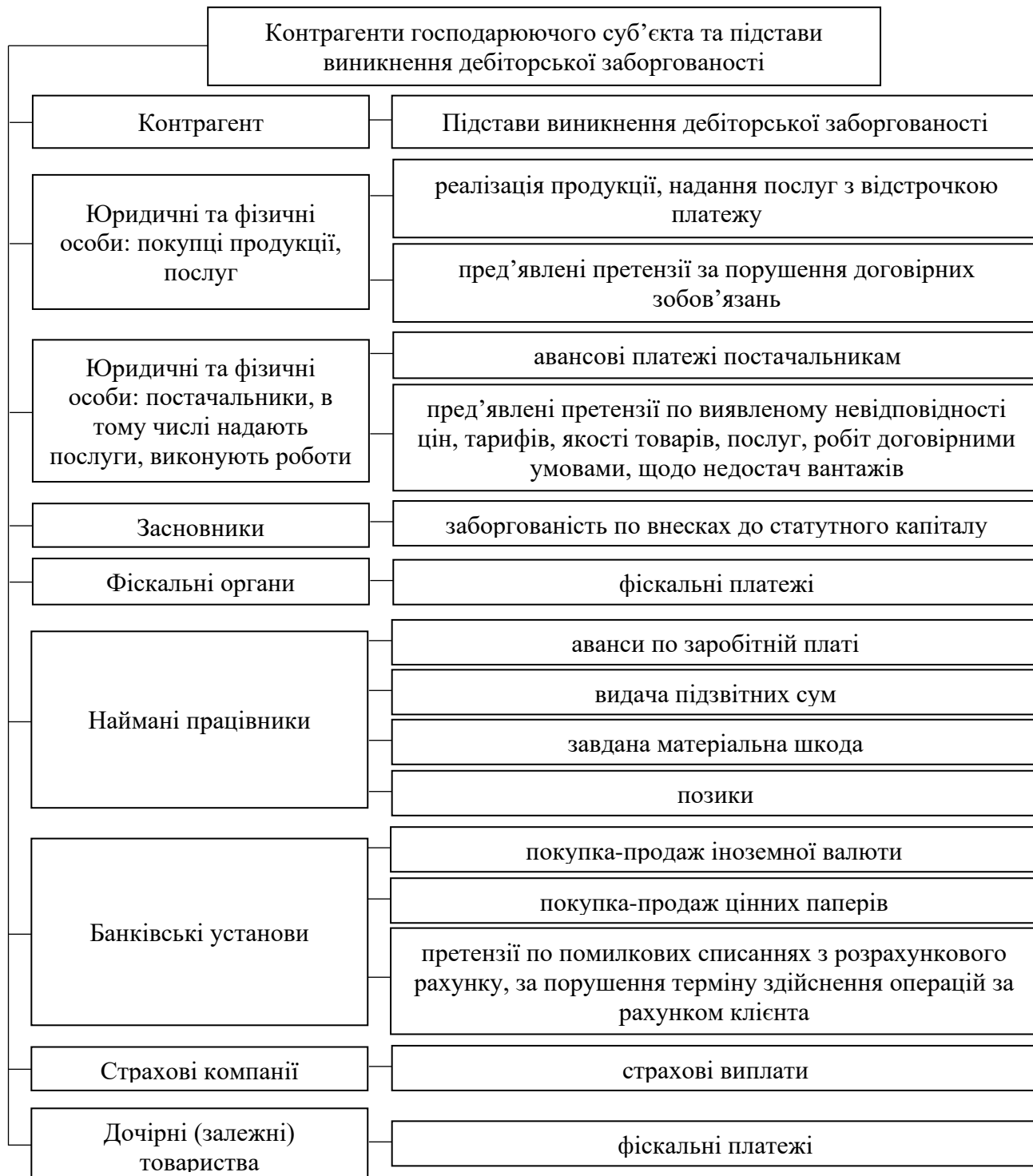

Рис. 1.4. Контрагенти господарюючого суб'єкта та підстави виникнення дебіторської заборгованості

**Джерело: розроблено автором на основі [19]*

Підстав для виникнення дебіторської заборгованості є чимало, але основних факторів, які надалі впливають на зростання суми дебіторської заборгованості є мало. Такий перелік факторів росту обсягів дебіторської заборгованості подано на рис. 1.5.

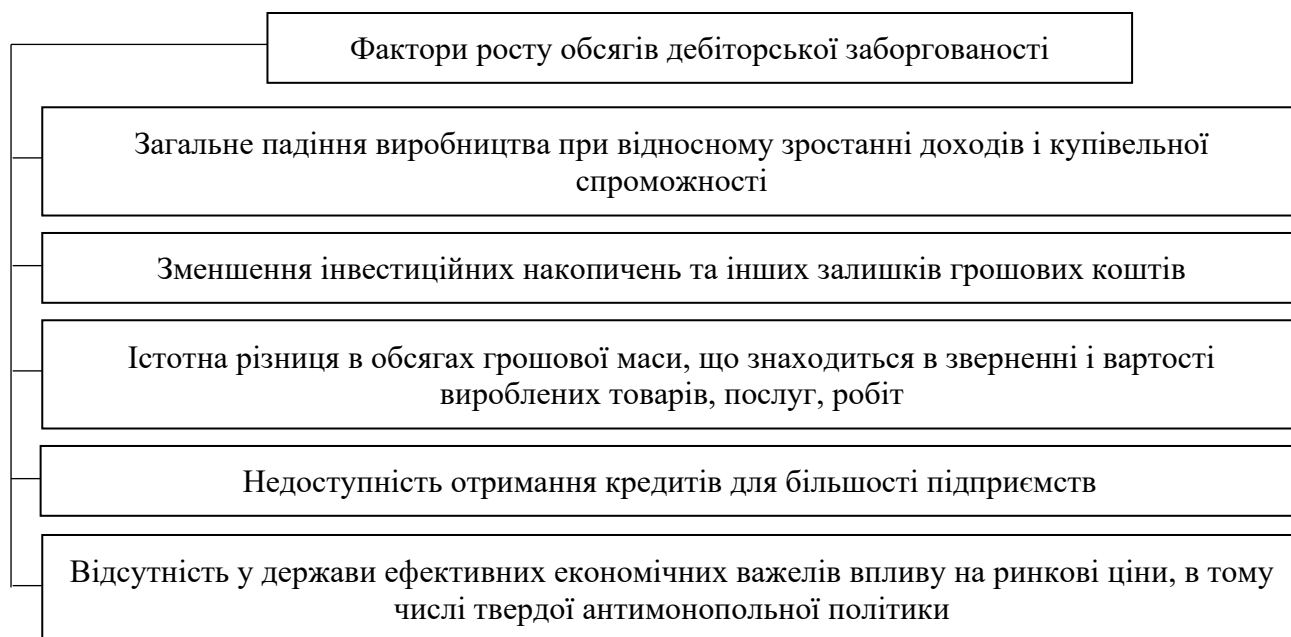

Рис. 1.5. Фактори росту обсягів дебіторської заборгованості

**Джерело: розроблено автором на основі [19]*

Загалом, наявність дебіторської заборгованості підприємством має кілька переваг. Перш за все, це покращений грошовий потік, оскільки дебіторська заборгованість дозволяє підприємствам отримувати оплату за товари чи послуги надані в кредит. Підприємства можуть продавати товари та отримувати доходи, надаючи кредити клієнтам, навіть якщо оплата не отримана негайно. Це покращує грошовий потік і забезпечує постійний потік вхідних коштів. Також можливим є збільшення продажів, адже пропонування оплати за отриманий товар пізніше може залучити більше клієнтів і збільшити продажі. Деякі клієнти можуть віддати перевагу купити зараз і заплатити пізніше, що може призвести до збільшення обсягів закупівель і повторних операцій. Звичайно ж важливим нюансом є те, що надання кредиту клієнтам може допомогти побудувати міцніші стосунки та підвищити лояльність клієнтів. Пропозиція сприятливих умов оплати та гнучкості може підвищити задоволеність клієнтів і сприяти довгостроковим діловим відносинам. А ще такий варіант оплати на конкурентних ринках може виділити компанію серед

конкурентів. Це може залучити клієнтів, які віддають перевагу зручності та гнучкості у своїх рішеннях про покупку. Дані про дебіторську заборгованість дають цінну інформацію про поведінку клієнтів, схеми платежів і кредитоспроможність. Ця інформація може допомогти підприємствам приймати обґрунтовані рішення щодо кредитної політики, сегментації клієнтів і стратегій управління ризиками.

Проте, якщо ж підприємство має дебіторську заборгованість, клієнтам у майбутньому потрібно оплатити за придбані товари чи отримані послуги. Це може завдати шкоди фінансам підприємства, оскільки, якщо клієнт не розрахується із постачальником, то постачальник повинен зробити витрати на безнадійну заборгованість, тобто суму, списану як безнадійну. Це може бути значними витратами, що зменшують суму коштів, які підприємство має для оплати рахунків.

Для того, щоб спонукати клієнтів платити набагато швидше, ніж зазвичай можна запропонувати знижки для клієнта на дострокові платежі або встановити штрафи за прострочення платежів. Невеликої знижки в 5% може бути більш ніж достатньо, щоб стимулювати клієнтів платити вчасно. Можна встановити умови оплати, які будуть включати чіткий період оплати – зазвичай 30 днів. У поєднанні з цим варто додати знижку 5% для всіх клієнтів, які сплатять протягом 7 днів. Вони мають шанс заощадити гроші, а швидші платежі покращують грошовий потік. А встановлення штрафів буде запобігати простроченню платежів. В умовах оплати варто чітко вказати, що будь-які платежі, не отримані до встановленої дати, будуть стягнені з відсотками. Клієнти захочуть уникнути цього, тому будуть слідкувати за дотриманням своєчасної оплати за придбані товари чи отримані послуги.

Доцільно також розглянути види дебіторської заборгованості. На сьогодні є безліч класифікацій дебіторської заборгованості. Проте, спочатку розглянемо класифікацію згідно національного положення, що регулює облік дебіторської заборгованості на підприємстві. Відповідно до НП(С)БО 10, дебіторська заборгованість поділяється на поточну, довгострокову, сумнівну (рис. 1.6).

Важливо зазначити, що єдиної методики класифікації дебіторської заборгованості за різними ознаками вчені не мають, що унеможлиблює і застосування системного підходу до виявлення, оцінки суми та структури цієї заборгованості.

Уточнений підхід до класифікації дебіторської заборгованості на основі різних ознак узагальнено в таблиці 1.3.

Рис. 1.6. Класифікація дебіторської заборгованості відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»

**Джерело: розроблено автором на основі [1]*

Під час дослідження класифікації дебіторської заборгованості та окремих класифікаційних ознак Кемарською Л. Г. [20] було виявлено доцільність розширення існуючої класифікації за рахунок наступних класифікаційних ознак та видів дебіторської заборгованості (табл. 1.4):

1) За узгодженістю із контрагентом виділити можна узгоджену дебіторську заборгованість (контрагент погодив суму та умови співпраці) та неузгоджену (контрагент не погодив розмір або умови та терміни погашення дебіторської заборгованості);

2) За валютою заборгованості – виділення цієї класифікаційної ознаки є доцільним через необхідність виділяти дебіторську заборгованість у національній та

іноземній валюті у зв'язку з погашенням заборгованості в іноземній валюті, що може призвести до виникнення курсових різниць;

3) За законністю джерела – реальна дебіторська заборгованість (виникла за господарськими операціями підприємства) та фіктивна дебіторська заборгованість (відображена в бухгалтерському обліку заборгованість без фактичних господарських операцій або яка виникла за господарськими операціями, що були визнані судом несанкціонованими).

Таблиця 1.3

Класифікація дебіторської заборгованості в Україні

Класифікаційна ознака	Види дебіторської заборгованості
За термінами погашення	Довгострокова заборгованість
	Поточна заборгованість
За відношенням до обліку та відображенням у звітності	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом
	Дебіторська заборгованість за виданими авансами
	Дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками
	Векселі одержані
	Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками
	Інша дебіторська заборгованість
За своєчасністю та вірогідністю погашення	Строкова (нормальна)
	Прострочена – сумнівна і безнадійна
За формою виникнення	Забезпечена
	Незабезпечена
За причинами виникнення	Виправдана, строк погашення якої не настав
	Невиправдана – прострочена, а також пов'язана з помилками при оформленні документів, з порушенням умов договорів
За характером виникнення	Дебіторська заборгованість, що виникла в результаті операційної діяльності
	Дебіторська заборгованість, що виникла в результаті іншої діяльності
За економічним змістом	Товарна дебіторська заборгованість
	Нетоварна дебіторська заборгованість
	Фіктивна дебіторська заборгованість

*Джерело: [20]

Таблиця 1.4

Додаткові класифікаційні ознаки та види дебіторської заборгованості

Класифікаційна ознака	Види дебіторської заборгованості
За узгодженістю з контрагентом	Узгоджена (підтверджена) дебіторська заборгованість
	Неузгоджена (непідтверджена) дебіторська заборгованість
За валютою заборгованості	Дебіторська заборгованість у національній валюті
	Дебіторська заборгованість у іноземній валюті
За законністю виникнення	Реальна дебіторська заборгованість
	Фіктивна дебіторська заборгованість

**Джерело: [20]*

Загалом, дебіторська заборгованість відповідно до нормативних документів – це перш за все актив, який перепродати неможливо. Проте, дебіторська заборгованість також сума коштів, яку покупці повернуть через певний проміжок часу за раніше надані послуги чи реалізовані товари. Враховуючи думки науковців варто зазначити, що дебіторська заборгованість – це сума коштів, які належать фірмі за реалізовані товари чи надані послуги, але ще не оплачені клієнтами, тобто дебіторська заборгованість являє собою кредит, наданий клієнту підприємством, за умови погашення протягом відносно короткого періоду. Проте, цей термін може становити від кількох днів до фінансового або календарного року.

1.2. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості підприємства

Методи та принципи формування інформації про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку відображаються у Національному положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [1]. Бухгалтерський облік дебіторської заборгованості повинен надавати повну інформацію про стан та оцінку боргових вимог боржника, а цього можна досягти лише дотримуючись принципів бухгалтерського обліку.

Загалом, НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» встановлює спеціальний порядок оцінки дебіторської заборгованості за продукцію, роботи, товари, послуги – вона враховується на балансі (визнається в обліку) одночасно з визнанням доходу.

Таким чином, для визнання поточної дебіторської заборгованості за продукцію, роботи, товари, послуги необхідно, щоб виконувались критерії визнання доходу (НП(С)БО 15, пункт 8) [21]:

- підприємство не здійснює подальшого управління та контролю за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума доходу (виручки) може бути визначена достовірно;
- існує впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути визначені достовірно;
- момент передачі ризиків та вигод, пов'язаних із правом власності на продукцію, товари, роботи, послуги визначається на основі вивчення договору поставки продукції (товару, послуг), укладеного між підприємством та покупцем, та обставин операції.

Одночасно із визнанням дебіторської заборгованості відбувається її класифікація за певними критеріями:

- термін погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом;
- об'єкти щодо яких виникла дебіторська заборгованість;
- своєчасність погашення.

Загалом, виділяють поточну, довгострокову та безнадійну дебіторську заборгованість. Щоб класифікувати дебіторську заборгованість як довгострокову дебіторську заборгованість, необхідно одночасно виконати такі умови:

- заборгованість не виникає в ході нормального операційного циклу;
- термін погашення перевищує 12 місяців.

Дебіторська заборгованість, що виникла під час нормального операційного циклу, вважається поточною дебіторською заборгованістю незалежно від терміну погашення. Якщо поточна дебіторська заборгованість підприємства включає дебіторську заборгованість зі строком менше 12 місяців та дебіторську заборгованість із терміном понад 12 місяців з дати балансу, цю інформацію слід розкрити в розділі 9 приміток до фінансової звітності.

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги може бути визнана активом лише тоді, коли визнається дохід від продажу та оцінюється за первісною вартістю. У разі затримки оплати продукції (товарів), що призвело до різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою коштів до отримання та/або їх еквівалентів, різниця розраховується виходячи з нарахованих доходів (відсотків) протягом періоду, в якому вона нараховується (п. 6 НП(С)БО 10) [1].

Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю [1]. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – це сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Згідно з п. 4 НП(С)БО 10 [1] безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість у її неповерненні боржником або за якою минув строк позовної давності.

Безнадійна заборгованість списується за рахунок резерву сумнівних боргів, якщо він створювався для такої заборгованості (Дт 38 Кт 36, 37), або одразу списується на витрати (Дт 944 Кт 36, 37), якщо резерв сумнівних боргів під цю заборгованість не створено.

При цьому, списана безнадійна заборгованість зараховується на позабалансовий субрахунок 071 «Списана дебіторська заборгованість» та обліковується протягом не менше трьох років з дати списання для моніторингу можливого списання. Гарантія анулювання та стягнення у разі зміни фінансового становища боржника. Якщо заборгованість не буде стягнута у встановлений термін, заборгованість буде списана з субрахунку 071. Причини списання безнадійної заборгованості повинні бути належним чином документально підтверджені та офіційно оформлені.

Важливо також, що резерв сумнівних боргів необхідно створювати за таких умов:

- заборгованість виникла в ході звичайної господарської діяльності (за винятком заборгованості, утримуваної для продажу);
- заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю, оскільки для довгострокової заборгованості резерв не створюється;
- для безнадійних кредитів заборгованість не є безнадійною, оскільки існує впевненість у її неповерненні боржником або закінчився строк позовної давності [19].

Кожен суб'єкт господарювання повинен створити та обліковувати резерв сумнівних боргів для точного відображення суми вимог, які будуть погашені в майбутньому. Якщо ця умова не виконується, то порушується принцип обачності в бухгалтерському обліку. Це означає, що повинні застосовуватися методи оцінки, які не дозволяють компаніям занижувати свої зобов'язання і витрати та завищувати свої активи і доходи.

Правильно організований бухгалтерський облік дебіторської заборгованості сприяє попередженню прострочення термінів платежів та недоведення заборгованості до стану безнадійної.

Загалом, облікова політика підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості повинна включати наступні елементи: визнання та оцінка дебіторської заборгованості, класифікація та аналітика дебіторської заборгованості, визнання заборгованості сумнівною, період та метод нарахування резерву сумнівних боргів, визнання заборгованості безнадійною та порядок списання безнадійної заборгованості, що дає змогу раціонально організувати облік дебіторської заборгованості на підприємстві. Більш детальна характеристика вказаних елементів облікової політики представлена у таблиці 1.5 [22].

Для організації бухгалтерського обліку розрахунків із дебіторами пропонується система комплексного поєднання організаційних процедур та методики обліку дебіторської заборгованості (рис. 1.7). Особливістю організації обліку розрахункових операцій із дебіторами є здійснення організаційних процедур у поєднанні та одночасному застосуванні методичних прийомів ведення обліку дебіторської заборгованості.

Таблиця 1.5

Елементи облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості

Елемент облікової політики	Характеристика елемента облікової політики
1. Види діяльності підприємства	Необхідно чітко визначити види діяльності, якими займається підприємство, від цього залежить вибір заборгованості на яку нараховується резерв. Окремо зазначити перелік видів діяльності, що входять до операційної, фінансової та інвестиційної.
2. Форма ведення обліку	Зазначення форми ведення бухгалтерського обліку, що безпосередньо впливає на сукупність та послідовність використання облікових реєстрів. Форма ведення обліку може бути ручна (журнальна, журнально-ордерна та ін.) і комп'ютеризована.
3. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості	Визнання дебіторської заборгованості як активу здійснюється якщо: існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод; сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена. У випадку із заборгованістю покупців та замовників додаються ще дві умови: покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на актив; підприємство продавець не здійснює надалі управління та контроль за реалізованим активом. Передбачити в наказі додатково умови застосування оцінки заборгованості за справедливою вартістю, що відповідає вимогам концепції управління вартістю підприємства.
4. Класифікація та аналітика дебіторської заборгованості	Необхідно передбачити та закріпити в Наказі перелік класифікаційних ознак та види на які поділяється дебіторська заборгованість для тих чи інших управлінських потреб та вказати відповідно до обраної класифікації розрізи аналітики для обліку заборгованості.
5. Визнання заборгованості сумнівною	Зазначаються критерії визнання дебіторської заборгованості сумнівною і джерела отримання інформації, а саме: прострочення боржником терміну погашення (підтвердженням є договори або рахунки); порушення справи про визнання боржника банкрутом (підтвердження – відповідні постанови суду).
6. Період та метод нарахування резерву сумнівних боргів	Визначити термін проведення інвентаризації дебіторської заборгованості для створення резерву сумнівних боргів: на початку чи в кінці року. Зазначається вид методу нарахування резерву, а також терміни та підстави його нарахування: – на підставі платоспроможності окремих дебіторів (зазначити перелік документів за якими визначається така платоспроможність); – на підставі класифікації дебіторської заборгованості за термінами її виникнення (зазначити на які групи за строком вона розподіляється).
7. Визнання заборгованості безнадійною	Визначаються критерії віднесення дебіторської заборгованості до безнадійної відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства.
8. Порядок списання безнадійної заборгованості	Зазначити порядок за яким списується безнадійна заборгованість, зокрема закріпити в Наказі, що заборгованість списується з балансу відповідно до розпорядження керівника на підставі проведеної інвентаризації та письмового обґрунтування доцільності списання.

*Джерело: [22]

Рис. 1.7. Комплексна система організації обліку розрахунків із дебіторами

*Джерело: [19]

Щодо класифікації видів оцінки дебіторської заборгованості, то одну з перших класифікацій видів оцінки розробив у 1901 році Л. І. Гомберг, який запропонував розрізняти такі види оцінки:

- первісна;
- ринкова;
- відновлювальна;
- номінальна;

- експертна (страхова, заставна);
- pro memoria – для пам'яті (номінальна оцінка без юридичного та економічного змісту (усі музейні експонати оцінюються в 1 грн);
- залишкова (економічна, фінансова);
- правова (для активних статей: за капіталізованим доходом і біржовою вартістю облігацій) [19].

На основі критичного огляду існуючої літератури, присвяченої системам оцінки в бухгалтерському обліку, автор з'ясував, що дослідник бухгалтерського обліку А. М. Галаган запропонував три методи оцінки об'єктів бухгалтерського обліку: за собівартістю, ринковою (або біржовою) вартістю та номінальною вартістю.

Заслуговує на увагу поділ поняття оцінки Л. І. Куліковою на економічне, юридичне та бухгалтерське поняття [19]. Загалом, для обґрунтування необхідності застосування того чи іншого виду оцінки необхідно відштовхуватися від цілей та результатів, які хочуть отримати користувачі інформації. З цієї точки зору необхідно розрізняти економічну, юридичну та бухгалтерську концепції оцінки (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Види концепцій оцінок відповідно до бажаних цілей та результатів

Концепція оцінки	Суть
Економічна	Базується на принципах попиту та пропозиції, конкуренції, передбачення або очікування. Для реалізації цієї концепції важливе визначення майбутньої (дисконтованої) вартості об'єкта, що представлена поточною вартістю потоків доходу, які очікуються в майбутньому
Юридична	Базується на розв'язанні певних завдань, пов'язаних із відчуженням прав власності на майно підприємства або з виконанням господарської операції. В основі цієї концепції знаходиться визначення ринкової вартості об'єкта
Бухгалтерська	Орієнтована на отримання повної, обґрунтованої, достовірної інформації про об'єкти бухгалтерського обліку в грошовому вираженні. Основною метою бухгалтерської оцінки є створення умов для об'єктивного розрахунку фінансових результатів діяльності підприємства. У зв'язку з цим бухгалтерській концепції оцінки найбільше відповідає історична (первісна, фактична) вартість об'єкта, що зберігається перманентно

**Джерело: [19]*

На практиці компанії застосовують різні підходи до оцінки дебіторської заборгованості. Так, згідно з НП(С)БО 10 [1], поточна дебіторська заборгованість за

товари, роботи, послуги визнається активом, оцінюється за первісною вартістю при визнанні та відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю. А згідно з МСБО 39 [3], оцінка поточної дебіторської заборгованості залежить від варіанту подання знижок. Методи оцінки поточної дебіторської заборгованості за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку наведено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Підходи щодо оцінки поточної дебіторської заборгованості в обліку

Оцінка поточної дебіторської заборгованості				
Вітчизняний досвід		Зарубіжний досвід		
На дату виникнення	На дату складання балансу	На дату виникнення	На дату складання балансу	На дату Погашення
за первісною вартістю	<ul style="list-style-type: none"> • за первісною вартістю; • за чистою вартістю реалізації (сума поточної дебіторської заборгованості мінус резерв сумнівних боргів) 	Валовий метод		
		за сумою виставленого рахунку	за сумою, скоригованою на знижку	з урахуванням знижки (за умови оплати в період дії знижки)
		Чистий метод		
		за сумою, зменшеною на величину знижки	за сумою, скоригованою на знижку	<ul style="list-style-type: none"> • з урахуванням знижки (за умови оплати в період дії знижки); • знижка, не отримана покупцем, трактується як «штраф» (за умови оплати пізніше періоду дії знижки)

*Джерело: [22]

Загалом, є багато методів оцінки дебіторської заборгованості, що зумовлено специфікою останньої як оборотного активу. На основі вищезазначеного було класифіковано види оцінки дебіторської заборгованості, простежено залежність первісної оцінки дебіторської заборгованості від її виду та вперше розмежовано оцінку за типом інкасації та оцінку строків погашення заборгованості при сек'юритизації (Додаток А).

Крім того, варто зазначити, що оцінку дебіторської заборгованості слід проводити в три етапи:

I етап – первісна оцінка;

II етап – поточна оцінка (оцінка на дату балансу);

III етап – оцінка на момент погашення (продажу) [19].

Етап первісної оцінки є найпоширенішим в бухгалтерському обліку. Він полягає в обчисленні собівартості зобов'язання на основі фактичних витрат на його виробництво або придбання.

Власне, первісна вартість дебіторської заборгованості є постійною величиною і не змінюється з коливанням цін, що призводить до розбіжності між реальною вартістю (ринковою) та обліковою (балансовою). Сума, яку слід визнати та відобразити в обліку дебіторської заборгованості, визначається з урахуванням таких факторів як оцінка дебіторської заборгованості на поточних рахунках та оцінка дебіторської заборгованості у фінансовій звітності. Виходячи з вищезазначеного, можна сказати, що дебіторська заборгованість оцінюється відповідно до її виду [19].

Фундаментальні аналітики часто оцінюють дебіторську заборгованість у контексті обороту, також відомого як коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який вимірює, скільки разів підприємство отримало залишок дебіторської заборгованості протягом облікового періоду, тобто він вимірює швидкість, з якою непогашені борги повертаються протягом певного облікового періоду. Також цей фінансовий показник оцінює, наскільки ефективно підприємство керує кредитами, які воно надає клієнтам. Подальший аналіз включатиме оцінку днів незавершених продажів, тобто середньої кількості днів, необхідних для отримання платежу після здійснення продажу.

Загалом, стан дебіторської заборгованості та фактичну частку дебіторської заборгованості до поточних активів відображає коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість. Середню суму погашення між компанією та її дебіторами, переважно протягом року, відображає коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. А середній період стягнення дебіторської заборгованості показує через скільки днів у середньому дебітори розраховувалися з підприємством.

Таблиця 1.8

Оцінка показників дебіторської заборгованості

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	Середньорічна величина дебіторської заборгованості / Середньорічна величина оборотних активів	Зменшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід / Середньорічна величина дебіторської заборгованості	Збільшення
Середній період інкасації дебіторської заборгованості	(Середньорічна величина дебіторської заборгованості 360) / Чистий дохід	Зменшення

**Джерело: розроблено автором на основі [23]*

Загалом, порядок визнання та методи оцінки дебіторської заборгованості відображаються у НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Дане положення встановлює спеціальний порядок оцінки дебіторської заборгованості за продукцію, роботи, товари, послуги – вона враховується на балансі (визнається в обліку) одночасно з визнанням доходу. Виділяють поточну, довгострокову та безнадійну дебіторську заборгованість. При цьому, правильно організований бухгалтерський облік дебіторської заборгованості сприяє попередженню прострочення термінів платежів та недоведення заборгованості до стану безнадійної.

На практиці підприємства застосовують різні підходи до оцінки дебіторської заборгованості. Так, згідно з НП(С)БО 10, поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги визнається активом, оцінюється за первісною вартістю при визнанні та відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю. А згідно з МСБО 39, оцінка поточної дебіторської заборгованості залежить від варіанту подання знижок.

Для оцінки дебіторської заборгованості здійснюють розрахунок таких показників як коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та визначають середній період інкасації дебіторської заборгованості.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами за товари та послуги

Дуже важливим питанням у розкритті питань обліку дебіторської заборгованості є вивчення нормативно-правової бази, що регулює порядок та правильність ведення бухгалтерського обліку. Знання та розуміння джерел законодавчих та нормативних актів дозволить приймати правильні та юридично обґрунтовані господарські рішення в компанії щодо дебіторської заборгованості.

Бухгалтерський облік на підприємствах базується на нормативно-правових документах. Загалом, нормативно-правова база бухгалтерського обліку складається з макро- та мікрорівнів (рис. 1.8). Мікрорівень включає суто внутрішні документи, які готуються підприємствами для цілей бухгалтерського обліку. До них відносяться інструкції про облікову політику підприємства, робочі рахунки, робочі технологічні карти та інші внутрішні робочі документи. Макрорівень включає документи, підготовлені та затверджені державними органами. Насамперед, це Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», План рахунків, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативні документи.

Правова база для документального оформлення дебіторської заборгованості чітко визначена українським законодавством, постановами Кабінету Міністрів, наказами міністерств та Національного банку України. Оскільки дебіторська заборгованість є частиною активів підприємства і впливає на визначення реального фінансового стану підприємства, управління нею як складовою оборотних і необоротних активів є одним з найбільш важливих і складних елементів.

Нормативні документи з бухгалтерського обліку поділяються на п'ять рівнів. До першого рівня належать Закони України; до другого – Укази Президента та Постанови Кабінету Міністрів у сфері бухгалтерського обліку; до третього – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативні документи, що є прерогативою Міністерства фінансів; до четвертого – інструкції, положення, вказівки та методичні рекомендації відповідно до П(С)БО; до п'ятого – форми

бухгалтерського обліку та облікової політики та інструкції для суб'єктів господарювання щодо форм бухгалтерського обліку (рис. 1.9).

Рис. 1.8. Нормативна база правового регулювання обліку в Україні

**Джерело: розроблено автором на основі [24]*

Рис. 1.9. Рівні нормативно-правового забезпечення обліку в Україні

**Джерело: розроблено автором на основі [24]*

Функціонування будь-якого бізнесу залежить від законодавчої бази, що регулює правовідносини між підприємством та державою або іншими компаніями. Тому для підприємств дуже важливо переглянути систему обліку, аналізу та податкового регулювання дебіторської заборгованості.

Важливу роль у регулюванні відносин між компаніями та їхніми клієнтами відіграє Цивільний кодекс України [25], який містить спеціальну главу про загальні положення про надання послуг, які необхідні для укладання договорів. Сторонами договору про надання послуг є виконавець і замовник. Виконавець зобов'язується на вимогу замовника надати послуги, які споживаються в процесі певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначені послуги. Виконавець зобов'язаний надавати послуги особисто та має право залучати до виконання договору інших осіб за умови, що це передбачено договором. Особливістю цього договору є те, що виконавець зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані невиконанням або неналежним виконанням договору про надання послуг.

Закон України «Про захист прав споживачів» [26] також регулює відносини між покупцем і замовником. Закон регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками, виконавцями і продавцями різних форм власності та визначає механізми встановлення прав споживачів і здійснення державного захисту цих прав.

Також не менш важливим є Податковий кодекс України [27], який регулює принципи, методи та об'єкти оподаткування, а також відносини між фізичними та юридичними особами у сфері сплати податків і зборів. Зокрема, Податковий кодекс України визначає повний перелік зборів та податків, що справляються в Україні. Він також визначає порядок їх адміністрування, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих фіскальних органів, їх обов'язки та обов'язки персоналу, який здійснює податкове адміністрування, а також передбачає відповідальність за порушення податкового законодавства.

Основою для всіх видів операцій є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [28]. Закон встановлює правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в

Україні. Відповідно до цього закону підприємства визначають власну облікову політику, яка відображає основні принципи ведення бухгалтерського обліку для відповідного суб'єкта господарювання.

Не менш важливими документами є План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [29] та Інструкція № 291 [30] про його застосування, що встановлює порядок призначення і ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємства шляхом подвійного запису. Відповідно до Інструкції № 291, для обліку дебіторської заборгованості призначені рахунки класів 1 і 3.

Основним стандартом обліку дебіторської заборгованості є НП(С)БО 10 [1]. Цей стандарт визначає методологічні засади збору, накопичення, обробки, відображення у фінансовій звітності та розкриття в ній інформації про дебіторську заборгованість. Також даний Стандарт застосовується для підприємств усіх форм власності (крім бюджетних установ). Крім того, положення цього Стандарту застосовуються з урахуванням певних особливостей щодо оцінки, відображення та розкриття інформації про дебіторську заборгованість, передбачених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (національними та міжнародними).

НП(С)БО 15 «Дохід» [21] охоплює умови визнання доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та доходу від надання послуг. Він передбачає, що дохід від реалізації продукції не коригується на суму відповідної сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Така дебіторська заборгованість визнається витратами підприємства. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства для цілей бухгалтерського обліку викладені в НП(С)БО 16 «Витрати» [31]. Цим стандартом передбачено, що до складу інших операційних витрат включаються суми безнадійної дебіторської заборгованості, резерви сумнівних боргів та витрати на відрядження.

Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 88 від 24 травня 1995

року [32], встановлює порядок отримання, підготовки та відображення даних у бухгалтерському обліку. Крім того, Положення також передбачає порядок ведення підприємствами облікових реєстрів, первинних документів та фінансової звітності.

Наступним нормативним документом, спрямованим на раціоналізацію формалізації бухгалтерського обліку, є Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [33]. Ці рекомендації спрямовані на узагальнення облікової інформації про наявність і рух активів, капіталу та зобов'язань шляхом подвійного запису в реєстрах бухгалтерського обліку (до цього переліку не включено позабалансові реєстри), а також накопичення аналітичної інформації про активи, капітал і зобов'язання. Він також збирає аналітичні дані про активи, власний капітал і зобов'язання, доходи, витрати, наявність фінансових результатів, склад і рух коштів за фактами фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання (крім бюджетних установ та банків), їх філій, відділень, представництв усіх організаційно-правових форм, форм власності та видів діяльності.

Крім того, нормативними документами, що регулюють ведення бухгалтерського обліку на підприємствах є внутрішні правила, зокрема Наказ про облікову політику (Додаток Б). У даному документі зазначаються методи визнання, оцінки та обліку, обрані підприємством для суттєвих статей балансу. Для дебіторської заборгованості підприємство відраховує резерв сумнівних боргів; для довгострокової заборгованості підприємство обирає ставку дисконтування.

Контроль фактичної наявності активів у суб'єкта господарювання здійснюється шляхом проведення інвентаризації. Це регулюється Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань [34], яке встановлює загальні вимоги до порядку проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, нематеріальних активів, грошових коштів, документів та розрахунків. У ньому викладено загальні вимоги до інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, нематеріальних активів, грошових коштів, документів і розрахунків. Що стосується дебіторської заборгованості, то інвентаризація підтверджує факт фізичного вибуття активів, в результаті чого у покупця або постачальника може виникнути заборгованість перед підприємством.

Після визнання активу компанія управляє ним. Однією з найпоширеніших форм контролю є аудит, який регулюється Законом України від 21.12.2017 «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [35]. Цей закон визначає правові засади та правила провадження аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення комплексу незалежного фінансового контролю за господарською діяльністю суб'єкта господарювання з метою захисту інтересів інвесторів, власників, а також обсяг аудиту, вимоги до аудиторського висновку, методологію аудиту та аудиторську діяльність.

Коли підприємство веде облік відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, його діяльність регулюється нормативними документами, які подано на рис. 1.10.

Рис. 1.10. Нормативно-правові документи, що регулюють облік дебіторської заборгованості за міжнародними стандартами

**Джерело: розроблено автором на основі [3, 36-39]*

На відміну від українських стандартів, у міжнародній практиці не існує єдиного МСБО, який би регулював облік дебіторської заборгованості: існує декілька

міжнародних стандартів, таких як МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» та МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», які визначають порядок обліку дебіторської заборгованості. Однак жоден зі стандартів не дає визначення дебіторської заборгованості; МСБО 32 зазначає, що дебіторська заборгованість визнається як фінансовий актив (актив, що представляє контрактне право на отримання грошових коштів або інших фінансових активів від іншого суб'єкта господарювання); МСБО 39 встановлює процедури визнання, оцінки та класифікації дебіторської заборгованості, а також процедури визнання безнадійної заборгованості. Крім того, розкриття інформації в примітках до річної фінансової звітності викладено в МСБО 1.

Загалом, облікова політика визначає, який з альтернативних варіантів, запропонованих НП(С)БО, слід обрати і застосовувати на практиці. Таким чином, перелік нормативно-законодавчих документів з питань обліку та аналізу дебіторської заборгованості за вищезазначеними документами не є безкінечним і дуже постійно продовжується. А вміння орієнтуватися між різними суперечливими нормативно-правовими документами допомагає компаніям вести належний облік, своєчасно аналізувати та управляти дебіторською заборгованістю.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ ТОВ «СКЛОРЕСУРС»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Склоресурс»

ТОВ «Склоресурс» засновано у 2006 році та перебуває на ринку вже більше 17-ти років та спеціалізується на високотехнологічній переробці скла для використання у фасадах та інтер'єрах. Дане виробництво відзначене застосуванням передових технологічних ліній, створених світовими лідерами у сфері обробки скла, такими як Lisec, Bystronic, Forel, Baveloni, NorthGlass, Mistrello, INO, SkillGlass, Pujol, GFP, Vovone та інші. Характерними рисами підприємства є його висока якість та інноваційність.

ТОВ «Склоресурс» займається не просто переробкою листового скла та виготовленням структурних склопакетів та фасадного скління. Передовим напрямком роботи компанії є виготовлення в першу чергу енергоефективного склопакету, що відповідає сучасним тенденціям. Це допомагає економити витрати на обігрів будівель взимку та охолодження влітку. При цьому, склопакет зберігає свої властивості світлопроникнення, не затемнюючи приміщення та не викривлює його кольорову гамму.

Окрім вище перерахованого, компанія займається виробництвом ударо- та кулетривкого триплексу для підвищеного захисту будівлі, виготовлення скла з підігрівом для додаткового утеплення будівлі. Одним з сучасних напрямків роботи є виготовлення «розумного» скла, яке здатне змінювати свою світлопроникність в залежності від побажань користувача. Компанія пропонує весь спектр сучасних рішень для офісних приміщень, будівель, магазинів, автопарків тощо.

Досягнення «Склоресурс» включають в себе успішну імплементацію технології найсучасніших систем скління за участю європейських фахівців. Випуск продукції відповідає найвищим світовим стандартам у сферах енергозбереження,

сонцезахисту та безпеки. Компанія володіє сертифікатами від таких міжнародних лідерів як Guardian, AGC, SaintGobain, Sika, DowCorning, Tremko, що підкреслює її авторитет та визнання на ринку [40].

Склоресурс прагне до постійного покращення якості своєї продукції та обслуговування, впроваджуючи систему контролю якості ISO 9001 та створюючи сертифіковану лабораторію. Компанія успішно взаємодіє з клієнтами в Україні, Молдові, Білорусії, Казахстані та Узбекистані, забезпечуючи їм високопродуктивне та індивідуалізоване обслуговування. З метою оптимізації логістики і підвищення якості обслуговування, був створений власний автопарк для транспортування продукції до об'єктів замовників [40].

ТОВ «Склоресурс» має дві виробничі площадки: в місті Дубно Рівненської області та місті Тлумач Івано-Франківської області. Загальна площа становить 12000 м², а обсяг обробки скла - 40000 м² на місяць для фасадів та інтер'єрного скління. Це відповідає більш ніж 200 проектам щорічно як в Україні, так і за її межами. Серед успішних проектів компанії є столичні та обласні житлові комплекси, торгові та офісні центри, приватні будинки, вілли, ресторани, автосалони, казино та бізнес-центри.

На сьогодні ТОВ «Склоресурс» можна охарактеризувати так:

- Сертифікована лабораторія для забезпечення якості продукції.
- Три лінії порізки скла формату джамбо 3210x6000 мм.
- Три лінії складання склопакетів з роботом вторинної герметизації, які дозволяють збирати склопакети формату 2700x5000 мм з автоматичним заповненням інертним газом.
 - Автоматична лінія з модулем порізки триплекса з розміром 6000x3210 мм.
 - Лінії гартування та гнуття скла формату 2750x5000мм з системою двосторонньої конвекції, яка дозволяє гартувати найсучасніші види архітектурного скла.
 - Тест на виявлення домішок сульфїду нікелю (Heat-Soak Test).
 - Лінії валкового емалювання та шовкотрафаретного друку з максимальними розмірами 2200x5000мм.

- Лінія ламінування (триплексації) скла з максимальними розмірами 2500x5000 мм.
- Лінія піскоструйної обробки скла.
- Цех із додаткової обробки скла (свердління, фрезерування, фацет та інше).
- Система контролю якості ISO 9001 +CE (європейська сертифікація) [40].

Партнери

Рис. 2.1. Партнери ТОВ «Склоресурс»

*Джерело: [40]

Загальна інформація про ТОВ «Склоресурс» подано у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ТОВ «Склоресурс»

Повна назва Товариства	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СКЛОРЕСУРС»
Скорочена назва Товариства	ТОВ «СКЛОРЕСУРС»
Організаційно-правова форма Товариства	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Ознака особи	Юридична
Форма власності	Приватна
Код за ЄДРПОУ	34629505
Місцезнаходження:	Україна, 35600, Рівненська обл., місто Дубно, ВУЛИЦЯ СЕМИДУБЬСЬКА, будинок 105
Дата державної реєстрації	18.10.2006 року
Номер запису в ЄДР	1 605 102 0000 000375
Основні види діяльності КВЕД:	Код КВЕД 22.23 Виробництво будівельних виробів із пластмас; Код КВЕД 23.12 Формування й оброблення листового скла (основний); Код КВЕД 46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням; Код КВЕД 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням; Код КВЕД 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами; Код КВЕД 47.99 Інші види роздрібною торгівлі поза магазинами; Код КВЕД 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту.
Ліцензії	Ліцензія на право зберігання пального (виключно для потреб власного споживання чи промислової переробки) Реєстраційний номер: 17040414202000182 Термін дії: з 17.02.2020 до 17.02.2025 року

Продовження табл. 2.1

Учасники/Засновник Товариства	КІРІЧУК АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ Статутний внесок: 10 667 790 (32%) КІРІЧУК ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ Статутний внесок: 10 334 422 (31%) НАВРОЦЬКИЙ БЕНЖАМІН ВЕНІАМІН І/к М.Антелоп, вул.Ред Джаспер Вей, буд., штат Каліфорнія, США Статутний внесок: 9 000 948 (27%) РОМАНОВ АНДРІО Статутний внесок: 3 000 316 (9%) МЕЛЬНИЧУК ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ Статутний внесок: 333 368 (1%)
Кінцевий бенефіціарний власник	КІРІЧУК АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ (32 %), КІРІЧУК ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ (31 %), НАВРОЦЬКИЙ БЕНЖАМІН ВЕНІАМІН (27%).
Керівник, кількість працівників	Генеральний директор Кірічук Олександр Михайлович (наказ № 261-К від 16.09.2020 р.); Головний бухгалтер Ковальчук Наталія Василівна (наказ № 191-К від 25.09.2018 р.) Середня кількість працівників – 278 осіб
Дата останніх змін до Статуту	Статут Затверджений Загальними зборами учасників ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СКЛОРЕСУРС» Протокол №6 від 26 квітня 2021 року

*Джерело: [41]

Основною метою діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Склоресурс» є досягнення фінансового прибутку та його подальший розподіл між учасниками організації. У рамках цієї мети підприємство має повноваження проводити різноманітні види підприємницької діяльності, за винятком тих, що заборонені чинним законодавством.

Проведемо аналіз фінансового стану підприємства та вивчимо наявність, розташування та джерела формування його активів. Для цього розглянемо баланс Товариства з обмеженою відповідальністю «Склоресурс», який представлено в таблиці 2.2.

Як свідчать дані таблиці, вартість майна підприємства зросла на кінець 2021 року на 303 109 тис. грн., або 88,04%, що свідчить про напрямок до розширення діяльності підприємства, але у 2022 році така вартість вже зменшилася на 111 956 тис. грн. або на 17,29%.

Розглянемо причини, що вплинули на зміну валюти балансу. У 2021 році необоротні активи підприємства зросли на 61 585 тис. грн., або 28,24%. Оборотні активи зросли на 241 524 тис. грн., що у відносному вираженні становило +191,37%.

У 2022 спостерігається протилежна тенденція, а саме необоротні активи зменшилися на 1 685 тис. грн., а оборотні активи – на 110 271 тис. грн. Таким чином, основну роль у зміні майна підприємства відіграло нарощення оборотних активів у 2021 році та їх скорочення у 2022 році.

Таблиця 2.2

Порівняльний аналітичний баланс ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %		Абсолютний приріст структури, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
<i>Актив</i>												
Необоротні активи	218086	63,34	279671	43,20	277986	51,92	61585	-1685	28,24	-0,60	-20,14	8,72
Оборотні активи	126207	36,66	367731	56,80	257460	48,08	241524	-110271	191,37	-29,99	20,14	-8,72
Баланс	344293	100,00	647402	100,00	535446	100,00	303109	-111956	88,04	-17,29	x	x
<i>Пасив</i>												
Власний капітал	109933	31,93	165558	25,57	191922	35,84	55625	26364	50,60	15,92	-6,36	10,27
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	106492	30,93	83046	12,83	51669	9,65	-23446	-31377	-22,02	-37,78	-18,10	-3,18
Поточні зобов'язання і забезпечення	127868	37,14	398798	61,60	291855	54,51	270930	-106943	211,88	-26,82	24,46	-7,09
Баланс	344293	100,00	647402	100,00	535446	100,00	303109	-111956	88,04	-17,29	x	0,00

**Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е*

Змінилась і структура майна підприємства, зокрема, підвищилася його мобільність, оскільки частка оборотних активів зросла від 36,66% до 48,08%, а необоротних – зменшилась від 63,34% до 51,92%.

Що стосується джерел формування майна підприємства, то за аналізований період зросла сума власного капіталу на 55 625 тис. грн., або 50,60% у 2021 році та на 26 364 тис. грн. або 15,92% у 2022 році. Було частково погашено довгострокові зобов'язання та забезпечення у 2021 році на 23 446 тис. грн. або на 22,02%, а у 2022 році ще на 31 377 тис. грн. або на 37,78%. При цьому, сума поточних зобов'язань і забезпечень у 2021 році зросла на 10 6943 тис. грн., або 211,88%, проте у 2022 році зменшилася на 106 943 тис. грн. або на 26,82%.

Відповідні зміни відбулись і в структурі пасивів: збільшилася частка власного капіталу від 31,93% до 35,84% та частка поточних зобов'язань та забезпечень з

37,14% до 54,51, а частка довгострокових зобов'язань і забезпечень зменшилася від 30,93% до 9,65%.

Зростання вартості майна підприємства з точки зору джерел його формування відбулося за рахунок нарощення поточних зобов'язань і забезпечень. У цілому питома вага власного капіталу за досліджуваний період не досягла своє мінімальне нормативне значення 50%, при цьому частка зобов'язань збільшилася. Така зміна оцінюється негативно, оскільки зростання зобов'язань свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів та погіршення його фінансової стійкості.

Далі проаналізуємо динаміку показників ефективності використання основних засобів досліджуваного суб'єкта господарювання (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Динаміка показників ефективності використання основних засобів ТОВ
«Склоресурс» за 2020-2022 роки**

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2020-2019	2021-2020	2020-2019	2021-2020
Чистий дохід, тис. грн.	352859	634646	543642	281787	-91004	79,86	-14,34
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	155719	215480	245100	59761	29620	38,38	13,75
Валовий прибуток, тис. грн.	73580	108973	93854	35393	-15119	48,10	-13,87
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	31532	69989	35050	38457	-34939	121,96	-49,92
Чистий прибуток, тис. грн.	22905	53174	26364	30269	-26810	132,15	-50,42
Фондовіддача	2,27	2,95	2,22	0,68	-0,73	–	–
Фондомісткість	0,44	0,34	0,45	-0,10	0,11	–	–
Рентабельність ОЗ за валовим прибутком, %	47,25	50,57	38,29	3,32	-12,28	–	–
Рентабельність ОЗ за операційним прибутком, %	20,25	32,48	14,30	12,23	-18,18	–	–
Рентабельність ОЗ за чистим прибутком, %	14,71	24,68	10,76	9,97	-13,92	–	–

**Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е, Ж, З*

Впродовж досліджуваного періоду чистий дохід підприємства зріс на 281787 тис. грн. у 2021 році та зменшився на 91004 тис. грн у 2022 році. На підприємстві протягом 2020-2021 рр. спостерігається тенденція до зростання валового прибутку на 35393 тис. грн. (48,10%), прибутку від операційної діяльності на 38457 тис. грн. (121,96%) та зростання чистого прибутку на 30269 тис. грн. або на 132,15%, що є

позитивним фактором для підприємства. Проте, у 2022 році зафіксовано зниження даних показників на 15119 тис. грн., 34939 тис. грн. та 26810 тис. грн. відповідно.

Як свідчить фондвіддача, у 2020 році на 1 грн. ОЗ припадало 2,27 грн. чистого доходу, у 2021 р. – 2,95 грн. чистого доходу, а у 2022 р. – 2,22 грн. чистого доходу. Відповідно відбулося зростання фондомісткості, зокрема частка ОЗ, яка припадала на 1 грн. чистого доходу зросла від 0,44 до 0,45 гривні. У 2021 році зафіксовано зростання рентабельності ОЗ за прибутками, проте у 2022 році тенденція була протилежною. Основною причиною зниження рентабельності за всіма видами прибутку у 2022 році є власне зменшення суми отриманих видів прибутку, що в першу чергу, пов'язано із початком повномасштабного вторгнення росії. Що стосується основних засобів, то їх середньорічна вартість зростала протягом досліджуваного періоду.

Варто також проаналізувати абсолютні та відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Склоресурс» (табл. 2.4 і табл. 2.5).

Таблиця 2.4

Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Власний капітал, тис. грн.	109933	165558	191922	55625	26364	50,60	15,92
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	106492	83046	51669	-23446	-31377	0,00	0,00
Короткострокові кредити банків і позики, тис. грн.	0	0	0	0	1	0,00	0,00
Необоротні активи, тис. грн.	218086	279671	277986	61585	-1685	28,24	-0,60
Запаси, тис. грн.	71141	109802	119338	38661	9536	54,34	8,68
Власні джерела формування запасів, тис. грн.	-108153	-114113	-86064	-5960	28049	5,51	-24,58
Власні та довгострокові позикові джерела формування запасів, тис. грн.	-1661	-31067	-34395	-29406	-3328	1770,38	10,71
Основні джерела формування запасів, тис. грн.	-1661	-31067	-34395	-29406	-3328	1770,38	10,71
Надлишок (+) / нестача (-) власних джерел формування запасів, тис. грн.	-179294	-223915	-205402	-44621	18513	24,89	-8,27
Надлишок (+) / нестача (-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн.	-72802	-140869	-153733	-68067	-12864	93,50	9,13
Надлишок (+) / нестача (-) основних джерел формування запасів, тис. грн.	-72802	-140869	-153733	-68067	-12864	93,50	9,13
Тип фінансової стійкості	Кризовий	кризовий	кризовий	x	x	x	x

*Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е

Протягом досліджуваного періоду спостерігається кризовий фінансовий стан, що характеризується нестачею загальної величини основних фінансових джерел формування запасів. Рівновага платіжного балансу може бути забезпечена лише за рахунок протермінованих платежів з оплати праці, платежів до бюджетів та державних цільових фондів, зростання протермінованої кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги тощо.

Таблиця 2.5

Динаміка відносних показників фінансової стійкості (коефіцієнтів капіталізації) ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	Нормативне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
					2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Власний капітал, тис. грн.	–	109933	165558	191922	55625	26364	50,60	15,92
Активи, тис. грн.	–	344293	647402	535446	303109	-111956	88,04	-17,29
Зобов'язання, тис. грн.	–	234360	481844	343524	247484	-138320	105,60	-28,71
Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	–	106492	83046	51669	-23446	-31377	0,00	1,00
Запаси, тис. грн.	–	71141	109802	119338	38661	9536	54,34	8,68
Оборотні активи	–	126207	367731	257460	241524	-110271	191,37	-29,99
Необоротні активи, тис. грн.	–	218086	279671	277986	61585	-1685	28,24	-0,60
Коефіцієнт автономії	≥0,5	0,32	0,26	0,36	-0,06	0,10	–	–
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,68	0,74	0,64	0,06	-0,10	–	–
Коефіцієнт фінансової залежності	<2	3,13	3,91	2,79	0,78	-1,12	–	–
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,75–0,9	0,63	0,38	0,45	-0,24	0,07	–	–
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	2,13	2,91	1,79	0,78	-1,12	–	–
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,3–0,5	-0,02	-0,19	-0,18	-0,17	0,01	–	–
Коефіцієнт забезпечення запасів власними оборотними коштами	0,5–0,8	-0,02	-0,28	-0,29	-0,26	-0,01	–	–
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами	>0,1	-0,01	-0,08	-0,13	-0,07	-0,05	–	–
Індекс постійного активу	зменшення	1,98	1,69	1,45	-0,29	-0,24	–	–

**Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е*

За досліджуваний період всі показники фінансової стійкості не відповідали нормативним значенням і показували негативну динаміку, за винятком коефіцієнта фінансової залежності і коефіцієнта фінансового ризику. Коефіцієнт автономії протягом аналізованого періоду не досяг свого нормативного значення, проте позитивним є його зростання в 2022 році. Це, у свою чергу, призвело до зниження коефіцієнта концентрації позикового капіталу, це свідчить про зниження заборгованості підприємства та зростання стійкості його фінансового стану. У 2021

році коефіцієнт фінансової стійкості становив 0,38, у 2022 році зріс на 0,07 та становив 0,45. Частка поточних зобов'язань підприємства нижча нормативного значення, проте зростання свідчить про зростання фінансового потенціалу. Спостерігається позитивна тенденція до зниження коефіцієнта фінансового ризику, це говорить про послаблення залежності від позикового капіталу і зростання фінансової стійкості. Підприємство стає менш залежне від зовнішніх джерел фінансування, тобто зменшується обсяг залучених коштів, що припадають на кожен гривню власних, вкладених в активи підприємства коштів. Протягом 2020-2022 років активно спадала спроможність підприємства підтримувати рівень власних оборотних коштів і поповнювати оборотні кошти за рахунок власних джерел, значення коефіцієнту маневреності власного капіталу також показувало негативну тенденцію, все більше відхиляючись від норми. Частка власного капіталу спрямована на фінансування необоротних активів у протязі аналізованого періоду зменшувалася, що є позитивним та у 2022 році становила 1,45 тис. грн. У цілому стан фінансової стійкості (коефіцієнтів капіталізації) ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки є негативним, оскільки майже всі відносні показники не перебували у допустимих межах і показували переважно негативну динаміку.

Необхідно також цінити стан ліквідності та платоспроможності ТОВ «Склоресурс». Даний аналіз розпочнемо із показників ліквідності, а саме із ліквідності балансу підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники ліквідності балансу ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Групи активів	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Групи пасивів	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Платіжний надлишок (+) або нестача (-), тис. грн.			Рівень покриття зобов'язань, %		
								2018 рік	2019 рік	2020 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
A1	8592	12969	364	П1	127868	398798	5373	-119276	-385829	-5009	6,72	3,25	6,77
A2	27945	185249	94812	П2	0	0	286482	27945	185249	-191670	-	-	-
A3	89670	169513	162284	П3	106492	83046	0	-16822	86467	162284	-	-	-
A4	218086	279671	277986	П4	109933	165558	243591	108153	114113	34395	198,38	168,93	114,12
Баланс	344293	647402	535446	Баланс	344293	647402	535446	x	x	x	x	x	x

*Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е

З таблиці 2.6 видно, що баланс ТОВ «Склоресурс» протягом 2020 року не є абсолютно ліквідним. Умова $A1 \geq P1$ на початок звітної періоду не виконується.

Різниця між найліквіднішими активами і терміновими (негайними) пасивами відносно значна і у 2020 році нестача становила 119 276 тис. грн., у 2021 році – 385 829 тис. грн., а у 2022 році – 5 009 тис. грн. Рівень покриття зобов'язань при цьому становив у 2020 році 6,72%, у 2021 році – 3,25%, а у 2022 році – 6,77% .

Нестача у підприємства грошових коштів та інших найліквідніших активів групи А1 у 2020 році була частково компенсована надлишком активів групи А2, які перевищували пасиви у 2020 році – 27 945 тис. грн., у 2021 році – 185 249 тис. грн., а у 2022 році навпаки нестача – 191 670 тис. грн., оскільки підприємство наростило об'єм короткострокових кредитів банків та інших поточних зобов'язань. Умова А3 \geq П3 для підприємства не виконується в 2020 році, проте виконувалася у 2021 і 2022 роках, що свідчить про достатній рівень його перспективної платоспроможності, про наявність у підприємства достатнього обсягу запасів, товарів та інших активів, що повільно реалізуються. Активна частина переважає на 86 467 тис. грн. і 162 284 тис. грн. у 2021 і 2022 роках відповідно. Нерівність А4 < П4 не виконується протягом усього періоду, що свідчить про відсутність у підприємства власного капіталу, який скеровується на формування оборотних активів. На кінець 2020 року наявний надлишок у сумі 114 113 тис. грн., а на кінець 2022 року ця сума становить 34 395 тис. грн. Сума нехватки власного капіталу над необоротними активами не може покрити приріст оборотних активів, що свідчить про зменшення платоспроможності підприємства.

Далі проаналізуємо динаміку відносних показників ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Динаміка відносних показників ліквідності та платоспроможності ТОВ
«Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	Нормативн е значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст	
					2021- 2020	2022- 2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,07	0,03	0,00	-0,03	-0,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	0,29	0,50	0,33	0,21	-0,17
Коефіцієнт загальної ліквідності	1-2	0,99	0,92	0,88	-0,06	-0,04
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,5-0,7	0,56	0,28	0,41	-0,28	0,13
Запаси		71141	109802	119338	38661	9536

*Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е

Як свідчать наведені дані, впродовж досліджуваного періоду розрахункові показники не перебували в межах нормативних значень, окрім коефіцієнта абсолютної ліквідності протягом 2021 року.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності з перевищення змінився до перебування нижче нормативних значень, стабільно зменшуючись з 0,07 до 0, це означає, що частка короткострокових зобов'язань, що підприємство не може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів зменшилася до нуля.

У коефіцієнта швидкої ліквідності спостерігалась тенденція до росту. При цьому, все одно спостерігається недостача нормативного значення показника. Це свідчить про нехватку у підприємства частини поточних зобов'язань, які спроможне було погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів та дебіторської заборгованості. Платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами показали незначний ріст.

Коефіцієнт загальної ліквідності зменшувався, тобто можна допустити, що підприємству не вистачить активів для негайної реалізації або ж реалізації по повній вартості, у результаті чого неможливо покращити фінансового стану підприємства, навпаки стан поступово погіршується. Проте, у підприємства вистачає обсягу виробничих запасів для продовження виробничо-господарської діяльності після погашення всіх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів показав, що підприємство було спроможне у випадку необхідності погасити короткострокові борги запасами підприємства в 2020 році, в 2021 втратило таку можливість і зараз намагається її відновити.

Доцільно також здійснити аналіз поточної діяльності підприємства на основі розрахунку загальних показників господарської діяльності підприємства, які дадуть змогу більш конкретно відобразити наявний стан ділової активності підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка загальних показників господарської діяльності ТОВ «Склоресурс»
за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Середньорічна сума інвестованого капіталу (середньорічна вартість активів), тис. грн.	268839	495848	591424	227009	95576	184,44	119,28
Чистий дохід, тис. грн.	352859	634646	543642	281787	-91004	179,86	85,66
Чистий прибуток, тис. грн.	22905	53174	26364	30269	-26810	232,15	49,58

**Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е, Ж, З*

Як видно з наведених даних у таблиці показників, співвідношення темпів зростання основних абсолютних характеристик ділової активності підприємства (232,15%>184,44%>105,99%>100%) та (49,58%<85,66%<119,28%>100%) не є оптимальним.

При значному зростанні (на 84,44%) суми інвестованого капіталу, обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс на 79,84% і одночасно значно зріс обсяг чистого прибутку підприємства (на 132,15%). Отже, вкладені інвестиції окупилися, що є позитивною тенденцією.

У 2022 році за незначного зростання (на 19,28%) суми інвестованого капіталу обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зменшився (на 14,34%) і одночасно зменшився обсяг чистого прибутку підприємства. Зафіксоване зниження чистого прибутку та чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і, як наслідок, всієї господарської діяльності, що є загрозливим.

Не менш важливим є аналіз показників ефективності використання ресурсів підприємства. Розрахунок та динаміка узагальнюючих показників ефективності використання ресурсів ТОВ «Склоресурс» протягом 2020-2022 років подано у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників ефективності використання ресурсів ТОВ «Склоресурс»
за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.	
				2021-2020	2022-2021
Чистий дохід, тис. грн.	352859	634646	543642	281787	-91004
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	279279	525673	449788	246394	-75885
Середньорічна вартість капіталу (активів), тис. грн.	268839	495848	591424	227009	95576
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	53632,5	90471,5	114570	36839	24098,5
Середньорічна вартість дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, тис. грн.	10808,5	9926	7631,50	-882,5	-2294,5
Середньорічна вартість кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, тис. грн.	24722,50	18480,00	11801,00	-6242,50	-6679,00
Коефіцієнт оборотності капіталу	1,31	1,28	0,92	-0,03	-0,36
Тривалість обороту капіталу, днів	274,28	281,27	391,64	6,99	110,37
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	32,65	63,94	71,24	31,29	7,30
Тривалість обороту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, днів	11,03	5,63	5,05	-5,40	-0,58
Коефіцієнт оборотності запасів	6,58	7,01	4,75	0,44	-2,27
Тривалість обороту запасів, днів	54,72	51,32	75,87	-3,40	24,55
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	14,27	34,34	46,07	20,07	11,73
Тривалість обороту кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, днів	25,22	10,48	7,81	-14,74	-2,67
Операційний цикл, днів	65,75	56,95	80,92	-8,80	23,97
Фінансовий цикл, днів	40,52	46,47	73,11	5,95	26,64
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	0,24	0,39	0,15	0,15	-0,24
Середньорічна вартість власного капіталу	97158,5	137746	178740	40587,5	40994
Чистий прибуток, тис. грн.	22905	53174	26364	30269	-26810

**Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е, Ж, З*

Згідно даних таблиці, загальний капітал, авансований у активи підприємства обернувся в 2020 році 1,31 разів, у 2021 році – 1,28 разів, а у 2022 році – 0,92 рази. Загалом тенденцію до зниження можна охарактеризувати як негативну, адже це вказує на зниження ефективності використання підприємством всіх активів. Відповідно негативним є зростання тривалості обороту капіталу на 110 днів протягом 2022 року.

Щодо тривалості обороту дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, то спостерігається зменшення показника тривалості обороту на 6 днів, що є

позитивним явищем, адже зменшується ступінь відволікання коштів з обороту підприємства на довгий період.

Коефіцієнт оборотності запасів збільшився на 0,44 пункти у 2020 році та зменшився на 2,27 пункти у 2022 році, а тривалість обороту запасів зменшилась у 2021 році на 3 дні, а у 2022 році зросла на 25 днів.

Щодо операційного циклу, то він збільшився в 2022, що означає збільшення періоду часу від моменту надходження сировини і матеріалів на підприємство до моменту отримання грошових коштів за реалізовану продукцію.

Оскільки на підприємстві наявна кредиторська заборгованість, то відбулося зростання фінансового циклу також на 27 днів, тобто періоду часу від моменту вкладання коштів у запаси до моменту отримання їх внаслідок реалізації продукції. Щодо коефіцієнта стійкості економічного зростання, то він зріс на 0,15 пункта у 2021 році, проте впав на 0,24 в 2022 році. Зменшення цього показника в динаміці свідчить про зменшення частки власного капіталу, сформованого за рахунок реінвестованого прибутку звітного періоду, який є внутрішнім джерелом фінансування розвитку підприємства.

На наступному етапі було проаналізовано динаміку формування фінансових результатів на ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки (табл. 2.10).

Як свідчать дані таблиці, спостерігається зростання чистого доходу підприємства на 281 797 тис. грн. або 79,86% та спад у 2022 році на 91 004 тис. грн. (14,34%)

Разом у 2021 році відбулось збільшення валового прибутку на 359 393 тис грн. (48,10%), та його зменшення у 2022 році на 15 119 тис. грн. (13,87%). При цьому, відбувся ріст операційного прибутку у 2021 році на 38 457 тис. грн. (121,96%) та зниження у 2022 році на 34939 тис. грн. (49,92%). Загалом, за 2021 рік діяльність підприємства була прибутковою та отримання прибутку підприємства було досягнуто за рахунок операційної діяльності, що є позитивним, що змінилося на протилежне 2022 році.

Основну роль доходів підприємства займав чистий дохід від реалізації продукції, що є позитивною ситуацією для підприємства, оскільки саме основна

діяльність є метою створення підприємства, а тому повинна відігравати головну роль у формуванні його доходів. При цьому, питома вага чистого доходу у 2020 році становила 98,33% та зменшилася до 97,01% у 2022 році. Разом із тим, інші операційні, фінансові та інші доходи зазнали збільшення у 2022 році. У цілому доходи ТОВ «Склоресурс» у 2021 році зросли на 80,94% і становили 649 323 тис. грн., що відбулось через зростання усіх наявних доходів, відповідно у 2022 році ці показники зменшилися на 13,69% і доходи становили 560 416 тис. грн.

Таблиця 2.10

Динаміка формування фінансових результатів ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2021-2020	2022-2021	2021- 2020	2022- 2021
Чистий дохід від реалізації продукції	352859	634646	543642	281 787	-91 004	79,86	-14,34
Собівартість реалізованої продукції	279279	525673	449788	246 394	-75 885	88,23	-14,44
Валовий прибуток (збиток)	73580	108973	93854	35 393	-15 119	48,10	-13,87
Інші операційні доходи	5580	13977	15381	8 397	1 404	150,48	10,05
Адміністративні витрати	7320	10084	11051	2 764	967	37,76	9,59
Витрати на збут	22683	39740	35087	17 057	-4 653	75,20	-11,71
Інші операційні витрати	17625	3137	28047	-14 488	24 910	-82,20	794,07
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	31532	69989	35050	38 457	-34 939	121,96	-49,92
Інші фінансові доходи	4	17	87	13	70	325,00	411,76
Інші доходи	411	683	1306	272	623	66,18	91,22
Інші витрати	4014	5183	4291	1 169	-892	29,12	-17,21
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	27933	65506	32152	37 573	-33 354	134,51	-50,92
Витрати (дохід) з податку на прибуток	5028	11792	5788	6 764	-6 004	134,53	-50,92
Чистий фінансовий результат: збиток	22905	53714	26364	30 809	-27 350	134,51	-50,92

**Джерело: розраховано автором на основі додатків Ж, З*

Що витрат, то абсолютні значення більшості витрат підприємства у звітному періоді мали нестабільну динаміку. Загальна сума зростання витрат у 2021 році становить 595 609 тис. грн., а у 2022 році зафіксовано зниження витрат на 534 052 тис. грн.

Найбільше частку серед витрат займає собівартість реалізованої продукції. Дана стаття витрат протягом аналізованого періоду мала тенденцію до росту і збільшилася від 279 279 тис. грн. у 2020 році до 449 788 тис. грн. у 2022 році, у тому

числі питома вага яких у структурі витрат збільшилася від 83,13% до 84,22%. Всі інші види витрат також мали тенденцію до росту, показуючи спад в 2022 році, проте залишаються вищими, ніж у 2020 році.

Далі потрібно провести аналіз показників рентабельності підприємства, що подано у таблиці 2.11. Оскільки саме ці показники характеризують здатність підприємства до створення необхідного для своєї діяльності рівня прибутку.

Таблиця 2.11

Динаміка формування фінансових результатів ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Чистий дохід, тис. грн.	352859	634646	543642	281787	-91004	79,86	-14,34
Собівартість, тис. грн.	279279	525673	449788	246394	-75885	88,23	-14,44
Валовий прибуток, тис. грн.	73580	108973	93854	35393	-15119	48,10	-13,87
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	31532	69989	35050	38457	-34939	121,96	-49,92
Чистий прибуток, тис. грн.	22905	53174	26364	30269	-26810	132,15	-50,42
Середньорічна вартість активів підприємства, тис. грн.	268838,5	495847,5	591424	227009	95576,5	84,44	19,28
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	97158,5	137745,5	178740	40587	40994,5	41,77	29,76
Середньорічна вартість зобов'язань, тис. грн.	171680	358102	412684	186422	54582	108,59	15,24
Середньорічна вартість довгострокових інвестицій підприємства, тис. грн.	268838,5	495847,5	591424	227009	95576,5	84,44	19,28
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	155719	215480	245100	59761	29620	38,38	13,75
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	97314	246969	312595,5	149655	65626,5	153,79	26,57
Валова рентабельність продукції, %	20,85	17,17	17,26	-3,68	0,09	—	—
Операційна рентабельність продукції, %	8,94	11,03	6,45	2,09	-4,58	—	—
Чиста рентабельність продажів, %	6,49	8,38	4,85	1,89	-3,53	—	—
Рентабельність продукції за собівартістю її реалізації, %	26,35	20,73	20,87	-5,62	0,14	—	—
Операційна рентабельність активів, %	11,73	14,12	5,93	2,39	-8,19	—	—
Чиста рентабельність активів, %	8,52	10,72	4,46	2,20	-6,27	—	—
Рентабельність основних засобів, %	14,71	24,68	10,76	9,97	-13,92	—	—
Рентабельність оборотних активів, %	23,54	21,53	8,43	-2,01	-13,10	—	—
Чиста рентабельність власного капіталу, %	23,57	38,60	14,75	15,03	-23,85	—	—
Чиста рентабельність довгострокових інвестицій, %	8,52	10,72	4,46	2,20	-6,27	—	—

*Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е, Ж, З

Згідно даних таблиці, у 2021 році валова рентабельність зменшилася на 3,68% у порівнянні з попереднім роком, а у 2022 році збільшилася на 0,09%.

Щодо чистої рентабельності продукції, то у 2021 році спостерігається зростання, а у 2022 році – спад, таку ж тенденцію мали показник операційної та чистої

рентабельності активів, рентабельності основних засобів та власного капіталу. Рентабельність оборотних активів зменшувалася протягом усього досліджуваного періоду.

Майже всі показники мають негативну динаміку у 2022 році, незважаючи на зростання у 2021 році. У цілому аналіз показників рентабельності ТОВ «Склоресурс» за 2021 рік можна характеризувати як позитивний, оскільки зросла рентабельність підприємства. Проте у 2022 році спостерігається протилежна тенденція.

Отже, ТОВ «Склоресурс» – це сучасне підприємство, основним напрямком діяльності є переробка скла для фасадів та інтер'єрів. ТОВ «Склоресурс» займається не просто переробкою листового скла та виготовленням структурних склопакетів та фасадного скління. Передовим напрямком роботи компанії є виготовлення в першу чергу енергоефективного склопакету, що відповідає сучасним тенденціям. Це допомагає економити витрати на обігрів будівель взимку та охолодження влітку. При цьому, склопакет зберігає свої властивості світлопроникнення, не затемнюючи приміщення та не викривлює його кольорову гамму.

Свою діяльність ТОВ «Склоресурс» здійснює на території України та за її межами на підставі чинного законодавства. Основною метою діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Склоресурс» є досягнення фінансового прибутку та його подальший розподіл між учасниками організації. У рамках цієї мети підприємство має повноваження проводити різноманітні види підприємницької діяльності, за винятком тих, що заборонені чинним законодавством.

2.2. Організація первинного, аналітичного і синтетичного обліку дебіторської заборгованості за товари та послуги на ТОВ «Склоресурс»

Фінансово-бухгалтерська діяльність ТОВ «Склоресурс» обліковується в межах фінансового сектору, керованого фінансовим відділом. Основною місією цього відділу є проведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємства та формування відповідної звітності. Фінансовий відділ, очолюваний директором фінансовим, включає головного бухгалтера, заступника головного

бухгалтера, бухгалтерів, провідного економіста, економістів та економіста з матеріально-технічного забезпечення (Додаток Й).

Основні обов'язки фінансового відділу охоплюють фінансовий контроль, управління грошима, організацію та утримання податкового та бухгалтерського обліку. Директор фінансовий відповідає за стратегічне планування діяльності підприємства та фінансовий результат, дотримуючись чинного законодавства, яке постійно змінюється. Його прямим обов'язком є податкове планування.

Головний бухгалтер несе відповідальність за податковий та регламентований облік відповідно до вимог закону, формуючи своєчасну податкову та бухгалтерську звітність. Бухгалтер призначається та звільняється наказом генерального директора та підпорядковується головному бухгалтеру, а його обов'язки та права регламентовані Посадовою інструкцією бухгалтера фінансового відділу (Додаток К).

Бухгалтерський облік в ТОВ «Склоресурс» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Національними стандартами бухгалтерського обліку, затвердженими Міністерством Фінансів України. Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку ТОВ «Склоресурс» також розроблено підприємством (Додаток Б). Головний бухгалтер, входячи до штатного розкладу, гарантує відповідність вимогам законодавства, зокрема, ст. 8 п.7 Закону про бухоблік та інших нормативних актів.

Облікова політика забезпечує узгодженість фінансових звітів з вимогами Закону про бухоблік та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Для цього використовуються методи та підходи, передбачені НП(С)БО, і найбільш адаптовані до специфіки підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 1, бухгалтерський облік та складання фінансових звітів проводяться за принципом нарахування, щоб відображати результати операцій та подій в облікових регістрах та фінансових звітах у час їхнього виникнення, а не в момент отримання чи витрати коштів підприємством.

У Звіті про прибутки та збитки доходи відображаються у період, коли ці кошти було зароблено, а не в період, коли надійшли кошти за реалізований товар чи надані послуги, а витрати визначаються відповідно до витрат на їхнє отримання. Величина

суттєвості статті визначається на рівні 1 тис. грн при складанні фінансових звітів. Застосовується автоматизована система обліку, тобто ведення обліку здійснюється із застосуванням бухгалтерської програми «1С: Бухгалтерія» і програми Медок для подачі звітності та обміну документами з контрагентами.

Для визнання дебіторської заборгованості як активу необхідно мати ймовірність отримання майбутніх економічних вигід та можливість достовірного визначення цієї ймовірності. У балансі дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги визнається за чистою вартістю, тобто сумою заборгованості мінус резерв сумнівних боргів.

Визначення розміру сумнівних боргів базується на оцінці платоспроможності окремих дебіторів та питомій вазі безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг з умовами наступної оплати чи на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Розмір сумнівних боргів, визначений на дату балансу, відображається залишком резерву сумнівних боргів на ту саму дату. При цьому, залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може перевищувати суму дебіторської заборгованості на цю дату. Власне, розмір резерву визначається як сума поточної дебіторської заборгованості щодо якої існують сумніви щодо її погашення.

Нарахування резерву сумнівних боргів за звітний період відображається в звіті про фінансові результати в складі інших операційних витрат. Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів проводиться з одночасним зменшенням розміру резерву сумнівних боргів. У випадку недостатності суми резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів як інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

Поточна дебіторська заборгованість, для якої не передбачено створення резерву сумнівних боргів, у разі визнання її безнадійною списується з балансу та відображається в інших операційних витратах. А частина довгострокової дебіторської заборгованості, яка має бути погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображається в складі поточної дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Момент виникнення дебіторської заборгованості покупців і замовників фіксується за допомогою різних документів, що відображають взаємини між підприємством-продавцем і підприємством-покупцем. Нижче наведено перелік базових документів та їхніх характеристик:

1) Договір:

– Зміст: офіційний документ, що встановлює умови та узгодження між сторонами, такі як обсяг поставки, ціна, терміни тощо.

– Роль в дебіторському обліку: фіксує обов'язок покупця сплатити за товари чи послуги відповідно до умов договору.

2) Накладна (Товарно-транспортна накладна – ТТН):

– Зміст: вказує на кількість та характер товарів, які відправляються покупцеві.

– Роль в дебіторському обліку: підтверджує факт відвантаження товарів та надання послуг.

3) Рахунок-фактура:

– Зміст: вказує деталі операції, включаючи ціну товарів чи послуг, податки та інші важливі умови.

– Роль в дебіторському обліку: створює зобов'язання покупця перед підприємством-продавцем, яке потім відображається в дебіторському рахунку.

4) Акт виконаних робіт (наданих послуг):

– Зміст: фіксує фактичне виконання робіт або надання послуг.

– Роль в дебіторському обліку: використовується для підтвердження факту виконання та визначення обсягу оплати.

5) Платіжні вимоги-доручення:

– Зміст: вказує на суму платежу, терміни та умови сплати.

– Роль в дебіторському обліку: створює основу для оплати з боку покупця та фіксується в обліку дебіторської заборгованості.

Ці документи взаємодіють і створюють підставу для виникнення та відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку.

У залежності від видів дебіторської заборгованості виникнення та погашення такої заборгованості може оформлятися різними документами. Більш детальна характеристика подана у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Документування дебіторської заборгованості ТОВ «Склоресурс»

Вид дебіторської заборгованості	Документування	
	виникнення заборгованості	погашення заборгованості
Дебіторська заборгованість покупців за відвантажену їх продукцію (торгова дебіторська заборгованість)	договори, виписані рахунки, накладні на відвантажену продукцію, залізничні накладні, вантажні митні декларації, товарно-транспортні накладні, виписані податкові накладні, зареєстровані в ЄРПН	виписки банку
Дебіторська заборгованість по виданих авансах постачальникам сировини, матеріалів, необоротних активів	договори, отримані рахунки, платіжні доручення банку, виписки банку, отримані податкові накладні, зареєстровані в ЄРПН	накладні на сировину, матеріали, необоротні активи, прибуткові ордери, акти приймання-передачі, ТТН, залізничні накладні
Дебіторська заборгованість по виданих авансах постачальникам комунальних послуг (водопостачання, водовідведення, електроенергія)	договори, отримані рахунки за комунальні послуги, отримані податкові накладні, зареєстровані в ЄРПН, платіжні доручення, виписки банку	акти про використання комунальних послуг
Дебіторська заборгованість по виданих авансах за транспортні перевезення	договори, отримані рахунки, отримані податкові накладні, зареєстровані в ЄРПН, платіжні доручення банку, виписки банку	акти про виконані роботи (надані послуги), товарно-транспортні накладні
Дебіторська заборгованість за продані основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи	договори, виписані рахунки, акти приймання-передачі, накладні, виписані податкові накладні, зареєстровані в ЄРПН	виписки банку
Дебіторська заборгованість за активи, передані в оренду	договори оренди, акти приймання-передачі, бухгалтерські довідки, виставлені рахунки, акти, виписані податкові накладні	виписки банку
Дебіторська заборгованість за продані власні акції	договори, акти	виписки банку

Продовження табл. 2.12

Дебіторська заборгованість страхових компаній по відшкодуванню збитків	договір, акт огляду, заява, висновок експерта	виписки банку
Позики та фінансова допомога видані	договори про фінансову допомогу, платіжні доручення, виписки банку	виписки банку
Аванси по податках та зборах, податки до відшкодування	бухгалтерські довідки, податкові декларації та розрахунки, платіжні доручення, виписки банку	бухгалтерські довідки, податкові декларації та розрахунки, виписки банку
Дебіторська заборгованість по розрахунках з підзвітними особами	виписки банку або видаткові касові ордери	звіти про використання коштів, виданих на відрядження або у підзвіт та додані документи, виписки банку або прибуткові касові ордери

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Розглянемо робочий план рахунків, який використовує ТОВ «Склоресурс» для обліку дебіторської заборгованості (рис. 2.2).

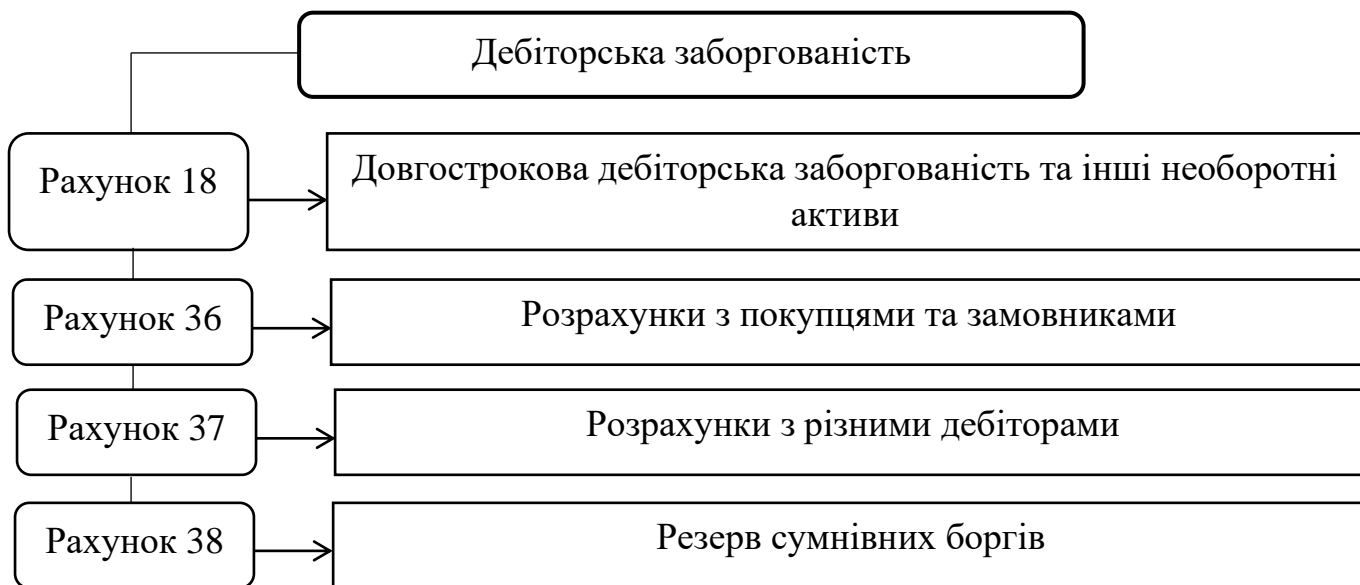

Рис. 2.2. Робочий план рахунків обліку дебіторської заборгованості ТОВ «Склоресурс»

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Для обліку поточної дебіторської заборгованості в Україні використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», який має такі активні субрахунки:

361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;

362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;

363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;

364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» [42].

За дебетом рахунку «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт і наданих послуг (у тому числі за бартерними угодами). Зокрема, собівартість реалізованої продукції включає ПДВ, акцизний збір, інші податки та платежі, що перераховуються до бюджету та позабюджетних фондів. За кредитом цього рахунку відображаються платежі, грошові кошти та інші суми, що надійшли на банківський рахунок підприємства [42].

Для обліку поточної заборгованості на ТОВ «Склоресурс» використовують лише субрахунки 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» та 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Для ведення аналітичного обліку на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» і створення умов для отримання інформації про заборгованість, яка ще не оплачена, а також про заборгованість, яка не сплачена вчасно, варто дотримуватися певної структури та правил відображення в бухгалтерському обліку.

1. Облік за кожним клієнтом окремо:

– облік має бути розділений за кожним клієнтом окремо. Для цього можна використовувати аналітичний підрахунок на рахунку 36 для реєстрації операцій з кожним клієнтом.

2. Розріз рахунків, представленими до оплати, і за строком погашення:

– варто вести розрахунки з клієнтами в розрізі рахунків, представленими до оплати, і за строком погашення заборгованості. Це допоможе контролювати, які операції мають бути оплачені та які мають строк погашення.

3. Облік субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»:

– потрібно вести аналітичний облік субрахунку 362 для розрахунків з іноземними покупцями, зазначати суми в гривні та валюті договору і дотримуватися визначених правил відображення операцій в іноземній валюті згідно з НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

4. Записи:

– доцільно вести записи дебіторської заборгованості у витязі 3.1 для кожного клієнта і синтетичний облік у журналі 3.

5. Валютні операції:

– валютні операції необхідно враховувати відповідно до правил НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» і перераховувати заборгованість в іноземній валюті у гривню за «ранковим» курсом Національного банку України на дату виникнення операції.

Таблиця 2.13

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків із вітчизняними покупцями

Зміст операції	Дт	Кт
Нараховано заборгованість покупцю (замовнику) за реалізовану продукцію	361	70
Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ щодо доходу за реалізовану продукцію	70	641/ПДВ
Надійшли кошти від покупця (замовника) за реалізовану продукцію: готівкові кошти	30	361
безготівкові кошти	31	361
Відображено проведення взаємозаліку заборгованості між підприємством-продавцем, що є покупцем у підприємства покупця, і підприємством-покупцем, що є постачальником для підприємства-продавця	631	361
Списано продавцем продукцію, яку реалізовано покупцю (замовнику):		
роботи та послуги	90	23
готову продукцію	90	26
товари	90	28
Списано нарахований чистий дохід за продукцію, реалізовану покупцю (замовнику), на фінансовий результат продавця	70	79
Списано собівартість реалізованої продукції продавцем на фінансові результати	79	90

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків із вітчизняними покупцями подано у таблиці 2.13.

Розрахунок курсових різниць у випадку передачі активів (здачі робіт, послуг) нерезидентам важливий для правильного відображення фінансових результатів та контролю за заборгованістю в іноземній валюті. Якщо курс НБУ збільшився, то це створює позитивну курсову різницю. Відображати таку різницю варто за кредитом на субрахунку 714 або 744, в залежності від того, для якої діяльності ця різниця визначається. Якщо ж курс НБУ навпаки зменшився, то негативні курсові різниці потрібно відображати по дебету субрахунку 945 або 974. Облікові записи повинні бути здійснені з урахуванням курсових різниць, щоб точно відобразити фінансовий результат операцій в іноземній валюті. Застосування відповідних субрахунків для позитивних та негативних курсових різниць дозволить коректно відображати ці операції в бухгалтерському обліку.

Кореспонденція рахунків з обліку експортних операцій, де перша подія – відвантаження продукції (дол. США/грн) подано у Додатку Л, а кореспонденцію рахунків з обліку експортних операцій, де перша подія – передоплата від покупця (дол. США/грн) подано у Додатку М.

Підприємство у своїй діяльності може зазнавати ситуацій, коли виникає короткострокова дебіторська заборгованість, яка не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт і послуг. Для відображення цієї заборгованості в обліку використовується рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

Цей рахунок використовується для реєстрації створення дебіторської заборгованості (за дебетом), а також для фіксації її погашення або списання (за кредитом). Залишок на цьому рахунку вказує на наявну дебіторську заборгованість на початку чи вкінці місяця. Відомість № 3.2 та журнал № 3 використовуються для аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з різними дебіторами. Ці реєстри сприяють ефективному управлінню та контролю за розрахунками з дебіторами, надаючи необхідну інформацію для прийняття рішень та формування фінансової звітності. Аналітичний підхід дозволяє точно відслідковувати рух коштів та взаємовідносини з кожним дебітором та членом кредитної спілки [43].

Для обліку довгострокової дебіторської заборгованості використовується рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» [44], який включає три субрахунки:

– 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду»:

На цьому субрахунку відображаються чисті інвестиції орендодавця у фінансову оренду активів. За дебетом субрахунка 181 фіксує виникнення (збільшення) довгострокової дебіторської заборгованості, а за кредитом – її погашення (списання).

– 182 «Довгострокові векселі одержані»:

За дебетом субрахунка 182 фіксуються виникнення векселів, а за кредитом – їх погашення.

– 183 «Інша дебіторська заборгованість»:

На цьому субрахунку відображається довгострокова дебіторська заборгованість, яка не попадає під інші субрахунки рахунку 18 [44].

Залишок на рахунку 18 вказує на наявність довгострокової дебіторської заборгованості на початку або кінці місяця. Ця інформація також відображається у структурі активу Балансу за рядком 1040, де визначається місце цієї заборгованості в рамках фінансових звітів підприємства.

Нарахування платежів за фінансовою орендою виконуються відповідно до умов договору оренди, акту приймання-передачі основних засобів та перерахування довгострокової заборгованості на поточний рахунок. Довгострокові векселі, отримані в рамках фінансової оренди, можуть представляти собою різні фінансові інструменти, такі як переказні векселі, переказні квитанції, ваучери на податок на прибуток, виписки з банку та інші.

Довгострокова дебіторська заборгованість обліковується в розрізі аналітики за всіма дебіторами відповідно до виду заборгованості та умов її виникнення та погашення. Синтетичний облік здійснюється за рахунком 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» у графі 2 Журналу 4, де реєструються основні фінансові події, пов'язані з цією дебіторською заборгованістю.

Для відображення у бухгалтерському обліку резерву сумнівних боргів використовується рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». Цей рахунок служить для коригування дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги до чистої вартості реалізації та вказує на неможливість стягнення відповідної суми з боржників.

За кредитом рахунку 38 фіксується створення резерву сумнівних боргів, тобто така сума вказує на те, що певна частина дебіторської заборгованості вважається сумнівною та підлягає резервуванню. А за дебетом фіксується списання сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості, тобто таке списання відображає втрату надійності щодо стягнення відповідних сум від боржників [45].

Аналітичний облік на рахунку 38 ведеться в розрізі боржників або за термінами непогашення боржниками цих заборгованостей. Операції з нарахування та використання резерву сумнівних боргів узагальнюються у журналі № 3 [45].

Основні бухгалтерські записи щодо нарахування і використання резерву сумнівних боргів наведені у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Кореспонденція рахунків щодо нарахування і використання резерву сумнівних боргів

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Відвантажено товар покупцю (термін оплати за договором – 2 місяці)	361	702
Нараховано ПДВ	702	64
Товар списано в реалізацію	902	281
Надійшла часткова оплата від покупця	311	361
Наприкінці звітної періоду за результатами інвентаризації дебіторської заборгованості створено резерв сумнівних боргів. При цьому аналіз попередніх звітних періодів засвідчив, що коефіцієнт сумнівності дорівнює 0,1	944	38
Часткове погашення покупцем заборгованості	311	361
Непогашену частину заборгованості визнано безнадійною і списано:		
1) за рахунок створеного раніше резерву;		
2) зараховано безпосередньо до складу витрат на списання сумнівних і безнадійних боргів	38 944	361 361
Погашення покупцем заборгованості, у т. ч. і частини, раніше визнаної сумнівною	311	361

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Загалом, на підприємстві високий рівень автоматизації облікових процедур, що значно підвищує ефективність бухгалтерського обліку та управління документацією. Підприємство використовує два сучасних програмних продукти, які інтегруються для оптимального використання ресурсів та забезпечення безперервного обліку та обміну даними. Перший програмний продукт це 1С: Підприємство 8.3, що використовується для поточного обліку та складання фінансової звітності. І програма Медок, що використовується для подачі звітності та обміну документами з контрагентами. Ця комбінація програмних продуктів дозволяє підприємству автоматизувати ключові бухгалтерські процеси, сприяючи точності обліку та забезпечуючи вчасну та ефективну звітність.

2.3. Методика проведення аудиту дебіторської заборгованості підприємства за товари та послуги на підприємстві

Зовнішній аудит стає невід'ємною частиною управління фінансовою інформацією компанії для її власників. Згідно з законодавством, фінансова звітність підприємства повинна проходити незалежну перевірку зовнішнім аудитором, якого призначає рада директорів чи власники. Ці аудитори, що є сертифікованими бухгалтерами, які працюють незалежно від самого підприємства чи організації та впевнюються, що фінансова звітність відповідає стандартам точності та достовірності.

Використання зовнішнього аудиту надає додатковий рівень довіри майбутніх інвесторів. Зовнішні аудитори перевіряють не лише фінансові звіти, але й ефективність систем управління, допомагаючи виявити можливість вдосконалення процесів чи систем контролю на підприємстві.

Зовнішній аудит не обмежується лише перевіркою точності фінансових звітів підприємства, але й оцінює ефективність його внутрішніх систем контролю. Аудитор досліджує системи внутрішнього контролю та заходи, призначені для уникнення облікових помилок чи шахрайства. На підставі результатів аудиту аудитори роблять

рекомендації стосовно змін у процесах чи системах підприємства для вирішення проблем та мінімізації можливих помилок у майбутньому [46].

Аудиторський звіт виявляє потенційні слабкі місця у системі внутрішнього контролю, які можуть сприяти вчиненню шахрайства працівником, але при цьому залишитися непоміченими. Наголос робиться на важливості того, щоб переконати громадськість, що кошти, інвестовані у підприємство, використовуються згідно з оголошеними цілями, а не на інші, можливо, недозволені цілі чи види діяльності. Аудитори виступають гарантом відповідності фінансової документації підприємства фінансовій звітності, виключаючи можливість шахрайства чи некомпетентності працівників [46].

Аудит дебіторської заборгованості має на меті отримання переконливих підтверджень щодо достовірності та реальності обліку дебіторської заборгованості в фінансовій звітності, забезпечуючи високі стандарти якості та надійності фінансової інформації підприємства. При цьому, загальна мета аудиту дебіторської заборгованості полягає в забезпеченні незалежного та об'єктивного огляду та оцінки дебіторських зобов'язань підприємства з метою підтвердження достовірності, повноти та відповідності вимогам стандартів обліку та фінансової звітності [47].

Завдання аудиту дебіторської заборгованості включають [47]:

- Перевірку дотримання вимог законодавства, тобто перевірку відповідності дій з розрахунками з дебіторами чинному законодавству.
- Встановлення законності виникнення дебіторської заборгованості на підприємстві.
- Своєчасність погашення заборгованості, тобто здійснюється оцінка, наскільки своєчасно здійснюється погашення заборгованості.
- Правильність обліку розрахунків, а саме аналіз та перевірку правильності синтетичного та аналітичного обліку розрахунків.
- Правильність оформлення первинних документів, тобто здійснюється перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів, що підтверджують виникнення чи погашення дебіторської заборгованості.

- Оцінка правильності оцінки дебіторської заборгованості та розрахунку резерву сумнівних боргів.
- Перевірку належної класифікації дебіторської заборгованості та відповідність облікових вимог.
- Перевірку правильності списання заборгованості, з урахуванням строків позовної давності.
- Визначення доцільності та ефективності заходів, спрямованих на ліквідацію причин простроченої заборгованості.
- Дотримання законодавства за розрахунками з підзвітними особами, тобто здійснюється перевірка відповідності розрахунків з підзвітними особами законодавству та правильність їх відображення в обліку.
- Визначення достовірності показників фінансової звітності, що стосуються дебіторської заборгованості, та розкриття необхідної інформації у примітках до річної фінансової звітності [47].

Власне, основними завданнями аудиту дебіторської заборгованості є встановлення правильності та своєчасності відображення розрахунків у фінансовій звітності, оцінка ефективності системи внутрішнього контролю, ідентифікація можливих ризиків та розробка рекомендацій для підвищення якості управління дебіторською заборгованістю підприємства.

Аудиторські об'єкти включають в себе різноманітні аспекти фінансових операцій, такі як розрахунки з покупцями і замовниками, облік авансів, які надійшли на підприємство, вирішення претензій та компенсацій за матеріальний збиток, а також розрахунки з підзвітними особами підприємства та інші пов'язані операції. Аудиторські об'єкти охоплюють різні аспекти фінансової діяльності, які піддаються перевірці для забезпечення точності, достовірності та відповідності стандартам обліку і звітності [47].

Джерелами інформації для аудиту дебіторської заборгованості виступають [47]:

1. Вимоги нормативних документів – зазначені вимоги нормативних актів, що регламентують облік дебіторської заборгованості.

2. Наказ про облікову політику – документ, що містить визначення правил та принципів обліку дебіторської заборгованості на підприємстві.

3. Первинні документи – рахунки-фактури, накладні, касові документи, виписки з банку тощо, які є основою для реєстрації дебіторської заборгованості.

4. Договори на поставку продукції та послуг – юридичні угоди, які визначають умови розрахунків з дебіторами.

5. Регістри обліку – синтетичні та аналітичні реєстри, що містять інформацію про розрахунки з дебіторами.

6. Фінансова звітність та примітки до неї – Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, а також примітки, які розкривають деталі щодо дебіторської заборгованості.

7. Відповіді на запити аудитора – інформація, яку надає підприємство відповідно до запитань аудитора.

8. Інформація, одержана в ході аудиторської перевірки – результати самого аудиту, включаючи висновки та рекомендації.

9. Аудиторські висновки, акти ревізій та інші документи – документи, що узагальнюють результати аудиторського контролю.

10. Документи претензійно-позовних справ – інформація, що може включати дані про спори та судові вимоги щодо дебіторської заборгованості.

Загалом, основними джерелами для аудиту дебіторської заборгованості є нормативні документи, які визначають правила обліку, первинні документи та регістри, що фіксують розрахунки з дебіторами, а також фінансова звітність та примітки до неї, де розкривається інформація щодо стану дебіторської заборгованості. Також до важливих джерел відносяться відповіді на запити аудитора, аудиторські висновки, а також інформація, отримана в результаті аудиторської перевірки, що узагальнює результати контролю.

Перед тим як розпочати аудит на підприємстві, важливо провести загальну характеристику підприємства. Це включає ознайомлення із видами діяльності та структурою підприємства, розгляд загальної схеми організації роботи та стратегії діяльності. Також важливо вивчити порядок організації функціонування

управлінських відділів і бухгалтерії, аналізувати методи та принципи бухгалтерського обліку і визначати терміни інформування. На цьому етапі також слід перевірити наявність основних ланок внутрішнього контролю.

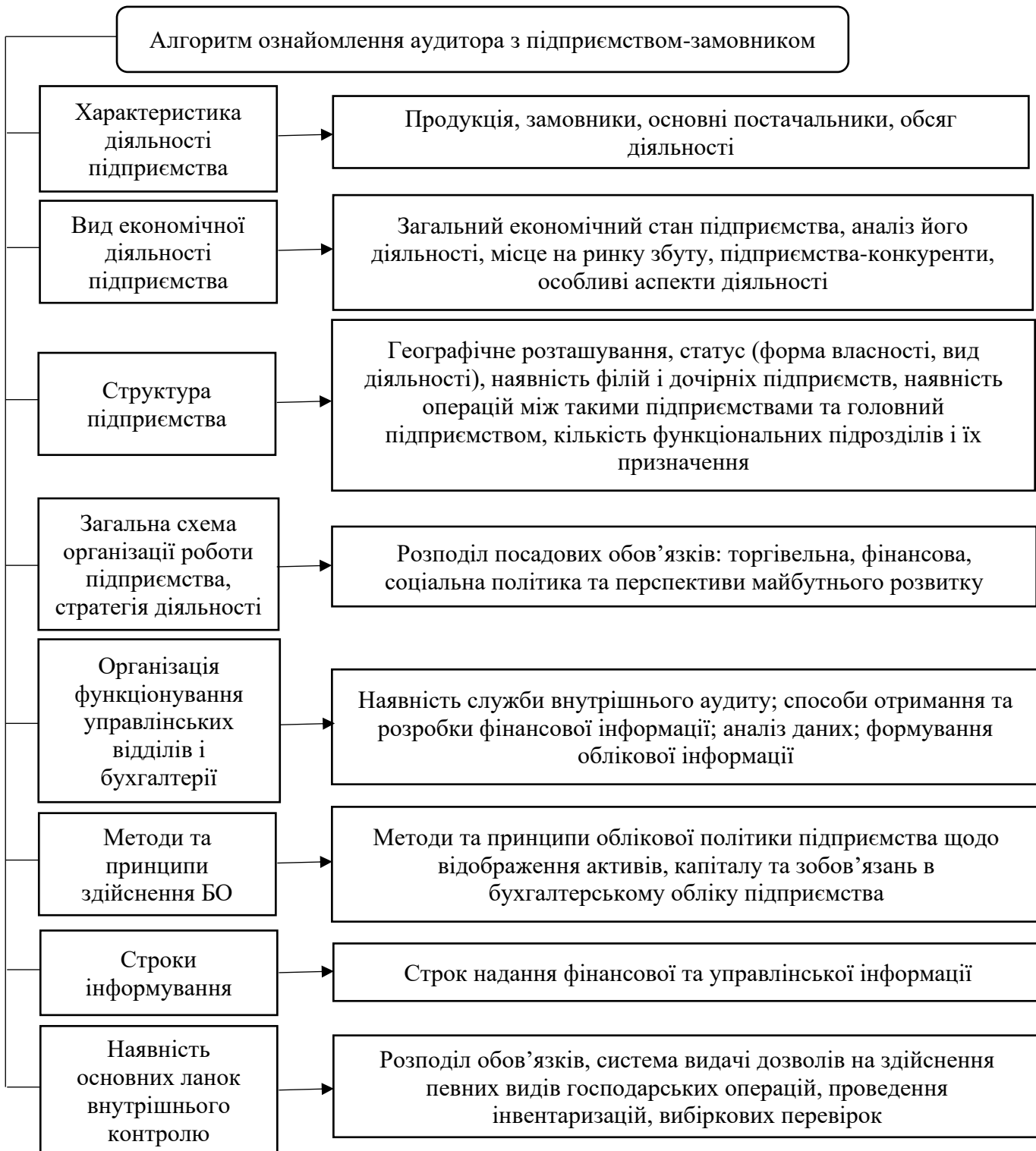

Рис. 2.3. Алгоритм ознайомлення аудитора з підприємством-замовником

*Джерело: розроблено автором на основі [48]

Початковий етап аудиту дебіторської заборгованості підприємства розпочинається з організаційної та підготовчої стадії. На організаційній стадії проводиться попереднє ознайомлення з діяльністю підприємства та укладається договір на проведення аудиту. На підготовчій стадії формується аудиторська група, складається план, програма та графік аудиту.

Рис. 2.4. Початкові етапи проведення аудиту дебіторської заборгованості підприємства

**Джерело: розроблено автором на основі [48]*

Перший етап аудиту дебіторської заборгованості – планування, включає розробку двох ключових документів: загального плану аудиторської перевірки та програми аудиторської перевірки, а також визначення мети та завдань аудиторської перевірки.

Загальний план є стратегічним документом, що містить основні етапи аудиторського процесу в послідовності та поділяється на підготовчий, фактичний, основний і заключний. Зміст та форма цього плану адаптовані до розмірів підприємства, складності аудиту та конкретних методик [49].

На підготовчому етапі аудитор знайомиться з бізнесом клієнта, управлінським персоналом, отримує загальну інформацію про організацію бухгалтерського обліку

та обсяги дебіторської заборгованості. Також вивчає результати попередніх перевірок, облікову політику підприємства та систему внутрішнього контролю.

На заключному етапі підготовчого процесу проводиться оцінка аудиторського ризику, тобто визначається ймовірність виявлення суттєвих викривлень в обліку дебіторської заборгованості, які можуть впливати на достовірність фінансової звітності.

Завданням аудитора на підготовчому етапі є визначення цілей, завдань, ризиків, процедур та доказів аудиту, створення якісної програми аудиторської перевірки. Заключні документи цього етапу – загальний план, програма аудиту та визначення аудиторського ризику [49].

Другий етап аудиту дебіторської заборгованості – етап фактичної перевірки, розпочинається з інвентаризації дебіторської заборгованості з метою встановлення реальності залишків на відповідних рахунках обліку. Ключовою метою цього етапу є отримання аудиторських доказів існування достовірних, повних та наявних залишків дебіторської заборгованості на конкретну дату на підставі первинних та облікових документів.

На фактичному етапі використовується метод зустрічної перевірки, що дозволяє аудитору перевірити якість тверджень про права та зобов'язання, підтверджуючи, що дебіторська заборгованість дійсно належить суб'єкту господарювання на конкретну дату. Зустрічна перевірка зменшує аудиторські ризики можливого викривлення інформації та забезпечує впевненість аудитора в якісному проведенні подальших аудиторських процедур [49].

Результатом фактичного етапу є отримання аудиторських доказів про існування достовірних, повних та наявних залишків дебіторської заборгованості на певну дату, враховуючи строк непогашення. Робочий документ аудитора, який узагальнює аудиторські докази якісних аспектів тверджень залишків на рахунках обліку дебіторської заборгованості, є заключним документом цього етапу.

Третій етап аудиту дебіторської заборгованості – основний етап аудиторської перевірки, включає здійснення аудиторських процедур згідно з програмою аудиту. Програма аудиторської перевірки є інструментом контролю якості аудиту

дебіторської заборгованості і визначає характер, час і обсяг запланованих аудиторських процедур. Ця програма включає перелік аудиторських процедур, методів аудиту, аудиторських доказів, необхідних для виконання загального плану аудиторської перевірки [49].

Програма аудиту дебіторської заборгованості є стратегічним документом, що визначає план та методи проведення аудиторських перевірок цього фінансового елементу. Головна мета програми – забезпечити якісне та систематичне проведення аудиторських процедур для достовірності фінансової звітності стосовно дебіторської заборгованості підприємства.

Наявність аудиторської програми забезпечує ефективний контроль за своєчасним та якісним використанням аудиторських процедур, а також дозволяє аудиторам систематизувати та організувати робочий процес для досягнення мети аудиту дебіторської заборгованості.

Програма зазвичай включає тільки перелік аудиторських процедур без взаємозв'язку з метою, завданнями та якісними аспектами перевірки. Для виправлення цього недоліку, рекомендується розпочати розробку програми аудиту дебіторської заборгованості з визначенням завдань для підтвердження якісних аспектів на кожен аудиторську процедуру [49].

Перевірка дебіторської заборгованості повинна проводитися за класифікаційними групами, і обрані аудиторські процедури повинні мати контрольне значення та бути взаємопов'язаними. Якість програми визначається перевіркою якісних аспектів тверджень про інформацію дебіторської заборгованості в фінансовій звітності.

Результати аудиторських процедур відображаються в робочих документах аудитора, які повинні свідчити про якість аудиторської процедури та служити доказом виявлених порушень.

Четвертий етап аудиту дебіторської заборгованості включає проведення аналітичних процедур після перевірки якісних аспектів тверджень у фінансових звітах. Аудитор використовує аналіз фінансових показників та взаємозв'язаних даних для оцінки збірення інформації про дебіторську заборгованість з попередніми

періодами та ринковими тенденціями. Це допомагає аудитору отримати додаткові висновки та переконатися в достовірності фінансової інформації [49].

П'ятий етап, або заключний етап, передбачає аналіз отриманих аудиторських доказів та результатів аналітичних процедур. На цьому етапі аудитор представляє управлінському персоналу отримані висновки та рекомендації щодо виявлених порушень або аномалій у фінансовій звітності. Здійснюються відповідні рішення щодо усунення порушень, прийняття або відхилення виявлених недоліків.

На заключному етапі аудиту аудитор узагальнює всю отриману інформацію та складає аудиторський висновок або аудиторський звіт, в якому висловлює свою думку про достовірність та правильність фінансової звітності підприємства на основі проведеного аудиту дебіторської заборгованості [49].

Аудит дебіторської заборгованості спрямований на забезпечення довіри до фінансової інформації, підвищення якості фінансової звітності та зменшення ризиків для підприємства та його зацікавлених сторін.

Загальна мета аудиту дебіторської заборгованості полягає в забезпеченні незалежного та об'єктивного огляду та оцінки дебіторських зобов'язань підприємства з метою підтвердження достовірності, повноти та відповідності вимогам стандартів обліку та фінансової звітності. Власне аудиторський процес допомагає виявити можливі проблеми, вдосконалити систему контролю та підвищити довіру до фінансової інформації підприємства.

2.4. Організація аналізу дебіторської заборгованості за товари та послуги

Система управління дебіторською заборгованістю впливає на функціонування підприємства. Збільшення дебіторської заборгованості може мати серйозний вплив на грошовий обіг та платіжний потік. Ріст дебіторської заборгованості та її частки в активах компанії може бути наслідком некерованої кредитної політики, що впливає на платоспроможність клієнтів. Такі ситуації можуть змусити підприємство зменшити обсяги продажу продукції або послуг для зменшення ризику дебіторської заборгованості.

Тривале непогашення дебіторської заборгованості може призвести до нестачі грошових коштів, що впливає на фінансову активність підприємства. Управлінському апарату підприємств рекомендується акцентувати увагу на проведенні аналізу дебіторської заборгованості. В Україні, важливим аспектом бухгалтерського обліку є не лише постійний облік, але і аналіз дебіторської заборгованості. Результати аналізу можуть впливати на фінансовий стан, конкурентоспроможність, структуру грошової маси та швидкість обігу грошових коштів підприємства. Справна організація обліку та своєчасний аналіз можуть допомогти зменшити суму дебіторської заборгованості підприємства. Важливість аналізу дебіторської заборгованості підвищується в період інфляції, коли іммобілізація власних коштів стає менш вигідною [51].

Недотримання умов договорів та невчасне виставлення претензій по заборгованостям може спричинити стрімке зростання дебіторської заборгованості, що призводить до поганого фінансового становища підприємства. Дебіторська заборгованість представляє відтермінування обігових ресурсів або сум, які підприємство повинно отримати від контрагентів.

Проведення аналізу дебіторської заборгованості дозволяє розробити стратегію та тактику розвитку підприємства, обґрунтувати плани та управлінські дії. На основі цього аналізу проводиться перевірка виконання, виявлення резервів оптимізації якості господарювання, оцінка результатів діяльності підприємства, його підрозділів та працівників.

Дослідження дебіторської заборгованості зазвичай охоплює такі основні напрямки:

1. Визначення частки дебіторської заборгованості в оборотних активах: Аналізується відсоток дебіторської заборгованості в загальних оборотних активах підприємства.

2. Оцінка складу та структури дебіторської заборгованості: Розглядається, з яких складових складається дебіторська заборгованість та яка її структура.

3. Розрахунок терміну погашення та його оборотності: Вивчається, за який період часу відбувається погашення дебіторської заборгованості.

4. Вивчення впливу факторів на цей вид заборгованості: Аналізуються фактори, що впливають на дебіторську заборгованість, такі як кредитна політика, платоспроможність дебіторів тощо.

5. Визначення частки сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості серед усієї дебіторської заборгованості: Розраховується відсоток сумнівної та безнадійної заборгованості відносно загальної.

6. Порівняння суми дебіторської заборгованості з сумою боргу: Аналізується величина дебіторської заборгованості в порівнянні з сумою зобов'язань підприємства.

Таблиця 2.15, яка представляє організаційно-економічну модель аналізу дебіторської заборгованості підприємства, дозволяє визначити основні структурні компоненти цієї заборгованості і вивчити їхні взаємозв'язки. Аналіз проводиться на основі визначення складу і структури дебіторської заборгованості, а також виявлення відхилень та тенденцій її змін протягом визначеного періоду.

Рисунок 2.5 визначає п'ять основних розділів аналізу дебіторської заборгованості підприємств, які функціонально пов'язані між собою. Аналіз розпочинається з визначення об'єкта, мети та завдань. Об'єктом дослідження є дебіторська заборгованість, а мета – визначення повноти, своєчасності та правильності операцій з дебіторами, оцінка якості дебіторської заборгованості та виявлення факторів, які впливають на її зміну.

На другому етапі аналізу дебіторської заборгованості збирається та обробляється інформація з різних джерел, таких як фінансова звітність підприємства та аналітичні реєстри обліку. Це допомагає отримати необхідні дані для внутрішнього аналізу.

Третій етап аналізу дебіторської заборгованості є складним і об'ємним, оскільки існує багато методів для аналізу заборгованості. За допомогою бухгалтерської звітності, такої як форма 1 та форма 2, можна визначити ряд показників, що відображають стан дебіторської заборгованості.

Таблиця 2.15

Організаційно-економічна модель аналізу дебіторської заборгованості
підприємства

Мета аналізу	Визначення повноти, своєчасності та правильності здійснення підприємством операцій із дебіторами, якість дебіторської заборгованості за узагальнюючими і частковими показниками, виявлення чинників, а також установа причин їх зміни			
Завдання аналізу	Оцінювання величини, структури та динаміки поточної дебіторської заборгованості за її видами. Дослідження структури поточної дебіторської заборгованості за часом виникнення. Дослідження наявності існуючої сумнівної заборгованості			
Об'єкт аналізу	Фінансовий стан підприємства			
	Ліквідність та платоспроможність	Фінансова стійкість	Рентабельність	Ефективність діяльності
Суб'єкт аналізу	Бухгалтерська, фінансова, економічна служби підприємства	Керівники функціональних та структурних підрозділів	Власники підприємства	Зовнішні користувачі інформації
Інформаційне забезпечення	Зовнішня інформація		Внутрішня інформація	
	Нормативно-довідкова		Облікова, звітна, поза облікова	
Система економічних показників аналізу поточної дебіторської заборгованості	Абсолютні вартісні показники		Відносні показники	
	Наявна	поточна	дебіторська заборгованість	Структура поточної дебіторської заборгованості, динаміка поточної дебіторської заборгованості
Узагальнення і реалізація результатів аналізу поточної дебіторської заборгованості	Узагальнення результатів: систематизація інформації та оформлення результатів аналізу; оцінка поточної дебіторської заборгованості		Реалізація результатів аналізу: посилення контролю над дебіторською заборгованістю через створення спеціальних підрозділів, розроблення ефективних схем проведення розрахунків зі споживачами; запровадження схем погашення дебіторської заборгованості; зміцнення платіжної дисципліни на підприємстві, запобігання утворенню дебіторської заборгованості в майбутньому; розроблення та вжиття плану заходів із реструктуризації дебіторської заборгованості та координації у цій сфері	

*Джерело: [52]

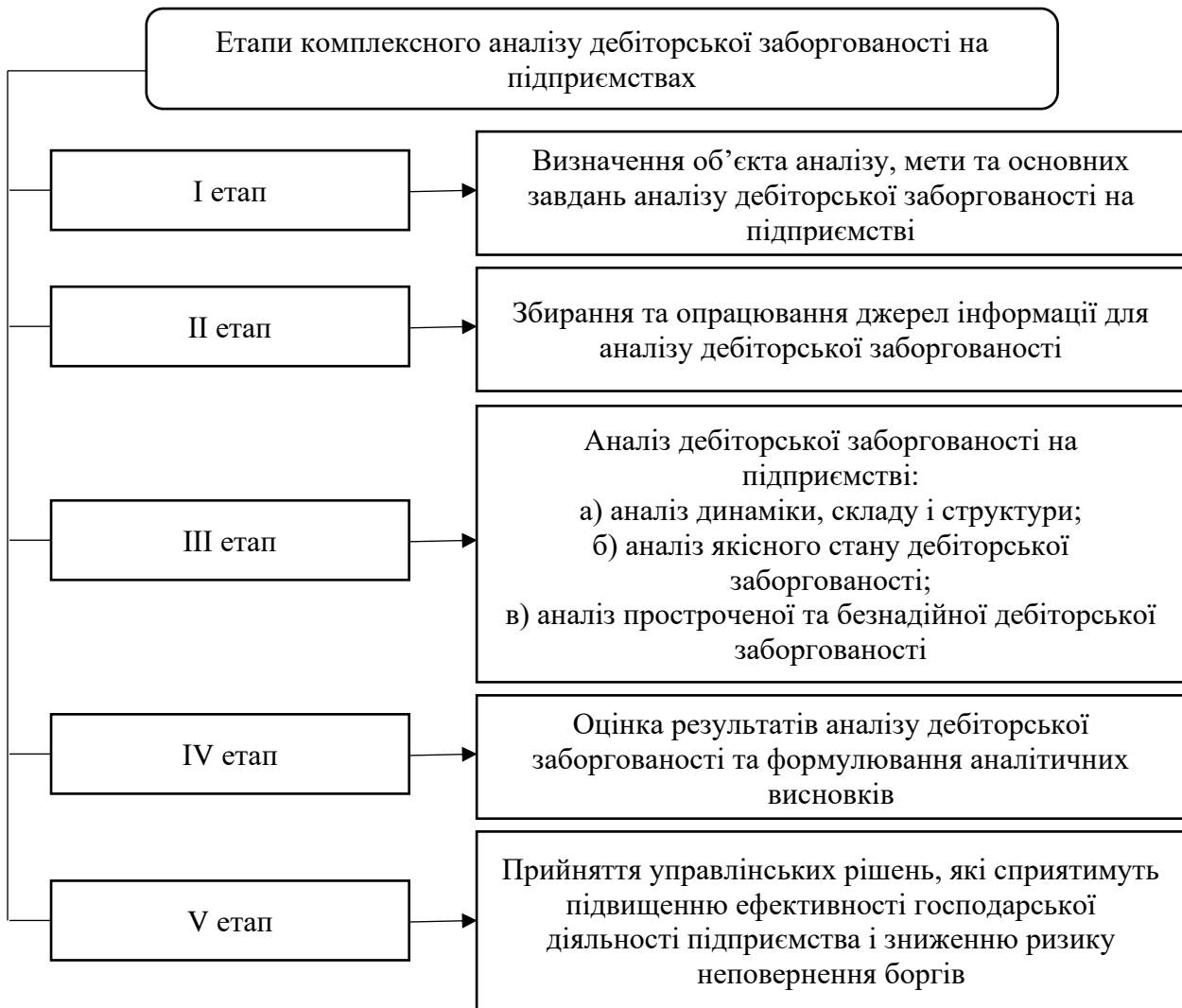

Рис. 2.5. Етапи комплексного аналізу дебіторської заборгованості на підприємствах

**Джерело: розроблено автором на основі [52]*

Четвертий етап полягає в систематизації та узагальненні результатів досліджень. На цьому етапі формуються висновки щодо поточного стану дебіторської заборгованості на підприємстві на основі зібраної та проаналізованої інформації.

Завершальний етап аналізу дебіторської заборгованості включає прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності господарської діяльності підприємства та зниження ризику неповернення боргів. При прийнятті рішень важливо враховувати всі чинники та причини, що впливають на виникнення дебіторської заборгованості.

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю рекомендується проводити аналіз в певному порядку, розпочинаючи з горизонтального та

вертикального аналізу. Горизонтальний аналіз дозволяє визначити зміни в структурі та обсягах дебіторської заборгованості протягом періоду. Вертикальний аналіз допомагає визначити вагу окремих компонентів дебіторської заборгованості в загальній структурі оборотних активів та балансу.

Ці аналізи є важливою підготовкою до формулювання конкретних стратегій та тактик управління дебіторською заборгованістю, спрямованих на оптимізацію її структури та зменшення ризику.

Розпочнемо дослідження дебіторської заборгованості із проведення аналізу динаміки та структури оборотних активів ТОВ «Склоресурс» (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Динаміка складу і структури оборотних активів ТОВ «Склоресурс» за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %		Абсолютний приріст структури, %	
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Запаси	71141	56,37	109802	29,86	119338	46,35	38661	9536	54,34	8,68	-26,51	16,49
Дебіторська заборгованість	27945	22,14	185249	50,38	92028	35,74	157304	-93221	562,91	-50,32	28,23	-14,63
Гроші та їх еквіваленти	8592	6,81	12969	3,53	364	0,14	4377	-12605	50,94	-97,19	-3,28	-3,39
Інші оборотні активи	18529	14,68	59711	16,24	45730	17,76	41182	-13981	222,26	-23,41	1,56	1,52
Всього оборотних активів	126207	100,00	367731	100,00	257460	100,00	241524	-110271	191,37	-29,99	x	x

**Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е*

Отже, аналізуючи дані таблиці за 2021-2022 рр. відбулось зростання оборотних активів на підприємстві на суму 241 524 тис. грн. або на 191,37%. Основними факторами такого зростання було збільшення суми дебіторської заборгованості на 157 304 тис. грн. або у відсотковому співвідношенні на 562,91%. Другими за зростанням були інші оборотні активи і зросли на 222,26 тис. грн. або на 222,26%, а також запаси зросли на 38 661 тис. грн. або на 54,34%. найменше зростання спостерігається в грошей та їх еквівалентів на 4 377 тис. грн. або на 50,94%.

У 2022 році тенденцію до росту мали лише запаси, всі інші показники знижувалися, в кількісному еквіваленті найбільше зменшилася дебіторська заборгованість, потім інші оборотні активи і найменша тенденція до зменшення у грошей та їх еквівалентів.

Найбільшу частку у структурі оборотних активів в 2020 році займали запаси – 56,37%, в 2021 році перше місце зайняла дебіторська заборгованість – 50,38%, а в 2022 році знову запаси – 46,35%. Друге місце за об'ємом в 2020 році займала дебіторська заборгованість – 22,14%, в 2021 році запаси – 29,86%, а у 2022 знову дебіторська заборгованість – 35,74%. На третьому і четвертому місці стабільно залишалися інші необоротні активи і гроші та їх еквіваленти відповідно з питомою вагою 14,68%, 16,24%, 17,76% і 6,81%, 3,53%, 0,14% відповідно. Загалом зростання динаміки оборотних активів в 2021 році оцінюється негативно, оскільки основною статтею збільшення суми оборотних активів є зростання дебіторської заборгованості, що покращилося в 2022 році при зменшенні дебіторської заборгованості і нарощенні запасів.

Таблиця 2.17 відображає аналіз змін у динаміці та структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Склоресурс» за період 2020-2022 років.

Таблиця 2.17

Динаміка складу і структури дебіторської заборгованості ТОВ «Склоресурс»
за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %		Абсолютний приріст структури, %	
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	10508	37,60	9344	5,04	5919	6,43	-1164	-3425	-11,08	-36,65	-32,56	1,39
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	13972	50,00	175255	94,61	84401	91,71	161283	-90854	1154,33	-51,84	44,61	-2,89
Дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом	3073	11,00	54	0,03	689	0,75	-3019	635	-98,24	100,00	-10,97	0,72
Інша поточна дебіторська заборгованість	392	1,40	596	0,32	1019	1,11	204	423	52,04	70,97	-1,08	0,79
Всього дебіторської заборгованості	27945	100,00	185249	100,00	92028	100,00	157304	-93221	562,91	-50,32	x	x

*Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е

Отже, як видно з таблиці, за досліджуваний період величина дебіторської заборгованості збільшилася у абсолютних показниках на 157 304 тис. грн., або на 562,91% а у 2022 році зменшилася на 93 221 тис. грн. (50,32%), що є негативно, хоч в

2022 році кількість заборгованості зменшилася, проте залишилася досить великою, що свідчить про неповернення грошей в оборот підприємства.

Таке збільшення відбулось за рахунок зростання дебіторської заборгованості за виданими авансами, що суттєво зменшилася у 2022 році, проте все одно була більшою в 6 разів за її кількість в 2020 році.

Найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості займала дебіторська заборгованість за виданими авансами, що протягом аналізованого періоду зростає з 50% до 91,71%. Інші види дебіторської заборгованості займали незначну частку у структурі дебіторської заборгованості.

Отже, підвищення дебіторської заборгованості може бути зумовлене уповільненням оборотності дебіторської заборгованості у зв'язку з погіршенням стану розрахунків.

Після оцінки змін у складі та структурі дебіторської заборгованості ми розглянемо динаміку оцінки показників дебіторської заборгованості для ТОВ «Склоресурс» (таблиця 2.18).

Таблиця 2.18

Динаміка показників оцінки дебіторської заборгованості ТОВ «Склоресурс»
за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Середньорічна величина дебіторської заборгованості, тис. грн.	26005,5	106597	138639	80591,5	32041,5	309,90	30,06
Середньорічна величина оборотних активів, тис. грн.	97314	246969	312596	149655	65626,5	153,79	26,57
Чистий дохід, тис. грн.	352859	634646	543642	281787	-91004	79,86	-14,34
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,27	0,43	0,44	0,16	0,01	–	–
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,57	5,95	3,92	-7,61	-2,03	–	–
Середній період інкасації дебіторської заборгованості, дні	26,53	60,47	91,81	33,93	31,34	–	–

*Джерело: розраховано автором на основі додатків В, Д, Е, Ж, З

Отже, коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість показав у 2020 році, що частка дебіторської заборгованості становила 27% у оборотних активах, у 2021 році – 43%, а у 2022 році – 44%. Протягом

аналізованого періоду дебітори розраховувались з підприємством в середньому протягом 7 днів, що прискорилося до 4 днів в 2022 році.

Середній період інкасації дебіторської заборгованості зріс на майже 31 день і становив 92 дні. Це означає, що дебіторська заборгованість у фактичній тривалості фінансового та загального операційного циклу підприємства зросла, а зростання цього показника є негативним для підприємства.

Якщо оцінювати динаміку показників оцінки дебіторської заборгованості в цілому, то вона є негативною, оскільки зважаючи на зростання дебіторської заборгованості значна її сума призведе до уповільнення оборотності капіталу, проте все ж існує можливість ризику непогашення боргів і зменшення прибутку.

Отже, за результатами аналізу оборотних активів підприємства за 2021-2022 роки видно, що спостерігається значний приріст обсягу дебіторської заборгованості, що визначається головним чином збільшенням суми виданих авансів. Хоча у 2022 році спостерігається зменшення дебіторської заборгованості, цей показник залишається високим, що може вказувати на ризик неповернення коштів. Крім того, варто відзначити позитивний тренд у зростанні запасів.

У контексті структури оборотних активів домінує вплив запасів, особливо в 2020 і 2021 роках. Проте у 2022 році дебіторська заборгованість знову посідає провідну позицію. Зростання дебіторської заборгованості вважається негативним явищем, але зменшення її обсягу в 2022 році може свідчити про певний позитивний зворотний рух.

Дослідження оборотності дебіторської заборгованості вказує на те, що платіжна дисципліна дебіторів покращилася, що підтверджується зменшенням середнього періоду інкасації. Однак зростання середнього строку оплати може призвести до уповільнення оборотності капіталу та негативно позначитися на фінансовому стані підприємства.

У цілому, важливо враховувати всі аспекти аналізу для прийняття управлінських рішень та вдосконалення стратегій управління дебіторською заборгованістю підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ НА ТОВ «СКЛОРЕСУРС»

3.1. Напрями удосконалення обліку дебіторської заборгованості підприємства за товари та послуги на ТОВ «Склоресурс»

Необхідність вдосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві визначається рядом ключових факторів, що впливають на фінансову та економічну стабільність організації. Перш за все, належний облік дебіторської заборгованості є стратегічно важливим для забезпечення платоспроможності та уникнення фінансових ризиків. Невчасне вирішення питань щодо заборгованості може призвести до втрат і неочікуваних обсягів фінансових зобов'язань.

Оптимізація обліку дебіторської заборгованості дозволяє підприємству забезпечити оптимальний рівень ліквідності. Зважаючи на те, що неспроможність вчасно зберігати фінансові потоки може викликати труднощі в операційній діяльності, ефективний облік дебіторської заборгованості стає ключовим елементом стратегії фінансового управління.

Покращений облік дебіторської заборгованості також дозволяє здійснювати більш ефективно управління кредитною політикою. Ретельний аналіз умов договорів та визначення оптимальних термінів платежу є важливим етапом у запобіганні простроченої заборгованості, а врахування та аналіз структури дебіторської заборгованості сприяє поліпшенню взаємодії з клієнтами. Точні дані про стан розрахунків дозволяють забезпечити вчасне та точне інформування сторін про фінансові зобов'язання та зберігати довіру між сторонами.

Удосконалення обліку дебіторської заборгованості може включати ряд напрямків, що допоможуть оптимізувати процеси та покращити управління фінансовою стороною діяльності підприємства. Ось кілька можливих напрямків удосконалення:

1. Автоматизація процесу ведення обліку:

– використання спеціалізованих програмних засобів для автоматизації ведення обліку дебіторської заборгованості;

– інтеграція з існуючими системами обліку та управління.

2. Стандартизація процедур взаєморозрахунків:

– впровадження стандартів та процедур для взаєморозрахунків з клієнтами;

– уніфікація умов договорів та термінів платежу.

3. Вдосконалення системи кредитування:

– розробка і впровадження чіткої політики кредитування;

– встановлення кредитних лімітів для клієнтів та регулярний їх перегляд.

4. Моніторинг та аналіз дебіторської заборгованості:

– систематичний моніторинг руху заборгованості та вчасне виявлення затримок у платежах;

– проведення аналізу причин несплати рахунків та розробка стратегій їх уникнення.

5. Впровадження системи прогнозування платежів:

– використання аналітичних інструментів для прогнозування динаміки дебіторської заборгованості;

– розробка прогнозних моделей для покращення планування фінансових потоків.

6. Оптимізація комунікації з клієнтами:

– зміцнення взаємозв'язків з клієнтами через ефективну комунікацію та роз'яснення умов співпраці;

– впровадження системи зворотного зв'язку для виявлення та вирішення проблемних ситуацій.

7. Тренінг персоналу:

– навчання працівників, відповідальних за облік дебіторської заборгованості, сучасним методам та інструментам управління фінансами;

– підвищення кваліфікації персоналу з питань взаєморозрахунків.

Ці напрями можна адаптувати відповідно до конкретних потреб та особливостей діяльності ТОВ «Склоресурс».

Власне, фінансова та господарська діяльність економічних суб'єктів ґрунтується на систематичних розрахункових та платіжних операціях протягом звітного календарного місяця. Для ефективного накопичення достатньої кількості грошових активів для вчасного погашення зобов'язань, важливо мінімізувати часовий інтервал між датою виникнення дебіторської заборгованості та датою її погашення. Розгляд інформації про дебіторську заборгованість стає значущим, якщо розділити її на найменші проміжки часу. Одним із оптимальних підходів для формування інформаційного забезпечення, придатного для управління платоспроможністю, є поділ поточної дебіторської заборгованості за термінами погашення на такі категорії: до 10 днів; від 10 днів до 30 днів; від 30 днів до 60 днів; від 60 днів до 180 днів; від 180 днів до 360 днів [53].

Формування даних про розрахунки з дебіторами за встановленими періодами дозволить керівництву оцінити готовність до виконання платежів, необхідних для забезпечення поточних зобов'язань. Ця інформація стане основою для ухвалення рішень щодо фінансування діяльності підприємства, змін у стратегії розрахунків та збутовій політиці, а також забезпечення адекватної платоспроможності.

Трудомісткість підготовки інформаційного забезпечення для виконання управлінських завдань може бути зменшена завдяки використанню потенційних можливостей системи бухгалтерського обліку для визначення аналітичного розрізу, систематизації та узагальнення даних в розрізі нього. З метою оперативної підготовки даних про дебіторську заборгованість з найменшою трудомісткістю на ТОВ «Склоресурс» пропонується використовувати практичне застосування аналітичних рахунків згідно з таким переліком:

1. 361/1 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення до 10 днів)».
2. 361/2 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 10 днів до 30 днів)».

3. 361/3 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 30 днів до 60 днів)».

4. 361/4 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 60 днів до 180 днів)».

5. 361/5 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 180 днів до 360 днів)» [53].

Цей набір аналітичних рахунків також може бути використаний для інших субрахунків синтетичного рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Така деталізація рахунків за термінами погашення дебіторської заборгованості (рахунки 361/1 до 361/5) забезпечує декілька переваг, які сприяють ефективному управлінню фінансами та оптимізації процесів взаєморозрахунків із покупцями та замовниками. Це дозволяє:

- точніше враховувати індивідуальні особливості розрахунків з кожним контрагентом;
- ефективно управляти ліквідністю, враховуючи різні термінові вимоги до погашення заборгованості;
- спрощувати виявлення можливих ризиків, пов'язаних з можливими затримками в оплаті;
- надавати зручність у прийнятті рішень щодо стратегій управління платіжною дисципліною;
- забезпечувати легкість у проведенні аналізу та контролю руху грошей в розрахунках з дебіторами;
- створювати прогнози та плани на майбутнє для ефективного управління фінансами підприємства.

В умовах реформування української економіки в напрямку європейської інтеграції надзвичайно важливим є розвиток методів і організацій корпоративного обліку та їх відповідність міжнародним вимогам. Перехід до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) та Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) вносить специфічні особливості в облік дебіторської заборгованості порівняно з національними стандартами (НП(С)БО).

Існують певні відмінності у підходах до обліку дебіторської заборгованості за МСБО та МСФЗ порівняно з вітчизняними стандартами. Важливо враховувати, що, використовуючи міжнародні стандарти, підприємства повинні забезпечити відповідність своїх фінансових звітів глобальним стандартам, що вимагає систематичного оновлення та вдосконалення корпоративного обліку [54].

Однією з ключових рубрик обліку є дебіторська заборгованість, яка є невід'ємною складовою ефективного фінансового управління підприємства. За МСБО та МСФЗ не існує окремих стандартів, присвячених дебіторській заборгованості, тому підприємства повинні дотримуватися загальних положень щодо фінансової звітності та враховувати особливості обліку цього активу.

Застосування міжнародних стандартів для дебіторської заборгованості вимагає від підприємств не лише синхронізації своїх методів обліку з глобальними вимогами, але і глибокого розуміння інтернаціональних фінансових стандартів. Такий перехід є складним процесом, але відкриває можливості для покращення якості фінансової звітності та підвищення довіри з боку інвесторів та інших учасників ринку [54].

Необхідність переходу від обліку дебіторської заборгованості за національними стандартами до міжнародних визначається рядом ключових факторів. Зокрема, цей перехід віддзеркалює загальні тенденції глобалізації та міжнародного співробітництва в економічній сфері.

Міжнародні стандарти надають єдиний та уніфікований підхід до фінансового обліку для компаній у всьому світі. Це стає ключовим аспектом у світі, де рівень співпраці стає все більше глобальнішим, а компанії взаємодіють з партнерами та інвесторами з різних країн.

Перехід до міжнародних стандартів сприяє підвищенню стандартів фінансової звітності та забезпечує більшу прозорість та довіру серед інвесторів, аналітиків. Це особливо важливо в умовах, коли компанії привертають інвестиції або проводять торги на міжнародних фінансових ринках.

Міжнародні стандарти також визначають більш деталізовані вимоги до фінансового звітування, що може покращити якість та порівнянність інформації. Це важливо для ефективного аналізу та прийняття стратегічних управлінських рішень.

Перехід до міжнародних стандартів також сприяє уніфікації фінансового обліку між різними галузями і компаніями. Це полегшує порівняння фінансових показників та створює єдиний стандарт для оцінки фінансової діяльності компаній.

Таблиця 3.1

Порівняльна характеристика обліку дебіторської заборгованості відповідно до МСФЗ та НП(С)БО

Критерії	МСФЗ	П(С)БО
Загальне поняття дебіторської заборгованості	Дебіторська заборгованість виділяється в окремий клас фінансових активів і визначається як «непохідні фінансові активи з фіксованими платежами або платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку».	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.
Основні критерії визнання активу	Надійна оцінка цих активів (документальне підтвердження); економічна вигода, яка буде отримана у майбутньому.	Дві умови: 1) якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод; 2) може бути достовірно визначена її сума.
Методи оцінки дебіторської заборгованості	Під час первісного визнання фінансового активу їх слід оцінювати за собівартістю, яка є справедливою вартістю компенсації, наданої або отриманої за них.	При зарахуванні на баланс дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги оцінюється за первісною вартістю, а на дату балансу – за чистою реалізаційною вартістю.
Сумнівна дебіторська заборгованість	Визнання сумнівної дебіторської заборгованості відбувається в наступних випадках: значні фінансові труднощі емітента; фактичний розрив контракту, наприклад, невиконання умов угоди або прострочена заборгованість щодо сплати відсотка або основної суми; надання позикодавцем боржникові пільгової позики, яку позикодавець не розглядав би за інших умов; висока ймовірність банкрутства або іншої фінансової реорганізації підприємства; визнання збитку від зменшення корисності цього активу в попередньому звітному періоді; зникнення фінансового ринку для цього фінансового активу внаслідок фінансових труднощів.	Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності. Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Продовження табл. 3.1

Резерви по сумнівних боргах	У МСФЗ методи розрахунку величини резерву сумнівних боргів не передбачаються.	Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів: - застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; - застосування коефіцієнта сумнівності.
Інвентаризація дебіторської заборгованості	Виявлення простроченої дебіторської заборгованості для роботи із сумнівними боргами й підтвердження балансових даних на певну дату.	Являє собою певну послідовність практичних дій по документальному підтвердженню зобов'язань підприємства з метою забезпечення вірогідності даних обліку й звітності.

*Джерело: [54]

Загалом, перехід від національних стандартів до міжнародних є стратегічним кроком для підприємства, орієнтованого на глобальний бізнес та прагнучого до високого стандарту фінансової звітності.

Порівняння національних та міжнародних стандартів ведення обліку дебіторської заборгованості визначається рядом ключових відмінностей, які впливають на спосіб фіксації та представлення цих облікових обов'язків. Нижче представлено деякі аспекти порівняння [54]:

1. Методологія визначення вартості дебіторської заборгованості:

– Національні стандарти: в окремих країнах можуть існувати різні підходи до оцінки дебіторської заборгованості, і це може включати в себе використання різних методів амортизації чи визначення резервів для покриття можливих збитків;

– Міжнародні стандарти: Міжнародні стандарти, такі як МСФЗ 9, намагаються встановити більш єдиний та об'єктивний підхід до визначення вартості дебіторської заборгованості, зокрема, використовуючи модель очікуваного кредитного збитку.

2. Прозорість та деталізація інформації:

– Національні стандарти: зазвичай, національні стандарти можуть бути менш деталізованими та менше вимогливими до розкриття інформації порівняно з міжнародними стандартами;

– Міжнародні стандарти: встановлюють більш високі стандарти щодо розкриття інформації, що забезпечує більшу прозорість для інвесторів.

3. Методи амортизації та визначення витрат:

– Національні стандарти: методи амортизації та визначення витрат на дебіторську заборгованість можуть варіюватися в залежності від конкретного національного стандарту;

– Міжнародні стандарти: визначають більш уніфіковані принципи амортизації та витрат, сприяючи більшій однорідності та порівнянню фінансових звітів.

4. Особливості для підприємств різного розміру:

– Національні стандарти: в окремих країнах може бути встановлено різні вимоги для підприємств різних розмірів;

– Міжнародні стандарти: призначені для застосування для підприємств будь-якого розміру, забезпечуючи єдність підходів незалежно від розміру компанії.

5. Вплив на аналіз інвесторів:

– Національні стандарти: різноманіття підходів може робити аналіз дебіторської заборгованості менш однозначним для інвесторів;

– Міжнародні стандарти: використання більш єдиної методології у міжнародних стандартах може полегшити порівняння фінансової стійкості компаній на світовому ринку.

Порівнюючи ці аспекти, керівники визначають, чи перехід до міжнародних стандартів обліку дебіторської заборгованості є стратегічно доцільним для їхнього бізнесу.

При цьому, облік дебіторської заборгованості за національними стандартами має свої переваги і недоліки.

Переваги:

– гнучкість: Національні стандарти можуть бути більш гнучкими та враховувати особливості місцевого бізнес-середовища. Це дозволяє компаніям вибирати підходи, які найкраще відповідають їхнім потребам та умовам ринку;

– менше формалій: деякі національні стандарти можуть вимагати менше формалій у звітності, що полегшує процеси бухгалтерського обліку для менших підприємств;

– легкість впровадження: для деяких компаній перехід до національних стандартів може бути менш трудомістким у порівнянні з адаптацією до міжнародних норм.

Недоліки:

– недостатня уніфікація: відсутність єдиної методології може призвести до варіацій у визначенні і відображенні дебіторської заборгованості, що ускладнює порівняння фінансових показників між компаніями;

– менша прозорість: Національні стандарти можуть передбачати менше деталей у вимогах до розкриття інформації, що може ускладнити аналіз для інвесторів;

– обмежена міжнародна взаємодія: при використанні національних стандартів, компанії можуть стикатися з обмеженими можливостями участі в міжнародних ринкових платформах через розбіжності у відображенні фінансової інформації;

– неуніфікованість підходів: різні країни можуть використовувати різні підходи до оцінки кредитного ризику та амортизації, що може створювати складнощі при взаємодії на міжнародному рівні.

Враховуючи ці переваги та недоліки, компанії повинні уважно вибирати між національними та міжнародними стандартами для обліку дебіторської заборгованості в залежності від своїх потреб, масштабів та глобальної стратегії.

У контексті діяльності ТОВ «Склоресурс» виявлено, що адаптовані напрями удосконалення обліку дебіторської заборгованості можуть ефективно враховувати конкретні потреби та особливості підприємства. Фінансова та господарська діяльність підприємства базується на систематичних розрахункових та платіжних операціях, і важливою є мінімізація часового інтервалу між виникненням та погашенням дебіторської заборгованості. Розділення дебіторської заборгованості на категорії за термінами погашення (до 10 днів, 10-30 днів, 30-60 днів, 60-180 днів, 180-360 днів) визначається як оптимальний підхід для формування інформаційного забезпечення. Ця інформація служить основою для управлінських рішень, зокрема щодо фінансування, стратегії розрахунків та збутової політики.

Використання аналітичних рахунків (361/1 до 361/5) для обліку дебіторської заборгованості виявляється не лише ефективним, але й зручним для аналізу та контролю руху грошей в розрахунках з дебіторами. Така деталізація рахунків приносить численні переваги, включаючи точне врахування особливостей розрахунків з різними контрагентами, ефективне управління ліквідністю та спрощення виявлення можливих ризиків.

Зазначено, що використання системи бухгалтерського обліку та аналізу аналітичних рахунків (зокрема, 361/1 до 361/5) дозволяє зменшити трудомісткість підготовки інформації для управлінських завдань, що є важливим аспектом для підприємства.

Отже, впровадження запропонованих напрямів та використання аналітичних рахунків створює перспективу для ефективного управління фінансами, оптимізації взаєморозрахунків із контрагентами, а також забезпечення платоспроможності підприємства.

Також доцільним є перехід від національних стандартів до міжнародних у веденні обліку дебіторської заборгованості, оскільки він важливий для ТОВ «Склоресурс», що сприяє покращенню порівняльності та доступності фінансової звітності на світовому рівні. Міжнародні стандарти дозволяють забезпечити більшу прозорість, стандартизацію та порівнянність фінансової інформації, сприяючи підвищенню довіри з боку інвесторів та споживачів фінансової звітності. Такий перехід також сприяє гармонізації підходів у фінансовому обліку, забезпечуючи відповідність світовим стандартам управління та звітності.

3.2. Покращення аудиту дебіторської заборгованості підприємства за товари та послуги

Покращення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві, особливо за товари та послуги, є важливим етапом для забезпечення фінансової стабільності та ефективного управління ресурсами. Нижче представлено кілька напрямків для покращення аудиторського процесу дебіторської заборгованості:

1. Аналіз та оптимізація процесу надання кредиту:

- перегляд та оновлення політики надання кредитів;
- встановлення чітких критеріїв для клієнтів, які можуть отримати кредит, і

визначення лімітів.

2. Регулярна перевірка кредитоспроможності клієнтів:

- визначення процесу регулярної оцінки кредитоспроможності клієнтів;
- використання зовнішніх рейтингових агентств або інших інструментів для

отримання об'єктивної інформації.

3. Встановлення чіткої системи кредитних лімітів:

- визначення індивідуальних кредитних лімітів для кожного клієнта;
- систематична перевірка та оновлення цих лімітів на підставі фінансових

результатів та ризиків.

4. Вдосконалення системи контролю та обліку:

- впровадження ефективних систем контролю для виявлення можливих ризиків шахрайства та помилок;

– забезпечення єдності між бухгалтерським обліком та іншими відділами для точності та відповідності даних.

5. Система внутрішнього аудиту:

- проведення внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості для виявлення слабких місць та недоліків у процесах;

– регулярна перевірка відповідності процедур та вдосконалення внутрішніх контрольних механізмів.

6. Підвищення кваліфікації персоналу:

- забезпечення навчання для співробітників, відповідальних за облік та управління дебіторською заборгованістю;

– впровадження стандартів та кращих практик в галузі управління дебіторською заборгованістю.

7. Використання технологій:

- впровадження сучасних інформаційних систем для автоматизації процесів

управління дебіторською заборгованістю;

– використання аналітичних інструментів для прогнозування платежів та ризиків несплати.

8. Ефективна комунікація з клієнтами:

– встановлення ефективної системи комунікації для своєчасного виявлення та вирішення проблем з платежами;

– визначення механізмів для регулярного нагадування клієнтам про сплату боргів.

Покращення аудиту дебіторської заборгованості включає в себе цілеспрямовані дії для оптимізації процесів, зменшення ризиків та забезпечення стійкості фінансової діяльності підприємства.

Важливо зазначити, що на ТОВ «Склоресурс» деякі методи із зазначених застосовуються. Наприклад, внутрішній контроль на ТОВ «Склоресурс» введено з метою забезпечення безпеки активів, дотримання законності, підвищення рентабельності та платоспроможності, а також запобігання негативним впливам. Система контролю спрямована на чесну та сумлінну працю всього персоналу та надання достовірної інформації для внутрішнього та зовнішнього використання. Основні принципи внутрішнього контролю відображені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Основні засади організації внутрішнього контролю ТОВ «Склоресурс»

№	Перелік засад
1	Наявність та дотримання етичних цінностей працівниками підприємства
2	Компетентність співробітників підприємства
3	Зацікавленість керівництва у функціонуванні внутрішнього контролю підприємства
4	Стиль управління та політика керівництва підприємства
5	Правила розподілу керівництвом підприємства відповідальності і повноважень
6	Персональна відповідальність суб'єктів внутрішнього контролю підприємства (підрозділів та служб підприємства)
7	Ідентифікація та оцінювання ризиків
8	Аналіз ризиків та управління ризиками
9	Адекватне реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства
10	Контроль поточної діяльності підприємства та проведення перевірок
11	Видача дозволів на здійснення операцій, наявність санкцій та підтверджень
12	Належна регламентація внутрішнього контролю
13	Своєчасне реагування на інформацію отриману зі звітів
14	Гарантія безпеки активів та файлів

Продовження табл. 3.2

15	Формування системи планів, норм, правил та звітів про діяльність персоналу та підрозділів підприємства
16	Виконання встановлених норм, правил, планів
17	Ефективний обмін (циркуляція) інформації про діяльність підприємства
18	Ідентифікація та реєстрація всіх правомірних операцій підприємства
19	Суцільна реєстрація всіх фактів господарського життя підприємства
20	Функціонування прикладних інформаційних систем
21	Управління та нагляд керівництва підприємства за дотриманням своєчасності та повноти контрольних заходів
22	Здійснення відповідних коригуючих заходів через зміни умов діяльності підприємства
23	Підтвердження результатів внутрішнього контролю
24	Стан документування внутрішнього контролю
25	Потенційне заміщення суб'єктів внутрішнього контролю підприємства

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Загалом, внутрішній контроль на підприємстві має важливі переваги. Він сприяє збереженню активів, забезпечує дотримання законності у господарській діяльності, підвищує рентабельність та платоспроможність підприємства, а також запобігає негативним факторам. Система внутрішнього контролю дозволяє ефективно спрямовувати усі ресурси підприємства для досягнення його основної мети, забезпечуючи чесність та сумлінність персоналу. Крім того, внутрішній контроль забезпечує надійність і якість наданої звітності та іншої інформації, що є важливим як для внутрішнього, так і для зовнішнього використання.

Щодо внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємстві, то такий контроль забезпечує систематичний та цілісний погляд на взаєморозрахунки з клієнтами, що дозволяє уникати можливих фінансових ризиків. Він забезпечує точність та достовірність інформації про заборгованість, що є важливим для вчасного погашення зобов'язань і оптимізації фінансових потоків підприємства. Крім того, внутрішній контроль сприяє виявленню можливих проблем чи затримок у виплатах, що дозволяє підприємству приймати своєчасні та обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення стійкої фінансової платоспроможності.

На досліджуваному підприємстві також щороку проводиться зовнішній незалежний аудит. Проведення зовнішніх незалежних аудитів на ТОВ «Склоресурс» відіграє важливу роль у забезпеченні об'єктивної перевірки стану безпеки та ризиків

на підприємстві, а також надає корисну інформацію про слабкі місця в системі внутрішнього контролю. Результати офіційних аудитів можуть служити основою для зниження ризиків та вдосконалення систем безпеки. Однак важливо розуміти, що зовнішні аудити не повинні розглядатися як єдиний засіб виявлення прогалин в безпеці підприємства. У сучасному середовищі ефективна комбінація внутрішніх аудитів із запланованими зовнішніми аудитами дозволяє підприємствам ефективно захищати себе. Проведення внутрішніх аудитів надає можливість виявляти вразливі місця та забезпечує внутрішню відповідність вимогам і стандартам безпеки, забезпечуючи таким чином ефективний захист до проведення зовнішніх аудитів.

Внутрішні аудити можуть сприяти покращенню обліку дебіторської заборгованості на підприємстві кількома способами. По-перше, вони допомагають виявляти ефективність і точність ведення обліку, перевіряючи відповідність процесів внутрішнім стандартам. По-друге, аудиторі можуть виявити можливі ризики та невідповідності в управлінні дебіторською заборгованістю, що сприяє вчасному їх виявленню та усуненню. Крім того, внутрішні аудити допомагають встановлювати ефективні контрольні механізми для забезпечення точності та безпеки даних про дебіторську заборгованість. Загалом, ці процеси сприяють поліпшенню якості обліку та управління дебіторською заборгованістю на підприємстві.

У ході внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості визначається низка завдань для забезпечення коректності та ефективності обліку:

1. підтвердження реальності операцій продажу, включаючи доставку товарів або надання послуг;
2. своєчасна та точна реєстрація операцій з продажу відносно рахунків, сум та періодів;
3. порівняння грошових надходжень від дебіторів із балансовими рахунками;
4. оцінка та реєстрація повернень товарів або інших резервів відповідно до рахунків, сум та періодів;
5. затвердження всіх замовлень з урахуванням ризику неплатежу, вчасне визнання та забезпечення сумнівних рахунків [55].

Організація внутрішнього аудиту на підприємстві може мати декілька варіантів впровадження [56].

1. Створення власної служби внутрішнього аудиту. Цей метод передбачає формування внутрішнього аудиторського підрозділу безпосередньо на підприємстві. Його переваги полягають у глибокому розумінні специфіки підприємства та його потреб, а також у можливості реагувати на унікальні внутрішні виклики. Проте, це може бути дорогоцінним варіантом через необхідність формування та утримання власної команди аудиторів.

2. Аутсорсинг. Цей спосіб полягає в залученні зовнішньої компанії або фахівців для здійснення повного обсягу внутрішнього аудиту. Він може бути менш коштовним, оскільки не потрібно формувати власний штат аудиторів. Однак у цьому випадку може виникнути проблема з розумінням специфіки підприємства та його потреб.

3. Косорсинг. Цей метод поєднує в собі внутрішній та зовнішній підхід, коли власна команда аудиторів співпрацює з зовнішніми експертами. Це дозволяє користуватися перевагами обох підходів, забезпечуючи глибоке розуміння підприємства разом із зовнішньою експертизою.

Кожен із цих методів має свої переваги та обмеження. Вибір оптимального методу залежить від конкретних умов, розміру підприємства, його потреб, фінансових можливостей та потреби у гнучкості. Наприклад, великі підприємства можуть виправдати створення власного внутрішнього аудиту, тоді як менші організації можуть здійснити ефективний контроль шляхом аутсорсингу або косорсингу.

При проведенні внутрішнього аудиту поточної дебіторської заборгованості аудитор складає робочу програму аудиту, яку пропонується доповнити такими питаннями [56]:

1. Перевірка дотримання вимог щодо видачі авансів.

– Як система відображає процес видачі авансів покупцям?

– Чи існують внутрішні контрольні процедури для забезпечення відповідності вимогам щодо видачі авансів?

2. Аналіз відповідності умов оплати на підставі договорів.

– Як визначаються умови оплати для кожного клієнта?

– Як часто перевіряються і оновлюються умови оплати?

3. Перевірка процедур збереження та обліку товарів.

– Які процедури встановлені для збереження товарів перед їх відвантаженням?

– Як відбувається облік товарів у системі та чи відображаються вони точно?

4. Аналіз ризиків та заходів з їх управління в процесі виписки рахунків.

– Які ризики пов'язані з процесом виписки рахунків для дебіторської заборгованості?

– Які заходи з управління ризиками введено для мінімізації помилок чи недоліків у виписці рахунків?

5. Аналіз ефективності процедур виявлення та управління недійсними рахунками.

– Як часто проводиться перевірка на наявність недійсних рахунків?

– Як швидко та ефективно виявляються та управляються недійсні рахунки?

6. Перевірка використання системи контролю та аналізу залишків.

– Як система контролює залишки дебіторської заборгованості?

– Як використовуються аналітичні інструменти для оцінки та передбачення заборгованості?

Ці доповнення дозволять детальніше оцінити ефективність системи управління дебіторською заборгованістю та ідентифікувати можливі ризики і вдосконалення в існуючих процедурах.

Власне, внутрішній аудит поточної дебіторської заборгованості на підприємстві включає кілька ключових етапів, які спрямовані на забезпечення ефективності та надійності обліку та управління дебіторською заборгованістю [55].

Перший етап: Планування аудиту

На цьому етапі розробляється загальний план аудиторської перевірки та програма аудиту, визначається мета та завдання аудиторської перевірки. Ці

документи служать організаційно-методологічною основою для проведення аудиту та визначають етапи аудиторського процесу [55].

Другий етап: Фактична перевірка (інвентаризація)

На цьому етапі відбувається фактична перевірка дебіторської заборгованості шляхом інвентаризації. Основна мета – встановлення реальності залишків на основі первинних та облікових документів. Контрольні методи, зокрема метод зустрічної перевірки, застосовуються для підтвердження якості та повноти перевірки залишків розрахунків [55].

Третій етап: Основний аудит

На цьому етапі здійснюються аудиторські процедури відповідно до розробленої програми аудиту. Це включає в себе ретельний контроль якості аудиту поточної дебіторської заборгованості та дотримання визначених завдань [55].

Четвертий етап: Аналітичні процедури

На даному етапі використовуються аналітичні методи для аналізу важливих фінансових показників та виявлення відхилень та взаємозв'язків. Це допомагає виявити тенденції та визначити відхилення від прогнозованих сум [55].

П'ятий етап: Заключний аналіз та висновок

На заключному етапі, аудитор проводить аналіз виявлених порушень, результатів аналітичних процедур, робить висновки та рекомендації для управління. Результати аудиту можуть використовуватися для прийняття рішень щодо усунення порушень, підтвердження чи спростування виявлених проблем, а також для попередження майбутніх проблем в управлінні дебіторською заборгованістю [55].

Такий комплексний підхід до внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості дозволяє забезпечити надійність та точність фінансового обліку, а також ефективно виявляти та усувати можливі проблеми управління цим активом підприємства.

Загалом, покращення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві, зокрема у сфері товарів та послуг, визначається як важливий етап для забезпечення фінансової стабільності та ефективного управління ресурсами. На прикладі ТОВ «Склоресурс» виділяється впровадження внутрішнього контролю з метою

забезпечення безпеки активів, дотримання законності та підвищення рентабельності. Зовнішні незалежні аудити, які щороку проводяться на підприємстві, визнаються ключовими для об'єктивної перевірки безпеки та ризиків, а їх результати надають цінну інформацію для вдосконалення системи внутрішнього контролю. Необхідність запровадження внутрішнього аудиту разом із зовнішнім аудитом полягає в тому, що така комбінація дозволяє підприємствам ефективно виявляти внутрішні та зовнішні ризики, забезпечуючи комплексний підхід до забезпечення безпеки, відповідності стандартам та оптимізації управлінських процесів. Внутрішній аудит доповнює зовнішній, надаючи внутрішню перевірку та відповідність вимогам і стандартам безпеки перед проведенням зовнішніх аудитів.

3.3. Заходи щодо методики оцінки ефективності розрахунків з дебіторами на ТОВ «Склоресурс»

Підприємства стикаються з кількома загальними труднощами обліковуючи та аналізуючи дебіторську заборгованість та причини її виникнення. Нижче наведено перелік найпоширеніших нюансів обліку та аналізу дебіторської заборгованості, а також їх причини виникнення та вплив на фінансову діяльність бізнесу [57].

1. Прострочені платежі [57].

Причина: однією з найпоширеніших проблем дебіторської заборгованості є отримання прострочених платежів від клієнтів. Це може бути викликано різними факторами, наприклад клієнтами, які забули сплатити, недостатньо коштів для оплати рахунку або навмисно затримали платіж.

Наслідки: несвоєчасні платежі можуть призвести до проблем з грошовими потоками для бізнесу, що ускладнить виконання фінансових зобов'язань, таких як оплата рахунків, зарплати та інвестиції розвиток підприємства.

Рішення: інструмент автоматизації доповненої реальності може допомогти зменшити прострочення платежів, надсилаючи клієнтам автоматичні нагадування, коли потрібно сплатити рахунок.

2. Неточні рахунки-фактури [57].

Причина. Помилки у виставленні рахунків-фактур можуть виникнути з різних причин, у тому числі людська помилка або неправильне спілкування між відділами.

Наслідки: якщо у рахунку-фактурі міститься невірна інформація або платіж проведено за неправильним рахунком-фактурою, це може призвести до фінансових втрат, особливо якщо не всі неплатежі можуть бути погашені через помилку. Ці неточності швидко накопичуються, навіть якщо після деякого часу виправлять ситуацію, оскільки прострочені платежі все одно вважаються втратами через зниження готівкового потоку. Неакуратні рахунки-фактури також можуть підірвати репутацію вашої компанії та стосунки з клієнтами.

Рішення: автоматизація процесів обліку дебіторської заборгованості допомагає зменшити кількість неточних рахунків-фактур, усуваючи ручне введення даних і таким чином мінімізуючи людські помилки.

3. Повільна обробка дебіторської заборгованості [57].

Причина: ручне оформлення дебіторської заборгованості може бути трудомістким і виснажливим для працівників, що призводить до затримок зборів і збільшення витрат.

Наслідки: повільна обробка може призвести до затримок платежів, що може спричинити проблеми з грошовими потоками та спричинити навантаження на фінансовий стан підприємства.

Рішення: автоматизація допомагає оптимізувати та прискорити процеси розрахунків із дебіторською заборгованістю, тож працівники зможуть швидко створювати рахунки-фактури та швидше отримувати гроші.

4. Недостатнє управління кредитами [57].

Причина: багато підприємств надають кредити клієнтам до того, як належним чином оцінять їхню кредитоспроможність або встановлять відповідні кредитні ліміти.

Вплив: недостатнє управління кредитами може призвести до збільшення ризику безнадійних боргів і списання, що негативно вплине на прибутки підприємства. Крім того, управління поганою кредитною історією часто обтяжує грошові потоки, коли очікуються платежі від клієнтів із високим ризиком.

Рішення: інструмент автоматизації доповненої реальності може допомогти відстежувати історію платежів клієнтів, щоб керівники могли вирішити, чи продовжувати надавати кредит клієнтам на основі їхньої попередньої співпраці.

5. Неефективні стратегії збору даних [57].

Причина: деяким підприємствам не вистачає чітко визначеної та ефективної стратегії збору, щоб контролювати прострочені рахунки-фактури. Причиною цього може бути поганий зв'язок, неналежне навчання персоналу або брак ресурсів, призначених для управління дебіторською заборгованістю.

Наслідки: неефективні стратегії стягнення, як правило, призводять до збільшення кількості неоплачених рахунків, що призводить до збільшення безнадійних боргів і значного навантаження на грошовий потік підприємства. Крім того, це може забрати дорогоцінний час і ресурси, які краще було б витратити на інші аспекти бізнесу.

Рішення: Інструмент автоматизації доповненої реальності та управління готівкою, як-от платіжний календар, дозволяє миттєво переглядати вплив затримок платежів на майбутні грошові потоки, щоб можна було стратегічно планувати та визначати пріоритети зборів за допомогою інтегрованого прогнозу надходження і витрачання коштів.

6. Відсутність автоматизації та інтеграції [57].

Причина: багато підприємств досі покладаються на ручні процеси та застарілі системи для управління дебіторською заборгованістю. Ці різноманітні системи часто створюють розбіжності між бізнес-інструментами та їх обліковим програмним забезпеченням.

Наслідки: відсутність автоматизації та інтеграції призводить до неефективної практики управління та контролю дебіторською заборгованістю і втрати дорогоцінного часу та ресурсів. Відключений процес також створює більше помилок, затримок обробки платежів і труднощі з відстеженням і аналізом даних по боргам. Ці проблеми можуть негативно вплинути на грошові потоки та зашкодити працівникам приймати обґрунтовані фінансові рішення.

Рішення: автоматизація процесів доповненої реальності та їх інтеграція з іншими бізнес-системами оптимізує процес розрахунків із дебіторами, мінімізує помилки та покращить видимість платіжної поведінки клієнтів.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю має вирішальне значення для підтримки здорового грошового потоку та забезпечення фінансової стабільності бізнесу. Власне, підприємства можуть покращити управління грошовими потоками та забезпечити фінансову стабільність своєї діяльності. Інструменти автоматизації – чудовий спосіб розпочати роботу, надаючи працівникам функції, які полегшують відстеження платежів клієнтів, автоматизують стомлюючі процеси та уникають помилок.

Платіжний календар є ключовим інструментом для вдосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. Цей інструмент дозволяє систематизувати та контролювати графік отримання платежів, встановлюючи чіткі терміни виставлення рахунків, строки оплати, а також умови знижок чи штрафів за прострочення. Ефективне використання платіжного календаря сприяє покращенню ліквідності підприємства та зниженню рівня дебіторської заборгованості, сприяючи більш ефективному управлінню фінансовими потоками.

Платіжний календар – це стратегічний інструмент фінансового планування, розроблений для щоденного управління надходженням та витрачанням грошових коштів підприємства. Структура платіжного календаря відповідає бюджету руху грошових коштів (БРГК), включаючи залишки коштів на початок і кінець планового періоду, а також їх надходження та витрати протягом цього періоду. Відмінності від БРГК полягають в тому, що платіжний календар складається на основі документів про надходження та витрати коштів, має щоденний горизонт планування, і його коригують щодня.

Важливою особливістю платіжного календаря є його деталізація, яка включає розбір руху грошей за рахунками або касами підприємства. Крім того, в процесі формування витратної частини платіжного календаря враховують критичні аспекти невчасної оплати різних видів витрат, щоб уникнути перешкод у забезпеченні нормальної діяльності бізнес-процесів, які генерують доходи компанії [58].

Платіжний календар визнають як ключовий інструмент для оперативного управління фінансами підприємства. Цей плановий документ дозволяє щоденно керувати грошовими потоками компанії, враховуючи витрати та надходження коштів.

Планування платіжного календаря вирішує такі завдання:

1. об'єднання прогностичних варіантів плану витрачання та надходження грошей в єдину реальну задачу протягом місяця;
2. синхронізація грошових потоків, враховуючи як негативні, так і позитивні аспекти, що підвищує ефективність грошового обороту;
3. визначення пріоритетів грошових платежів відповідно до їх впливу на фінансові результати;
4. забезпечення необхідного рівня ліквідності грошового потоку у короткостроковій перспективі;
5. інтеграція управління грошовими потоками в систему оперативного контролінгу та моніторингу фінансової діяльності підприємства [59].

Платіжний календар, також відомий як календар грошового потоку, є інструментом, який використовується підприємствами для управління та відстеження щоденного руху грошей. Ось як він зазвичай працює [59]:

1. Документування очікуваних надходжень та витрат:
 - надходження: підприємства приблизно оцінюють та документують, коли вони очікують отримання платежів, таких як платежі від клієнтів, видача позик, чи будь-які інші джерела доходів;
 - витрати: також визначають, коли планують здійснити витрати, включаючи платежі постачальникам, зарплати, погашення позик та інші витрати.
2. Щоденне планування:
 - календар організований на щоденній основі, що дозволяє отримувати детальний перегляд очікуваного руху грошей.
3. Визначення пріоритетів платежів:
 - підприємства встановлюють пріоритети платежів на основі їхніх термінів та важливості. Це допомагає забезпечити вчасну оплату обов'язкових витрат.

4. Моніторинг грошового стану:

– регулярний моніторинг платіжного календаря надає відомості про фінансовий стан підприємства. Це допомагає підприємствам розуміти, коли можливі дефіцити грошей чи, навпаки, можна очікувати перевищення.

5. Коригування та виправлення:

– платіжний календар – динамічний інструмент, який потребує регулярного оновлення. Якщо змінюються терміни платежів, несподівані витрати або затримки в отриманні коштів, календар коригується відповідно.

6. Прогнозування грошового потоку:

– накопичуючи дані щоденно, підприємства можуть генерувати прогноз грошового потоку. Цей прогноз дає уявлення про очікуваний грошовий стан на певний період, що допомагає у фінансовому плануванні та прийнятті обґрунтованих рішень.

7. Уникнення проблем з грошовим потоком:

– платіжний календар служить системою попередження. Визначаючи потенційні проблеми з грошовим потоком напередодні, підприємства можуть приймати рішення для забезпечення додаткового фінансування, переговорів з умовами платежу чи більш ефективного управління витратами.

8. Інтеграція з фінансовим управлінням:

– платіжний календар часто інтегрується з більш широкими інструментами фінансового управління та бухгалтерськими системами для забезпечення точності та оптимізації фінансових процесів.

Загалом, платіжний календар – це практичний інструмент для підприємств для збереження контролю над грошовим потоком, уникнення проблем з ліквідністю та прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

Створення платіжного календаря для дебіторської заборгованості включає кілька кроків:

1. Зібрати інформацію про дебіторську заборгованість:

– потрібно отримати список дебіторів, їхні борги, строки платежу та інші важливі дані.

2. Визначення формату календаря:

– обирається спосіб відображення термінів платежу: може бути табличний календар, графік або інші формати.

3. Створення переліку платежів:

– для кожного дебітора варто вказати терміни платежу, суму боргу та іншу важливу інформацію.

4. Відображення термінів платежу:

– у вибраному форматі календаря потрібно відобразити терміни платежу для кожного дебітора.

5. Організація заходів контролю:

– варто додати систему нагадувань про наближення термінів платежу або позначити важливі дати для кожного дебітора.

6. Оновлення та контроль змін:

– регулярно варто оновлювати календар, додаючи нові дані або змінюючи існуючі, і вчасно відстежувати будь-які зміни в строках платежів.

7. Аналіз і редагування даних:

– обов'язково аналізувати інформацію в календарі, реагувати на затримки в оплаті і проводити переговори щодо відстрочення платежу або інших питань.

Загалом, платіжний календар є інструментом фінансового планування та аналізу грошового потоку, спрямованим на:

1. уникнення касових розривів;
2. щоденне управління грошима;
3. ефективне використання вільних коштів;
4. контроль своєчасних розрахунків за зовнішньоекономічними операціями.

Основні завдання платіжного календаря включають:

1. запобігання касовим розривам, що можуть призвести до несвоєчасних розрахунків з підрядниками, співробітниками та бюджетом;
2. уникнення витрат коштів, перевищуючи затверджені в плані обсяги, навіть при наявності залишку на розрахунковому рахунку;
3. ефективне управління ліквідністю підприємства.

Використання планування коштів на підприємстві дозволяє власнику:

1. розраховувати витрати бізнесу та оптимізувати їх за необхідності;
2. аналізувати політику ціноутворення на послуги;
3. здійснювати заходи для уникнення касових розривів;
4. вести переговори з клієнтами щодо відстрочення платежу [60].

Отже, впровадження платіжного календаря в систему обліку, аналізу та оцінки дебіторської заборгованості на підприємстві виявляється ефективним інструментом для оптимізації фінансових процесів. Цей метод дозволяє уникнути касових розривів, раціонально керувати грошовими потоками, ефективно використовувати вільні кошти та контролювати своєчасність розрахунків за операціями з дебіторами. Впровадження платіжного календаря сприяє покращенню фінансової стійкості підприємства, забезпечуючи точність та системність у взаємодії з контрагентами. Такий підхід до управління дебіторською заборгованістю є ключовим чинником для ефективного фінансового планування та забезпечує успішне функціонування бізнесу в умовах сучасного ринкового середовища.

ВИСНОВКИ

Дебіторська заборгованість визначена відповідно до нормативних документів є важливим активом для підприємства. Це сума коштів, яку очікується отримати в обмін за раніше надані послуги чи реалізовані товари. Дебіторська заборгованість визнається і оцінюється відповідно до встановленого порядку зазначеного у НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Дослідження вчених вказує, що дебіторська заборгованість є формою кредиту, яку надає підприємство своїм клієнтам і вона повинна бути погашена протягом визначеного періоду. Оскільки дебіторська заборгованість є активом, то вартість цієї заборгованості має бути достовірно визначена. Методи оцінки включають первісну вартість та чисту реалізаційну вартість. Також застосування різних підходів до оцінки дебіторської заборгованості відображається в бухгалтерському обліку та балансі підприємства.

Облікова політика визначає, які альтернативні варіанти застосовувати на практиці в контексті нормативно-правових вимог. Враховуючи постійні зміни в регулюючому середовищі, важливо мати здатність адаптуватися до різноманітних нормативів і вести облік, аналіз та управління дебіторською заборгованістю.

Досліджуване підприємство веде успішну діяльність у сфері переробки скла, зосереджуючись на виробництві енергоефективних склопакетів. Підприємство відповідає вимогам чинного законодавства та має чітко визначену мету отримання фінансового прибутку та його розподілу. ТОВ «Склоресурс» зосереджує свою фінансово-бухгалтерську діяльність у рамках фінансового сектору, керованого фінансовим відділом. Функції цього відділу включають в себе ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності та формування звітності підприємства.

Організаційна структура фінансового відділу включає головного бухгалтера, заступника, бухгалтерів, провідного економіста та економістів з матеріально-технічного забезпечення. Всі процеси бухгалтерського обліку відповідають вимогам

законодавства та національних стандартів, що регулюють бухгалтерську облікову діяльність в Україні.

Дебіторська заборгованість покупців та замовників фіксується за допомогою різних документів, які відображають взаємовідносини між підприємством-продавцем та покупцем. Документи, такі як договори, накладні, рахунки-фактури, акти виконаних робіт та інші, є базовими при цьому. Також ТОВ «Склоресурс» використовує різні рахунки в робочому плані для обліку дебіторської заборгованості, що вказує на деталізацію та системний підхід до цього процесу. Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» використовується для обліку поточної дебіторської заборгованості, що свідчить про уважний підхід до короткострокових фінансових зобов'язань.

Особлива увага приділяється довгостроковій дебіторській заборгованості та іншим необоротним активам, яка обліковується на рахунку 18. Це вказує на довгострокові фінансові взаємовідносини з покупцями та замовниками.

Рахунок 37 «Розрахунки з усіма дебіторами» використовується для відображення короткострокової дебіторської заборгованості, яка не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт і послуг. Це вказує на гнучкість системи обліку та її здатність адаптуватися до різноманітних фінансових ситуацій. А рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів» свідчить про практику формування резерву для коригування дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, вказуючи на усвідомлення можливих ризиків та небезпек стягнення боргів.

Аналітичний облік дебіторської заборгованості доповнює систему контролю, дозволяючи детально аналізувати та вивчати фінансові відносини з кожним дебітором окремо. Це підвищує рівень прозорості та ефективності управління фінансами підприємства.

Важливим аспектом функціонування підприємства є високий рівень автоматизації облікових процедур за допомогою сучасних програмних продуктів, таких як 1С: Підприємство 8.3 та програма Медок. Це дозволяє оптимізувати використання ресурсів та забезпечує точність бухгалтерського обліку.

Також щорічно на ТОВ «Склоресурс» проводиться зовнішній аудит, що спрямований на підвищення довіри до фінансової інформації та забезпечення відповідності стандартам обліку. Виявлення позитивних та негативних тенденцій у змінах оборотних активів та дебіторської заборгованості є важливим для управлінських рішень та стратегій розвитку.

Загалом, аналіз дебіторської заборгованості показує, що ефективне управління такою заборгованістю вимагає уважного планування та виважених рішень, зокрема у вирішенні питань оптимізації платіжної дисципліни клієнтів та управління фінансовими ресурсами підприємства.

Аналіз діяльності ТОВ «Склоресурс» свідчить про необхідність вдосконалення управління фінансами та обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. Використання аналітичних рахунків та перехід до міжнародних стандартів обліку можуть сприяти ефективнішому управлінню ресурсами, забезпечити більшу прозорість та порівнянність фінансової інформації.

Важливим етапом є впровадження платіжного календаря, яке дозволить оптимізувати взаєморозрахунки та підтримувати платоспроможність підприємства. Запровадження систем внутрішнього аудиту разом із зовнішнім аудитом сприятиме підвищенню безпеки активів, дотриманню законності та зменшенню ризиків.

Загалом, вдосконалення систем обліку та аудиту, впровадження нових інструментів управління фінансами створюють базу для стабільного та успішного функціонування підприємства в динамічному економічному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ М-ва фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» : Наказ М-ва фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39). Фінансові інструменти: визнання та оцінка : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. : станом на 17 жовт. 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text.
4. Белозерцев В. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві. *Економіст*. 2009. № 11. С. 23–28.
5. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств. *Фінанси України*. 2003. № 12. С. 24–36.
6. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2003. 444 с.
7. Войнаренко М. П. Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики. Київ : Наук. думка, 2002. 215 с.
8. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами : практ. посіб. Київ : Лібра, 2004. 880 с.
9. Гуня В. О. Удосконалення класифікації дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств. *Економічний простір*. 2008. № 19. С. 124–131.
10. Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія. Київ : Акад., 2000. 303 с.

11. Іванілов О. С., Смачило В. В., Дубровська Є. В. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 1. С. 156–163.
12. Іванов Є. О. Класифікація факторів, що впливають на загальний рівень дебіторської заборгованості підприємства. *Вісник МСУ*. 2005. VIII, № 1-2. С. 35–38.
13. Кірейцев Г. Г. Фінансова звітність підприємств та її аналіз. Київ : ЦУЛ, 2002. 452 с.
14. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : КНЕУ, 2001. 334 с.
15. Матицина Н. О. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 12. С. 38–42.
16. Сурніна К. С. Удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості промислових підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. Луганськ, 2002. 19 с.
17. Хрущ Н. Д., Білик І. К. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємства в сучасних інтеграційних процесах України. *Економічний аналіз*. 2008. № 3 (19). С. 247–250.
18. Шевченко Б. О. Теоретичні аспекти поняття «дебіторська заборгованість». *Education and Science*. URL: https://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Economics/73594.doc.htm.
19. Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект : монографія / А. С. Даниленко та ін. ; за ред. О. М. Варченко. Київ : БНАУ, 2019. 288 с.
20. Кемарська Л. Г. Особливості обліку дебіторської заборгованості на коксохімічних підприємствах. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2021. № 1 (2). С. 100–110.
21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ М-ва фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

22. Пінчук Т. А., Шрам Т. В. Організаційно-методичні проблеми обліку дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2014. № 10.

23. Аналіз господарської діяльності. *Moodle*. URL: <https://moodle.oa.edu.ua/course/view.php?id=396>

24. Ляхович Г. І., Зарудна Н. Я., Кундеус О. М., Яковець Т. А. Облік і правове забезпечення господарських процесів підприємства : навч. посібник. Тернопіль : КРОК, 2017. 343 с.

25. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 5 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

26. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII : станом на 19 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

27. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>.

30. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 : станом на 29 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

32. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ М-ва фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 : станом на 9 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

33. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : Наказ М-ва фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 : станом на 21 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>.

34. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ М-ва фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 : станом на 29 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

35. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.

37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text.

38. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 (МСБО 32). Фінансові інструменти: подання : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029#Text.

39. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). Основні засоби : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text.

40. Склоресурс. *Склоресурс*. URL: <https://skloresurs.com/>.

41. Звіт незалежного аудитора щодо річної фінансової звітності ТОВ «Склоресурс» код ЄДРПОУ 34629505 станом на 31.12.2021 р. *Склоресурс*. URL: https://www.skloresurs.com/ckeditor_assets/attachments/7/111.pdf.

42. Рахунок 36 (361, 362, 363, 364) Розрахунки з покупцями, замовниками. *Бухоблік в Україні: Бухгалтерський і податковий облік*. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/396-rahunok-36.html>.

43. Рахунок 37 (371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379) Різні дебітори. *Бухоблік в Україні: Бухгалтерський і податковий облік*. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/397-rahunok-37.html>.
44. Рахунок 18 (181,182,183,184) Довгострокова дебіторська заборгованість. *Бухоблік в Україні: Бухгалтерський і податковий облік*. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/378-rahunok-18.html>.
45. Рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». *Бухоблік в Україні: Бухгалтерський і податковий облік*. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/398-rahunok-38.html>.
46. The Pros & Cons on Requiring Reports on Internal Control. *Small Business - Chron.com*. URL: <https://smallbusiness.chron.com/pros-cons-requiring-reports-internal-control-45533.html>.
47. Аудит дебіторської заборгованості. *Pidru4niki*. URL: https://pidru4niki.com/1377110742185/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/audit_debitorskoyi_zaborgovanosti.
48. Радіонова Н. Й., Гайдей І. С. Організаційні засади проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічний простір*. 2019. Вип. 142. С. 136-148. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/12714/1/20190626_304.pdf.
49. Бескоста Г. М. Розробка концептуальних основ забезпечення контролю якості аудиту дебіторської заборгованості. *Ефективна економіка*. 2013. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2305>.
50. Подмешальська Ю. В., Максимова К. С. Удосконалення методики аудиту дебіторської заборгованості. *Агросвіт*. 2019. № 5. С. 83–91.
51. Костюк О. М. Економічний аналіз фінансових результатів підприємства. Харків : ХНАУ, 2017. 612 с
52. Бондарчук Н. В., Тімашова А. М. Модель аналізу дебіторської заборгованості: основні показники. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 3(71). С. 170–177.53.

53. Попова В. Д., Кузь В. І. Удосконалення обліку дебіторської заборгованості у контексті формування інформаційного забезпечення управління платоспроможністю суб'єкта господарювання. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 4(21). 104-109.

54. Бондарчук Н. В., Васильєва Л. М. Теоретико-методичні основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 16. Ч. 1. С. 135–138.

55. Подмешальська Ю. В., Варварін Р. Ю. Внутрішній аудит як засіб удосконалення обліку та контролю дебіторської заборгованості. *Мукачівський державний університет*. 2016. № 7. С. 963–966.

56. Закревська О. Ю. Внутрішній аудит поточної дебіторської заборгованості підприємств торгівлі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2017. № 47. С. 92–90.

57. Top 7 AR Challenges (And How to Fix Them). *All-in-One Cash Management and Business Banking Software | Centime*. URL: <https://www.centime.com/posts/top-ar-challenges>.

58. Як управляти грошовими потоками за допомогою платіжного календаря. *Uteka*. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agro-sektori-35-kak-upravlyat-denezhnyimi-potokami-s-pomoshhyu-platezhnogo-kalendar-ya>.

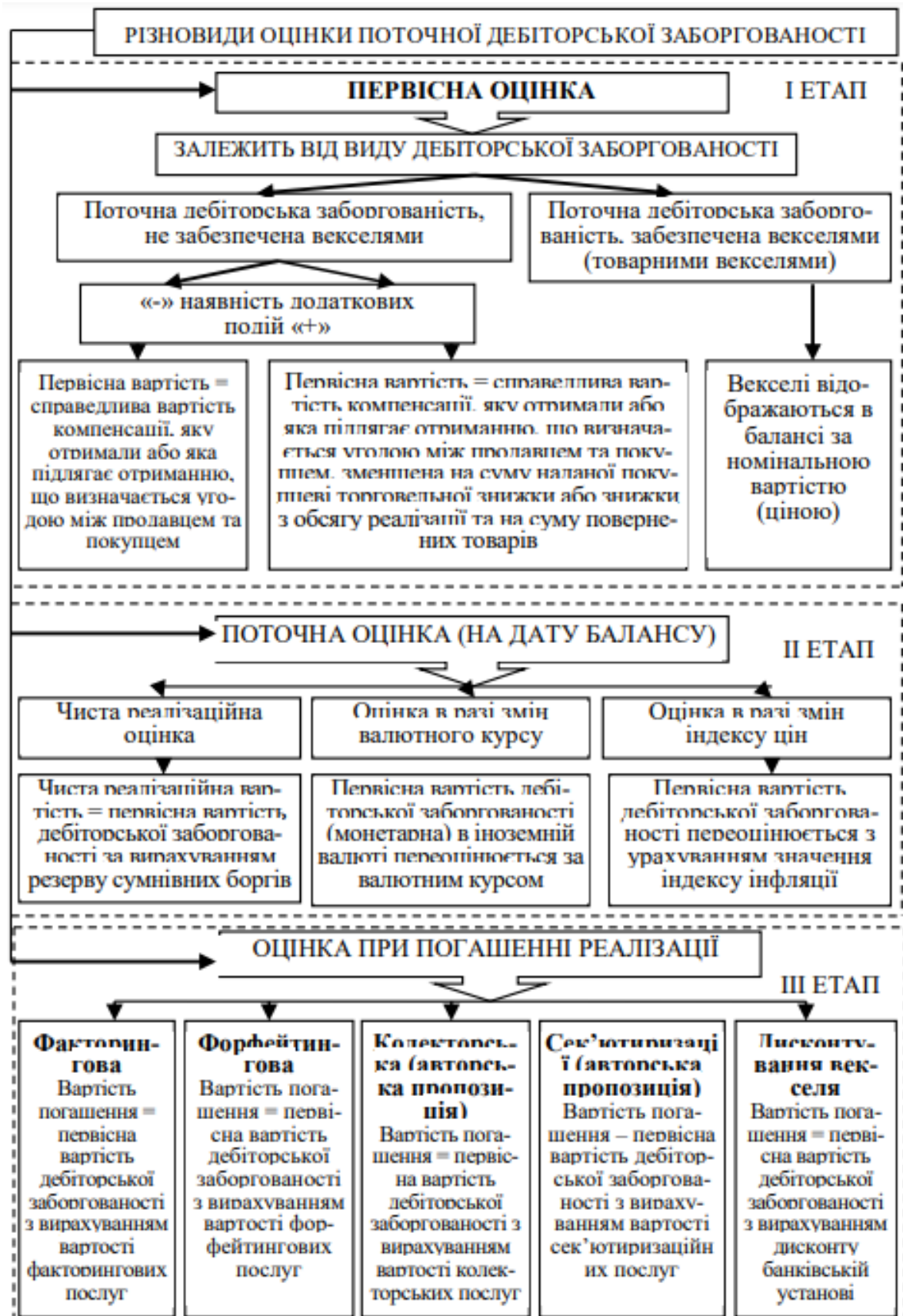
59. Платіжний календар – це... Визначення, види, використання, ведення і приклад – Сторінка 3. *What – маємо відповідь*. URL: <https://what.com.ua/platijnii-kalendar-ce-viz/3/>.

60. Платіжний календар ІТ-компаній в Україні: як його організувати та що він дасть?. *Юридична компанія «Правова допомога»*. URL: <https://pravdop.com.ua/publications/praktiki-kompanii/platezhniy-kalendar-it-kompaniy-v-ukraine-kak-ego-organizovat-i-hto-on-dast-10-2022-148/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація оцінки поточної дебіторської заборгованості

*Джерело: [22]

Додаток Б

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СКЛОРЕСУРС"

НАКАЗ № 1

м. Дубно

04 січня 2021 р.

«Про облікову політику ТОВ «СКЛОРЕСУРС»

Керуючись Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV, затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інструкціями та іншими нормативними актами, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом ТОВ «СКЛОРЕСУРС», та з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності, -

НАКАЗУЮ :

1. Затвердити Положення про облікову політику ТОВ «СКЛОРЕСУРС» (додається) та ввести його в дію з 04 січня 2021 року.
2. Загальний контроль за виконанням цього Наказу залишаю за собою.
3. Безпосередній контроль за виконанням вимог Положення про облікову політику покладається на головного бухгалтера підприємства.

Генеральний директор:
З наказом ознайомлені:

О.М.Кірічук
П.О. Чайка
Н.В. Ковальчук
Т.М. Ковальчук
Н.В. Солтис
О.П. Ткачук
Т.М. Новіцька

Затверджено
наказом № 1 від 04 січня 2022 р.

Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку ТОВ "СКЛОРЕСУРС"

Керуючись Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухоблік), затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інструкціями та іншими нормативними актами, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом, та з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності на ТОВ „СКЛОРЕСУРС" (далі за текстом - „Підприємство") застосовуються наступні положення.

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. На забезпечення виконання пункту 4 статті 8 Закону про бухоблік встановити з 4 січня 2021 року на Підприємстві таку форму організації бухгалтерського обліку:

Продовження Додатку Б

- Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства.

1.2. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених Законом про бухоблік, зокрема п.7 ст.8, та іншими законодавчими та нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку.

1.3. Відповідальність інших працівників, які ведуть облік, регулюється посадовими інструкціями, що затверджуються керівником Підприємства.

2. Повноваження на підпис документів

2.1. Право першого підпису на банківських розрахунково-платіжних документах надається директору.

2.2. На право підпису окремих документів можуть надаватися повноваження іншим посадовим особам, що оформлюється окремим Наказом по Підприємству.

2.3. На Підприємстві дозволяється використовувати факсимільний підпис генерального директора тільки на наступних документах:

- рахунках, виписаних Підприємством на оплату;
- актах-приймання передачі, актах виконаних робіт, додатках і доповненнях, що підписуються Підприємством з клієнтами на виконання зобов'язань по укладених договорах;
- актах списання ТМЦ та актах приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, за виключенням основних засобів першої групи;
- посвідченнях на відрядження;
- внутрішніх наказів, інструкціях по товариству.

Перед проставлянням факсиміле на вказаних документах розпорядник факсимільного підпису повинен впевнитися, що відтиснення факсимільного підпису відображає підпис генерального директора, крім того, в лівому або правому нижньому кутку вказує свою посаду, прізвище і ставить підпис. На рахунках та посвідченнях на відрядження зазначати посаду, прізвище та ставити підпис розпоряднику факсимільного підпису не потрібно.

Порядок використання факсиміле регулюється „Інструкцією про порядок використання на Підприємстві факсимільного підпису генерального директора при оформленні первинних та інших документів”.

3. Документообіг

3.1. Документообіг Підприємства регулюється відповідними організаційно-розпорядчими документами, виданими посадовими особами у межах наданих їм повноважень. До таких документів відносяться, зокрема (але не виключно):

- про делегування повноважень на право підпису документів;
- про бухгалтерську службу;
- про закріплення водіїв за транспортними засобами та порядок контролю за їх ротацією;
- про перелік посад, які мають право користуватися корпоративним мобільним зв'язком та встановлення лімітів користування послугами мобільного зв'язку;
- про розмір встановленого ліміту каси на підприємстві, його структурних підрозділах, філіях та представництвах;
- про порядок архівування документів.

3.2. Перелік посадових осіб, яким доручено отримувати і видавати матеріальні цінності встановлюється виключно Наказом генерального директора.

4. Первинний облік

4.1. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення.

Продовження Додатку Б

Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

4.2. Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату і місце складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції (в т.ч. факсимільний підпис).

4.3. Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

4.4. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

4.5. Регістри бухгалтерського обліку повинні мати назву, період реєстрації господарських операцій.

4.6. Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

4.7. У разі складання та зберігання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку на машинних носіях інформації підприємство на вимогу контролюючих або судових органів та своїх контрагентів зобов'язане за свій рахунок зробити копії таких документів на паперовому носії.

4.8. Підприємство вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечує їх належне зберігання протягом встановленого строку.

4.9. Відповідальність за несвочасне складання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

5. Інвентаризація

5.1. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до ст. 10 Закону про бухоблік та інших нормативних документів, зокрема Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 р. N 69.

5.2. Склад постійно діючої інвентаризаційної комісії встановлюється Наказом керівника.

5.3. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань щороку перед складанням річної фінансової звітності станом на 31 грудня року, за який складається фінансова звітність.

5.4. Інвентаризацію основних засобів здійснювати 1 раз на 3 роки.

5.5. Проводити раптову інвентаризацію каси не рідше одного разу на рік.

5.6. У всіх інших випадках об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником чи власниками підприємства на підставі чинного законодавства.

6. Оцінка

6.1. Створити оціночну комісію для проведення приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань.

6.2. Залучати у разі необхідності для проведення оцінки окремих об'єктів активів спеціалізовані оціночні фірми.

*Продовження Додатку Б***7. Податковий облік**

7.1. Вести податковий облік та подавати податкову звітність згідно вимог чинного законодавства України.

9. Бухгалтерський облік

9.1. Вести бухгалтерський облік на Підприємстві згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухоблік), та затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (далі - П(С)БО).

9.2. Облікова політика підприємства будується з використанням наступних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності:

- автономність;
- обачність (обережність);
- повне висвітлення (відображення);
- послідовність;
- безперервність;
- нарахування і відповідність доходів і витрат;
- превалювання (превага) сутності над формою;
- історична (фактична) собівартість;
- єдиний грошовий вимірник;
- періодичність.

9.3. Облікову політику застосовувати таким чином, щоб фінансові звіти повністю узгоджувались з вимогами Закону про бухоблік та кожного конкретного П(С)БО. Застосовувати перед усім ті підходи та методи для ведення бухобліку і надання інформації в фінансових звітах, які передбачені П(С)БО і найбільш адаптовані до діяльності підприємства.

9.4. Згідно з П(С)БО 1 ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) проводити згідно принципу нарахування так, щоб результати операцій та інших подій відображались в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує чи сплачує кошти.

9.5. Доходи в Звіті про прибутки та збитки відображати в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду співставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

9.6. При складанні фінансових звітів визначити величину суттєвості статті в розмірі 1 тис. грн.

9.7. Використовувати на Підприємстві автоматизовану форму ведення обліку із застосуванням бухгалтерської програми „1С:Бухгалтерія”.

10. Основні засоби

10.1. Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікувати за такими групами:

1. Основні засоби

- 1.1. Земельні ділянки.
- 1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель.
- 1.3. Будинки, споруди та передавальні пристрої.
- 1.4. Машини та обладнання.
- 1.5. Транспортні засоби.
- 1.6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі).
- 1.7. Тварини.
- 1.8. Багаторічні насадження.
- 1.9. Інші основні засоби.

2. Інші необоротні матеріальні активи

- 2.1. Бібліотечні фонди.

Продовження Додатку Б

- 2.2. Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА).
 2.3. Тимчасові (нетитульні) споруди.
 2.4. Природні ресурси.
 2.5. Інвентарна тара.
 2.6. Предмети прокату.
 2.7. Інші необоротні матеріальні активи.

3. Незавершені капітальні інвестиції

10.2. До основних засобів відносити матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання у господарській діяльності (виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій), вартість яких дорівнює або перевищує 15 000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік);

10.3. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) відносити матеріальні цінності, що призначаються для використання у господарській діяльності протягом періоду, який більше одного року з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких не перевищує 15 000 гривень.

10.4. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

10.5. Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

10.6. Амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів здійснюється прямолінійним методом із застосуванням строків, встановлених для кожного об'єкта основних засобів, зокрема:

група 3 - будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 – вантажні транспортні засоби	5
група 5 – легкові транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 9 - інші основні засоби	12
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5

10.7. Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів не розраховувати і з метою амортизації прийняти рівною нулю.

10.8. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) нараховується в першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості.

Продовження Додатку Б

10.9. Підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

10.10. Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

10.11. Якщо у первинних документах, якими оформлюється придбання (виготовлення) основних засобів чи введення їх в експлуатацію безпосередньо не зазначається мета використання основного засобу (виробниче чи невиробниче використання), вважати, що основний засіб призначається для виробничого використання.

10.12. У протилежному разі, якщо основний засіб призначається для невиробничого використання, про це обов'язково повинно бути зазначено у первинних документах, якими оформлюється придбання, виготовлення чи введення в експлуатацію таких невиробничих основних засобів.

11. Нематеріальні активи

11.1 Облік нематеріальних активів вести по кожному об'єкту нематеріальних активів.

11.2 Нематеріальні активи класифікувати за такими групами:

1. Права користування майном
2. Права на знаки для товарів і послуг
3. Права на об'єкти промислової власності
4. Авторські та суміжні з ними права
5. Інші нематеріальні активи

11.3 Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображати в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.

11.4 Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання майбутніх економічних вигод від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу.

11.5 Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом.

11.6 Не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- витрати на дослідження;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок (товарних знаків).

11.7 Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

11.8 Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), але не більше 20 років. Строк корисного використання встановлюється окремо для кожного нематеріального активу.

Продовження Додатку Б

11.9 При визначенні строку корисного використання об'єкта нематеріальних активів слід ураховувати:

- строки корисного використання подібних активів;
- моральний знос, що передбачається;
- правові або інші подібні обмеження щодо строків його використання та інші фактори.

11.10 Амортизація нематеріального активу нараховується із застосуванням прямолінійного методу.

11.11 Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому нематеріальний актив став придатним для використання. Суму нарахованої амортизації підприємства відображають збільшенням суми витрат підприємства і накопиченої амортизації нематеріальних активів.

11.12 Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття нематеріального активу.

11.13 Термін корисного використання нематеріального активу та метод його амортизації переглядаються в кінці звітного року, якщо в наступному періоді очікуються зміни строку корисного використання активу або зміни умов отримання майбутніх економічних вигод.

11.13 Амортизація нематеріального активу нараховується, виходячи з нового методу нарахування амортизації і строку використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем змін.

12. Запаси

12.1 Одиницею бухгалтерського обліку запасів визнавати їх найменування.

12.2 Запаси визнавати активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

12.3 Первісну вартість запасів, придбаних за плату визначати по собівартості запасів згідно з П(С)БО 9.

12.4 Первісну вартість запасів, виготовлених власними силами підприємства, визначати згідно з П(С)БО 16.

12.5 Запаси відображати в бухгалтерському обліку по первісній вартості.

12.6 При відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті їх оцінку здійснювати по методу ФІФО.

12.7 Запаси, які не приносять підприємству економічних вигод в майбутньому, визнавати неліквідними і списувати в бухобліку, а при складанні фінансової звітності не відображати в балансі, а враховувати на окремому субрахунку позабалансового рахунку 07.

12.8 Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу із нарахуванням зносу в розмірі 100% при передачі їх в експлуатацію) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними матеріально-відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (до моменту їх повної ліквідації, списання з балансу). Малоцінні і швидкозношувані предмети вартістю до 100 грн. за одиницю при передачі їх в експлуатацію за балансом не враховуються (окрім приладів обліку та спецодягу).

12.9 Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за первісною вартістю .

13. Дебіторська заборгованість

13.1. Дебіторську заборгованість визнавати активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і її можливо достовірно визначити. В балансі дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги, визнавати по чистій вартості, що дорівнює сумі дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

13.2. Величина сумнівних боргів визначається, виходячи з платоспроможності окремих дебіторів, питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати або на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Продовження Додатку Б

13.3. Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату.

13.4. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

13.5. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума поточної дебіторської заборгованості відносно якої існує сумнів, щодо її погашення

13.6. Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат.

13.7. Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

13.8. Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено, у разі визнання її безнадійною списується з балансу з відображенням у складі інших операційних витрат.

13.9. Частина довгострокової дебіторської заборгованості, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображається на ту саму дату в складі поточної дебіторської заборгованості.

14. Зобов'язання

14.1. Зобов'язання (обов'язок чи відповідальність діяти певним чином) визнавати лише тоді, коли актив отриманий, або коли підприємство має безвідмовну угоду придбати актив.

14.2. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

14.3. Зобов'язання, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, слід розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первісний термін погашення був більше ніж дванадцять місяців та до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове.

- Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої порушені, вважається довгостроковим, якщо:

- позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення;

- не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

14.4. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

14.5. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

14.6. Забезпечення (резерви) на оплату майбутніх відпусток працівників, на додаткове пенсійне забезпечення, на виконання гарантійних зобов'язань, на реструктуризацію, на виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами не створювати.

15. Інші активи та зобов'язання

15.1. До «Витрат майбутніх періодів» відносити суми за підписку періодичних видань, раніше сплачені рекламні послуги та суми страхових платежів, вартість строкових ліцензій та інших спеціальних дозволів, а також всі інші витрати, що стосуються наступного облікового періоду.

Продовження Додатку Б

- 15.2. До складу «Доходів майбутніх періодів» включати суми доходів, нарахованих на протязі поточного чи попередніх звітних періодів, які будуть визначені в наступних звітних періодах.
- 15.3. Оцінку ступеня завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображати у звітному періоді підписання акта про надані послуги (виконані роботи).
- 15.4. Товари, передані на комісію, не вважати реалізованими при передачі комісіонеру, тому ці операції не вважати доходами.
- 15.5. Класифікацію затрат на виробництво проводити згідно з П(С)БО 16. Витрати не пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються в собівартість реалізованої продукції, є витратами звітного періоду. Класифікацію адміністративних витрат і витрат на збут здійснювати згідно з П(С)БО 16.
- 15.6. По кожному контрагенту вести облік у розрізі договорів (рахунків).
- 15.7. Оцінку активів або зобов'язань в операціях з пов'язаними сторонами Підприємство проводить по методу балансової вартості.
- 15.8. У проміжній фінансовій звітності відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання не відображати.
- 15.9. Нарахування податку на прибуток у фінансовій звітності відображати у тому періоді, за який складається фінансова звітність.
- 15.10. Подавати фінансову звітність за формами і в терміни, передбачені П(С)БО.
- 15.11. Використовувати на Підприємстві форми і системи оплати праці відповідно до умов, передбачених чинним законодавством України про працю.
- 15.12. Використовувати на Підприємстві передбачені діючими законодавчими актами України граничні норми добових на службові відрядження, граничну величину розрахунків готівкою, терміни подачі звіту про використання коштів,

16. Заклучні положення

- 16.1. Загальний контроль за виконанням вимог Положення залишаю за собою.
- 16.2. Безпосередній контроль за виконанням вимог Положення покладається на головного бухгалтера Підприємства.
- 16.3. У випадку зміни норм чинного законодавства щодо питань, які передбачені Положенням, перевагу мають норми законодавства. У такому разі у Положення повинні бути внесені відповідні зміни.
- 16.4. Внесення змін до даного Положення у зв'язку із зміною законодавства чи вступом у дію нових П(С)БО здійснюється шляхом викладення Положення у новій редакції та затвердження Наказом по Підприємству.

Генеральний директор

Кірічук О.М

З ПОЛОЖЕННЯМ ОЗНАЙОМЛЕНИЙ:

П.О. Чайка
 Н.В. Ковальчук
 Т.М. Ковальчук
 Н.В. Солтис
 О.П. Ткачук
 Т.М. Новіцька

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Склоресурс"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
Територія	РІВНЕНСЬКА	за ЄДРПОУ	2021	01	01
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КОАТУУ	34629505		
Вид економічної діяльності	Формування й оброблення листового скла	за КОПФГ	5610300000		
Середня кількість працівників	226	за КВЕД	120		
Адреса, телефон	35600, РІВНЕНСЬКА, ДУБНО, вулиця Семидубська, 105		23.12		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			036528283		
Складено (зробити позначку "✓" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			V		
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Кол за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код ридка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	29	-
первісна вартість	1001	231	231
накопичена амортизація	1002	202	231
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12 668	18 915
Основні засоби	1010	112 266	199 171
первісна вартість	1011	167 914	275 676
знос	1012	55 648	76 505
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	124 963	218 086
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	36 124	71 141
Виробничі запаси	1101	30 680	60 394
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	324	927
Товари	1104	5 120	9 820
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11 109	10 508
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданнями авансами	1130	12 893	13 972
з бюджетом	1135	-	3 073
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	64	392
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 179	8 592
Готівка	1166	6	2
Рахунки в банках	1167	2 173	8 590
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження Додатку В

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	6 052	18 529
Усього за розділом II	1195	68 421	126 207
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	193 384	344 293

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	33 337	31 426
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	16 404	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	55 602	78 507
Неоплачений капітал	1425	(4 555)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	84 384	109 933
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відрощені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	34 011	94 806
Інші довгострокові зобов'язання	1515	8 425	11 686
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	42 436	106 492
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	31 796	17 649
розрахунками з бюджетом	1620	1 061	2 707
у тому числі з податку на прибуток	1621	782	2 278
розрахунками зі страхування	1625	282	488
розрахунками з оплати праці	1630	1 053	1 811
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	31 081	103 418
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відрощені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 291	1 795
Усього за розділом III	1695	66 564	127 868
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста частка в активах недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	193 384	344 293

Керівник

Головний бухгалтер

Кірічук Олександр Михайлович

Ковальчук Наталія Василівна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Д

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Склоресурс"	Дата (рік, місяць, число)	2022	01	01
Територія	РІВНЕНСЬКА	за ЄДРПОУ	34629505		
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КАТОТГ ¹	UA5604010010080334		
Вид економічної діяльності	Формування й оброблення листового скла	за КОПФ ²	120		
Середня кількість працівників	2 278	за КВЕД	23.12		
Адреса, телефон	35600, РІВНЕНСЬКА, ДУБНО, вулиця Семидубська, 105				

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	☐
за міжнародними стандартами фінансової звітності	☐

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	231	231
накопичена амортизація	1002	231	231
Незавершені капітальні інвестиції	1005	18 915	47 882
Основні засоби	1010	199 171	231 789
первісна вартість	1011	275 676	359 490
знос	1012	76 505	127 701
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	218 086	279 671
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	71 141	109 802
виробничі запаси	1101	60 394	106 046
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	927	1 176
товари	1104	9 820	2 580
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10 506	9 344
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	13 972	175 255
з бюджетом	1135	3 073	54
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з страхових доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	392	596
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 592	12 969
готівка	1166	2	3
рахунки в банках	1167	8 590	12 966
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестраховки у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження Додатку Д

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	18 529	59 711
Усього за розділом II	1195	126 207	367 731
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	344 293	647 402

Пасиви	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (найовіший) капітал	1400	31 426	33 337
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	78 507	132 221
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	109 933	165 558
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	94 806	73 530
Інші довгострокові зобов'язання	1515	11 686	9 516
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Презонний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	106 492	83 046
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі віддані	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	17 649	19 311
розрахунками з бюджетом	1620	2 707	8 884
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 278	4 684
розрахунками зі страхування	1625	488	648
розрахунками з оплати праці	1630	1 811	2 457
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	103 418	340 869
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
інші поточні зобов'язання	1690	1 795	26 629
Усього за розділом III	1695	127 868	398 798
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість фінансових інструментів	1800	-	-
Баланс	1900	344 293	647 402

Керівник

Кірічук Олександр Михайлович

Головний бухгалтер

Ковальчук Наталія Василівна

¹ Кодифікатор за місцевістю територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в податку - істотно впливає на центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Е

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні принципи до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Скаресурс"	Дата (рік, місяць, число)	КОДН
Територія	РІВНЕНСЬКА	за ЄДРНОУ	2023 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КАТОТТ ¹	34629505
Вид економічної діяльності	Формування й оброблення листового скла	за КОПФГ	UA56040110010000334
Середня кількість працівників ²	278	за КВЕД	120
Адреса, телефон	35600, РІВНЕНСЬКА, ДУБНО, вулиця Семидубівка, 105		23,12
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "x" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			✓
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	231	231
накопичена амортизація	1002	231	231
Незавершені капітальні інвестиції	1005	47 882	19 575
Основи засоби	1010	231 789	258 411
первісна вартість	1011	359 490	443 720
знос	1012	127 701	185 309
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомісті	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомісті	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені асвіційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	279 671	277 986
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	109 802	119 338
виробничі залишки	1101	106 046	116 554
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	1 176	1 420
товари	1104	2 580	1 355
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебітні перестраховування	1115	-	-
Веселі операції	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	9 344	5 919
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за наданими авансами	1130	175 255	84 401
з бюджетом	1135	54	689
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	596	1 019
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	12 969	364
готівка	1166	3	3
рахунок в банках	1167	12 966	361
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестраховки у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах наданих авансів	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження Додатку Е

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	59 711	45 730
Усього за розділом II	1195	367 731	257 460
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	647 402	535 446

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіновий) капітал	1400	33 337	33 337
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооплачу	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений збуток (непокритий збиток)	1420	132 221	158 585
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	165 558	191 922
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	73 530	50 124
Інші довгострокові зобов'язання	1515	9 516	1 545
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Привласнений фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	83 046	51 669
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	19 311	4 291
розрахунки з бюджетом	1620	8 884	2 349
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 684	1 862
розрахунки зі страхування	1625	648	662
розрахунки з оплати праці	1630	2 457	2 362
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	340 869	269 544
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	26 629	12 647
Усього за розділом III	1695	398 798	291 855
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Часта вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	647 402	535 446

Керівник

Кіричук Олександр Михайлович

Головний бухгалтер

Ковальчук Наталія Василівна

¹ Кодифікатор адміністративних територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Ж

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Склоресурс"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2022	01	01
	(найменування)	за ЄДРПОУ	34629505		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)					
за	Рік 2021	р.			
		Форма № 2 Код за ДКУД	1801003		

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	634 646	352 859
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(525 673)	(279 279)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	108 973	73 580
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	13 977	5 580
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(10 084)	(7 320)
Витрати на збут	2150	(39 740)	(22 683)
Інші операційні витрати	2180	(3 137)	(17 625)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	69 989	31 532
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	17	4
Інші доходи	2240	683	411
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(5 183)	(4 014)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Додаток 3

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Склоресурс"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
			2023	01
	(найменування)	за ЄДРПОУ	34629505	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	543 642	634 646
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестрахування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(449 788)	(525 673)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	93 854	108 973
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	15 381	13 977
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(11 051)	(10 084)
Витрати на збут	2150	(35 087)	(39 740)
Інші операційні витрати	2180	(28 047)	(3 137)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	35 050	69 989
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	87	17
Інші доходи	2240	1 306	683
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(4 291)	(5 183)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження Додатку 3

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	32 152	65 506
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 788)	(11 792)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	26 364	53 714
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	26 364	53 714

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	429 266	406 929
Витрати на оплату праці	2505	30 511	45 972
Відрахування на соціальні заходи	2510	6 886	9 986
Амортизація	2515	63 969	53 036
Інші операційні витрати	2520	28 274	48 187
Разом	2550	558 906	564 110

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Кірічук Олександр Михайлович

Ковальчук Наталія Василівна

Додаток Й
Штатний розпис ТОВ «Склоресурс»

№п/п	Назва посади (професії)	Код за класифікатором професій	Категорія посади за класифікатором професій
Адміністрація			
1	Генеральний директор	1210.1	Кер.
2	Заступник генерального директора з операційної діяльності	1210.1	Кер.
3	Директор виконавчий	1210.1	Кер.
4	Директор з капітального будівництва	1223.1	Кер.
5	Завідувач господарства підсобного	1221.1	Кер.
6	Менеджер систем якості	1493	Упр.
7	Юрисконсульт	2429	Проф.
8	Менеджер з маркетингу	1475.4	Упр.
9	Адміністратор	4222	Тех.служб.
10	Сестра медична	3231	Фах.
Фінансовий відділ			
11	Директор фінансовий	1231	Кер.
12	Головний бухгалтер	1231	Кер.
13	Заступник головного бухгалтера	1231	Кер.
14	Бухгалтер	3433	Фах.
15	Провідний економіст	2441.2	Проф.
16	Економіст	2441.2	Проф.
17	Економіст з матеріально-технічного забезпечення	2441.2	Проф.
Відділ персоналу			
18	Директор з управління персоналом	1232	Кер.
19	Менеджер з персоналу	1477.1	Упр.
20	Офіс-адміністратор	4222	Тех.служб.
21	Прибиральник службових приміщень	9132	Роб.
Відділ охорони праці			
22	Начальник відділу охорони праці	1232	Кер.
23	Інженер з охорони праці	2149.2	Проф.
Відділ інформаційних технологій			
24	Начальник відділу інформаційних технологій	1229.7	Кер.
25	Інженер з комп'ютерних систем	2131.2	Проф.
26	Адміністратор системи	2131.2	Проф.
Відділ збуту			
27	Директор комерційний	1233	Кер.
28	Менеджер із збуту	1475.4	Упр.
29	Менеджер з питань регіонального розвитку	1474	Упр.
30	Старший інженер-конструктор	2149.2	Проф.
31	Інженер-конструктор	2149.2	Проф.
Відділ матеріально-технічного постачання			
32	Начальник відділу матеріально-технічного постачання	1235	Кер.

Продовження Додатку Й

33	Менеджер з постачання	1475.4	Упр.
Транспортно-логістичний відділ			
34	Начальник транспортно-логістичного відділу	1229.7	Кер.
35	Диспетчер	3119	Фах.
36	Водій автотранспортних засобів	8322	Роб.
37	Механік	3115	Фах.
38	Сестра медична	3231	Фах.
Відділ контролю якості			
39	Начальник відділу контролю якості	1229.7	Кер.
40	Інженер з якості	2149.2	Проф.
Відділ планування			
41	Начальник відділу планування	1229.7	Кер.
42	Технік-технолог	3111	Фах.
43	Економіст з планування	2441.2	Проф.
Відділ автоматизованої системи керування виробництвом			
44	Начальник відділу автоматизованої системи керування виробництвом	1236	Кер.
Виробництво			
45	Директор з виробництва	1222.1	Кер.
46	Начальник виробництва	1222.2	Кер.
47	Начальник дільниці гартування скла	1222.2	Кер.
48	Начальник дільниці обробки і триплексації скла	1222.2	Кер.
49	Начальник дільниці зборки склопакетів	1222.2	Кер.
50	Начальник дільниці порізки скла	1222.2	Кер.
51	Начальник дільниці спецпроектів	1222.2	Кер.
Дільниця обробки і триплексації скла			
52	Бригадир на дільницях виробництва	8990	Роб.
53	Інженер-конструктор	2149.2	Проф.
54	Складальник склопакетів	8290	Роб.
Дільниця гартування скла			
55	Майстер дільниці	1222.2	Кер.
56	Бригадир на дільницях виробництва	8990	Роб.
57	Складальник склопакетів	8290	Роб.
Дільниця зборки склопакетів			
58	Бригадир на дільницях виробництва	8990	Роб.
59	Складальник склопакетів	8290	Роб.
Дільниця порізки скла			
60	Складальник склопакетів	8290	Роб.
Технічний відділ			
61	Директор технічний	1229.7	Кер.
62	Головний механік	1222.1	Кер.
63	Менеджер з постачання	1475.4	Упр.
64	Інженер-технолог	2149.2	Проф.
Склад готової продукції			

Продовження Додатку Й

65	Завідувач складу	1226.2	Кер.
66	Підсобний робітник	9322	Роб.
67	Водій навантажувача	8334	Роб.
Склад сировини та матеріалів			
68	Завідувач складу	1226.2	Кер.
69	Комірник	9411	Роб.
Енергетична дільниця			
70	Енергетик	3113	Фах.
71	Інженер-електронік	2144.2	Проф.
72	Слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики	7241	Квал. роб.
73	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустановок	7241	Квал. роб.
74	Електрослюсар черговий та з ремонту устаткування	7241	Квал. роб.
Механічна дільниця			
75	Провідний інженер з ремонту	2149.2	Проф.
76	Інженер з ремонту	2149.2	Проф.
77	Слюсар-ремонтник механічної дільниці	7233	Квал. роб.
Слюсарна дільниця			
78	Майстер дільниці	1222.2	Кер.
79	Токар	8211	Роб.
80	Слюсар-ремонтник слюсарної дільниці	7233	Квал. роб.
Оперативно-ремонтна дільниця			
81	Інженер-механік груповий	2145.2	Проф.
82	Слюсар-ремонтник оперативно-ремонтної дільниці	7233	Квал. роб.
Служба безпеки			
83	Начальник служби	1232	Кер.
84	Інженер з керування та обслуговування систем	2149.2	Проф.
85	Фахівець із організації інформаційної безпеки	3439	Фах.
86	Охоронник	5169	Прац.
Загально-господарська дільниця			
87	Прибиральник службових приміщень	9132	Роб.
88	Кур'єр	9151	Роб.

Додаток К
ПОСАДОВА ІНСТРУКЦІЯ
БУХГАЛТЕРА
ФІНАНСОВОГО ВІДДІЛУ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Дана посадова інструкція визначає функціональні обов'язки, права і відповідальність бухгалтера.
- 1.2. Призначення на посаду бухгалтера та звільнення з неї здійснюється наказом генерального директора товариства.
- 1.3. Бухгалтер підпорядковується головному бухгалтеру.
- 1.4. Посадова інструкція розроблена відповідно до Кодексу законів про працю України та відповідає вимогам чинного законодавства про працю.

2. ПОВИНЕН ЗНАТИ

Бухгалтер повинен знати:

- 2.1. Нормативні, методичні та інші керівні матеріали з організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.
- 2.2. Облікову політику, систему реєстрів обліку, правила документообігу й технологію оброблення облікової інформації на підприємстві.
- 2.3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій.
- 2.4. Систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності й контролю.
- 2.5. Основи трудового законодавства.
- 2.6. Правила та норми охорони праці.

3. ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Бухгалтер:

- 3.1. Самостійно і в повному обсязі веде облік необоротних активів, запасів, коштів, розрахунків та інших активів, власного капіталу та зобов'язань, доходів та витрат за прийнятою на підприємстві формою бухгалтерського обліку з дотриманням єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку та з урахуванням особливостей діяльності підприємства й технології оброблення даних.
- 3.2. Забезпечує повне та достовірне відображення інформації, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, на рахунках бухгалтерського обліку.
- 3.3. За погодженням з власником (керівником) підприємства та керівником підрозділу бухгалтерського обліку, подає в банківські установи документи для перерахування коштів згідно з визначеними податками й платежами, а також для розрахунків з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.
- 3.4. Бере участь у проведенні інвентаризації активів і зобов'язань, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат під нестачі, крадіжки й псування активів підприємства, у перевітках стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства.

Продовження Додатку К

- 3.5. Готує дані для включення їх до фінансової звітності, здійснює складання окремих її форм, а також форм іншої періодичної звітності, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку.
- 3.6. Забезпечує підготовку оброблених документів, реєстрів і звітності для зберігання їх протягом установленого терміну.
- 3.7. Бере участь у підготовці пропозицій щодо:
- внесення змін до обраної облікової політики, удосконалення внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу;
 - розроблення додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності й контролю господарських операцій;
 - забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення, регулювання діяльності підприємства та інших питань, пов'язаних з інформацією про фінансове становище підприємства та результати його діяльності.
- 3.8. Постійно знайомиться та вивчає нові нормативно-методичні та довідкові документи з питань організації та ведення бухгалтерського обліку та вносить пропозиції щодо їх впровадження на підприємстві.

4. ПРАВА

Бухгалтер має право:

- 4.1. Отримувати всі передбачені законодавством соціальні гарантії.
- 4.2. Вимагати сприяння у виконанні своїх посадових обов'язків і здійсненні прав.
- 4.3. Вимагати створення організаційно-технічних умов, необхідних для виконання посадових обов'язків та надання необхідного обладнання та інвентарю.
- 4.4. Знайомитися з проектами документів, що стосуються його діяльності.
- 4.5. Запитувати і отримувати документи, матеріали та інформацію, необхідні для виконання своїх посадових обов'язків і розпоряджень керівництва.
- 4.6. Підвищувати свою професійну кваліфікацію.
- 4.7. Повідомляти про виявлені в процесі своєї діяльності порушення і невідповідності і вносити пропозиції щодо їх усунення.
- 4.8. Ознайомлюватися з документами, що визначають права та обов'язки за займаною посадою, критерії оцінки якості виконання посадових обов'язків.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Бухгалтер несе відповідальність за:

- 5.1. Невиконання або несвоєчасне виконання покладених цією посадовою інструкцією обов'язків та (або) невикористання наданих прав.
- 5.2. Недотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежного захисту.
- 5.3. Розголошення інформації про організацію (підприємство/установу), що відноситься до комерційної таємниці.
- 5.4. Невиконання або неналежне виконання вимог внутрішніх нормативних документів організації (підприємства/установи) та законних розпоряджень керівництва.

Продовження Додатку К

5.5. Правопорушення, скоєні в процесі своєї діяльності, в межах, встановлених чинним адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством.

5.6. Завдання матеріального збитку організації (підприємству/установі) в межах, встановлених чинним адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством.

5.7. Неправомірне використання наданих службових повноважень, а також використання їх в особистих цілях.

УЗГОДЖЕНО

Юрисконсульт:

Начальник відділу охорони праці:

Директор фінансовий:

З інструкцією ознайомлений:

Додаток Л

Кореспонденція рахунків з обліку експортних операцій. Перша подія –
відвантаження продукції (дол. США/грн)

Зміст операції	Дт	Кт
Оформлення МД, вивезення продукції		
Нараховано плату за митне оформлення	93	377
Перераховано плату за митне оформлення продукції	377	311
Отримано від митного брокера послуги з декларування	93	685
Оплачено послуги митного брокера	685	311
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на дату фактичного вивезення продукції за межі митної території України. Курс НБУ – 35,90 грн за \$1	701	641/ПДВ
Віднесено на фінансовий результат: плату за митне оформлення продукції	791	93
послуги митного брокера	791	93
Відвантаження продукції на експорт (передача на складі покупця)		
Передано продукцію покупцю. Курс НБУ – 36 грн за \$1	362	701
Списано собівартість реалізованої продукції	901	271
Віднесено на фінансовий результат: дохід від реалізації продукції	701	791
собівартість реалізованої продукції	791	901
Отримання від покупця першої частини оплати за продукцію		
Зараховано оплату на розподільчий рахунок. Курс НБУ – 36,10 грн за \$1	316	362
Відображено курсову різницю за дебіторською заборгованістю на суму оплати. Курс НБУ – 36,10 грн за \$1	362	714
Перераховано валюту для обов'язкового продажу (50 %). Курс НБУ – 36,10 грн за \$1	334	316
Перераховано валюту на поточний валютний рахунок (50 %). Курс НБУ – 36,10 грн за \$1	312	316
Відображено грошові кошти, зараховані на поточний рахунок від продажу валюти. Курс НБУ – 36,50 грн за \$1. Курс продажу – 35,90 грн за \$1	311	334
Відображено комісію банку за продаж іноземної валюти (0,1 %)	92	334
Відображено витрати від продажу валюти. Курс НБУ – 36,50 грн за \$1	942	334
Відображено курсову різницю на дату продажу іноземної валюти. Курс НБУ – 36,50 грн за \$1	334	714
Віднесено на фінансовий результат: дохід від курсової різниці	714	791
витрати від продажу валюти	791	942
витрати на банківське обслуговування	791	92
Перерахунок заборгованості на дату балансу		
Відображено курсову різницю на дату балансу. Курс НБУ – 36,80 грн за \$1	362	714
Віднесено на фінансовий результат дохід від курсової різниці	714	791
Отримання від нерезидента другої частини оплати за товар		
Зараховано оплату на розподільчий рахунок. Курс НБУ – 36,70 грн за \$1.	316	362

Продовження Додатку Л

Відображено курсову різницю за дебіторською заборгованістю на суму оплати. Курс НБУ – 36,70 грн за \$1	945	362
Перераховано валюту для обов'язкового продажу (50 %). Курс НБУ – 36,70 грн за \$1	334	316
Перераховано валюту на поточний валютний рахунок (50 %). Курс НБУ – 36,70 грн за \$1	312	316
Відображено грошові кошти, зараховані на поточний рахунок від продажу валюти. Курс НБУ – 36,40 грн за \$1. Курс продажу – 36,90 грн за \$1	311	334
Відображено комісію банку за продаж іноземної валюти (0,1 %)	92	334
Відображено дохід від продажу валюти. Курс НБУ – 36,40 грн за \$1	334	711
Відображено курсову різницю на дату продажу іноземної валюти. Курс НБУ – 36,40 грн за \$1	945	334
Віднесено на фінансовий результат:	711	791
дохід від продажу валюти		
витрати від курсової різниці	791	945
витрати на банківське обслуговування	791	92

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Додаток М

Кореспонденція рахунків з обліку експортних операцій. Перша подія – передоплата
від покупця (дол. США/грн)

Зміст операції	Дт	Кт
Отримання від нерезидента передоплати		
Отримано передоплату від покупця на розподільчий рахунок	316	681
Перераховано валюту для обов'язкового продажу (50 %)	334	316
Перераховано валюту на поточний валютний рахунок (50 %)	312	316
Відображено грошові кошти, зараховані на поточний рахунок від продажу валюти. Курс продажу – 36,20 грн за \$1	311	334
Відображено комісію банку за продаж іноземної валюти (0,1 %)	92	334
Відображено дохід від продажу валюти	334	711
Відображено курсову різницю на дату продажу іноземної валюти	945	334
Віднесено на фінансовий результат:		
дохід від продажу валюти	711	791
витрати від курсової різниці	791	945
витрати на банківське обслуговування	791	92
Відвантаження продукції на експорт (передача на складі продавця)		
Відвантажено продукцію на експорт	362	701
Списано собівартість реалізованої продукції	901	271
Здійснено залік заборгованостей	681	362
Віднесено на фінансовий результат:		
дохід від реалізації продукції	701	791
собівартість реалізованої продукції	791	901
Оформлення МД, вивезення продукції		
Нараховано плату за митне оформлення продукції	93	377
Перераховано плату за митне оформлення продукції	377	311
Отримано від митного брокера послуги з декларування продукції	93	685
Оплачено послуги митного брокера	685	311
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701	641/ПДВ
Віднесено на фінансовий результат:		
плату за митне оформлення продукції	791	93
послуги митного брокера	791	93
Перерахунок заборгованості на дату балансу		
Відображено курсову різницю на дату балансу	362	714
Віднесено на фінансовий результат дохід від курсової різниці	714	791
Отримання від покупця доплати		
Отримано доплату від покупця на розподільчий рахунок	316	362
Відображено курсову різницю на дебіторську заборгованість	362	714
Перераховано валюту для обов'язкового продажу (50 %)	334	316
1	2	3
Перераховано валюту на поточний валютний рахунок (50 %)	312	316
Відображено грошові кошти, зараховані на поточний рахунок від продажу валюти. Курс продажу – 37,50 грн за \$1	311	334

Продовження Додатку М

Відображено комісію банку за продаж іноземної валюти (0,1 %)	92	334
Відображено дохід від продажу валюти	334	711
Відображено курсову різницю на дату продажу валюти	334	714
Віднесено на фінансовий результат:		
дохід від курсової різниці	714	791
дохід від продажу валюти	711	791
витрати на банківське обслуговування	791	92

**Джерело: розроблено автором на основі дослідження діяльності підприємства*

Додаток Н

Запропонована робоча програма аудиту дебіторської заборгованості

№	Аудиторські процедури	Джерела інформації	Методичні прийоми	Термін перевірки	Виконавець	Індекс робочого документа
1. Аудит розрахунків з покупцями та замовниками						
1.1.	Перевірка правильності оформлення договорів на поставку продукції та їх реєстрації.	Договори, реєстр реєстрації договорів	Нормативно-правова, документальна			РД-1.1
1.2.	Перевірка тотожності відображення залишку заборгованості в Головній книзі	Облікові реєстри, Головна книга	Документальна, зіставлення			РД-1.2
1.3.	Підтвердження залишку заборгованості покупцями та замовниками	Аналітичний облік, акти звірки, синтетичний облік	Документальна, зустрічна, арифметична			РД-1.3
1.4.	Перевірка наявності актів підтвердження заборгованості за звітний період	Аналітичний облік, акти звірки, синтетичний облік	Документальна, зустрічна, арифметична			РД-1.4
1.5.	Перевірка правильності і законності оформлення первинних документів для відображення заборгованості в обліку	Первинні документи, аналітичний, синтетичний облік	Документальна, зіставлення			
1.6.	Перевірка тотожності інформації аналітичного та синтетичного обліку заборгованості	Первинні документи реєстри аналітичного та синтетичного обліку	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-1.6
1.7.	Перевірка правильності розрахунку резерву сумнівних боргів	П(С)БО, Наказ про облікову політику, довідки	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-1.7
1.8.	Перевірка правильності визначення резерву сумнівних боргів на дату фінансової звітності	П(С)БО, Наказ про облікову політику, довідки	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-1.8
1.9.	Перевірка правильності відображення в обліку створення, використання, поповнення резерву сумнівних боргів.	П(С)БО, Наказ про облікову політику, довідки	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-1.9
1.10	Перевірка правильності обліку списання дебіторської заборгованості зі строком позовної давності, що минув	Довідки, рішення судових органів, Головна книга	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-1.10
1.11	Перевірка тотожності інформації Головної книги, облікових реєстрів, Балансу	П(С)БО, довідки, Головна книга	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-1.11

Продовження Додатку Н

2. Аудит іншої дебіторської заборгованості						
2.1.	Перевірка документального підтвердження виданих авансів за звітних період	Розпорядчі документи, ВКО	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.1
2.2.	Перевірка первинних документів і обґрунтованості виданих авансів	Розпорядчі документи, кошториси,	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.2
2.3.	Перевірка аналітичного обліку виданих авансів		Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.3
2.4.	Перевірка тотожності інформації аналітичного та синтетичного обліку виданих авансів	Регістри аналітичного та синтетичного обліку	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.4
2.5.	Перевірка відображення в обліку розрахунків з бюджетом	ПКУ, Наказ про облікову політику, довідки, Головна книга	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.5
2.6.	Перевірка правильності визначення непогашених виданих авансів на дату фінансової звітності та її відображення у фінансовій звітності	Регістр аналітичного обліку, Головна книга	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.6
2.7.	Перевірка достовірності документального оформлення відряджень	Накази, авансові звіти, первинні документи	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.7
2.8.	Перевірка аналітичного обліку розрахунків з підзвітними особами	Накази, реєстр аналітичного обліку	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.8
2.9.	Перевірка синтетичного обліку розрахунків з підзвітними особами	Головна книга, облікові реєстри	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.9
2.10	Перевірка видачі підзвітних сум виданих на інші виробничогосподарські потреби	Головна книга, облікові реєстри	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.10
2.11	Перевірка правильності відображення в обліку неповернутих підзвітних сум	Головна книга, облікові реєстри, авансові звіти	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.11
2.12	Перевірка видачі підзвітних сум особам, які не звітували за попередньо отримані грошові кошти під звіт	Головна книга, облікові реєстри, авансові звіти, ВКО, ПКО	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.12
1. Аудит розрахунків з покупцями та замовниками						
2.13	Перевірка відображення заборгованості за розрахунками з підзвітними особами у фінансовій звітності та її тотожність обліковим реєстрам обліку	Головна книга, облікові реєстри, фінансова звітність	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.13

Продовження Додатку Н

2.14	Перевірка обґрунтованості, своєчасності і правильності оформлення претензійних документів	Накладні, Акти виявлений порушень, Акти претензій, журнал реєстрації претензій	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.14
2.15	Перевірка правильності ведення аналітичного обліку претензій	Акти претензій, реєстр аналітичного обліку, облікові реєстри, Головна книга	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.15
2.16	Перевірка правильності відображення розрахунків за претензіями в синтетичному обліку	Головна книга	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.16
2.17	Перевірка відповідності аналітичного та синтетичного обліку розрахунків за претензіями	Головна книга, облікові реєстри	Документальна, зіставлення, арифметична			РД-2.17
2.18	Перевірка правильності визначення відшкодування завданих збитків	Нормативні матеріали, довідки розрахунків	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.18
2.19	Перевірка правильності відображення в обліку виникнення та погашення завданих збитків	Головна книга, ПКО, платіжні документи, виписки банків	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.19
2.20	Перевірка тотожності аналітичного та синтетичного обліку завданих збитків	Облікові реєстри, Головна книга	Документальна, арифметична, зіставлення			РД-2.20
2.21	Перевірка розрахунків з державними цільовими фондами	Первинні документи, довідки розрахунки, виписки банків	Нормативно-правова, документальна, арифметична			РД-2.21
2.22	Перевірка розрахунків з іншими дебіторами	Первинні документа, Головна книга, облікові реєстри	Документальна, арифметична			РД-2.22
2.23	Перевірка повноти та своєчасності списання дебіторської заборгованості на витрати	Облікові реєстри, Головна книга, розпорядчі документи, довідки	Документальна, арифметична			РД-2.23
2.24	Аналіз стану дебіторської заборгованості	Фінансова звітність, Головна книга, облікові реєстри	Аналітичний			РД-2.24
2.25	Узагальнення результатів аудиторської перевірки	Програма аудиту, робочі документи				

*Джерело: [51]